

občina krško

LETO VII

številka 9

3. oktober 1986

NAS GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Kovinarska:

SAMO Z ZDRUŽENIMI MOČMI IN SODELOVANJEM

Nobena ekipa strokovnjakov ne bo uspela rešiti težav brez sodelovanja vseh 700 zaposlenih

NE SAMO KOVINARSKA

V tokratni številki Našega glasa smo namenili razmeroma veliko prostora reševanju problematike v DO Kovinarska in ukrepu družbenega varstva, ki ga je za to organizacijo sprejel zbor združenega dela SO Krško na svoji seji 23. septembra 1986. Nikakor nas ni v tako — relativno podrobno — predstavljanje problematike vodila želja po senzacionalizmu. Hoteli smo le pokazati, da je bilo v reševanje nastale problematike vključenih veliko ljudi, da so imeli pred seboj zapleteno nalogo in da je brez sodelovanja članov tega kolektiva ne bi mogli zlahka doslej in je ne bodo mogli v prihodnje sami rešiti.

Istočasno naj bodo ta besedila tudi v opomin vsem ostalim kolektivom, ki bolj ali manj uspešno krmarijo v bližini »pozitivne ničle« in ki ne znajo urediti svojih medsebojnih odnosov. Ni nujno, da bodo vsi, ki zaidejo v težave, imeli srečo in možnost dobiti toliko pomoči od zunaj kot Kovinarska, ki bo lahko s preverjeno kakovostnimi kadri v relativno kratkem času nekaj let ponovno postala ena močnejših gospodarskih organizacij v občini.

»Problematika, ki jo ima danes pred seboj zbor združenega dela SO Krško, je po obsegu kratka, a ima zato zelo veliko vsebinsko težo in posledice današnjih odločitev se bodo odražale na 700-članskem kolektivu — na približno 2.100 prebivalcih naše občine.

Že v prejšnjem mandatu je IS SO Krško opozarjal na probleme v gospodarstvu, predvsem v OZD, ki poslujejo na meji rentabilnosti. Med njimi se je velikokrat znašla tudi Kovinarska. Torej njene težave niso od daleč, ampak od (recimo) predvčerajšnjim. Poizkušali smo jih razrešiti po samoupravni poti — zadnji poizkus je bil pred tremi meseci, ko smo pozvali individualne poslovalne organe, DPO in organe upravljanja dosedanjega sestava, da vendarle (glede na rezultate po četrletju in na oceno polletja) strnejo moči in naredijo vizijo reševanja problemov v tej delovni organizaciji. Njihova ocena je bila, da so nespособni razrešiti težave, ki so nastale v tej delovni organizaciji. Na osnovi ocene stanja je IS dal družbenopolitičnim organizacijam pobudo za uvedbo najbolj drastičnega posega v tej organizaciji, za ukrep družbenega varstva, o katerem danes razpravljamo. Ukrep družbenega varstva po svoje nič hudega, če ga vzamemo po drugi strani, je pa v bistvu ukrep, ki ta trenutek zaustavi vse samoupravne pravice, jih prenaša (skupaj z odgovornostmi) manjšemu skupu strokovnih delavcev, ki naj v njihovem imenu in za skupni cilj razrešijo nakopičene probleme. S

SZDL — POTREBUJEMO SAMOPRISPEVEK

»Ob pravem pristopu in skupni akciji v javnih razpravah po krajevnih konferencah SZDL bodo občani gotovo sprejeli pozitiven izid referendumu kot svojo nalogo.« je bila ena izmed ugotovitev septembrske seje predsedstva OK SZDL. Očitno je namreč, da se prostorske zagate v zdravstvenem domu v Krškem ne bo dalo odpraviti drugače kot z novogradnjo. Že res, da časi niso ravno ugodni, a nikakor nam ne sme biti vseeno, kakšen je standard našega zdravstva, kako dolgo čakajo bolniki in v kakšnih čakalnicah na zdravniške preglede take ali drugačne sorte, in vedeti moramo, da lahko samo sami izboljšamo to stanje. Zato so člani predsedstva OK SZDL Krško tudi sklenili pričeti obsežno in temeljito javno razpravo, oprto na zaupanje delovnih ljudi in občanov. Skrb za sočloveka — zlasti če je ta bolan — je zrcalo naše kulturne družbe in ne bi je smele zmanjšati niti težave in splošne stiske vsakdanjega življenja, tako pogosto imenovane tudi »pridobitve civilizacije«.

PA ŠE TO: PODPORA OO LZB

Predsedstvo OO LZB NOV Krško je na svoji seji 28. septembra med drugim obravnavalo tudi informacijo o poteku priprav na referendum o uvedbi samoprispevka za izgradnjo zdravstvenega doma. Člani predsedstva so enotno ugotovili potrebo po izboljšanju prostorskih pogojev za opravljanje zdravstvenih storitev. Ugotovili so, da je sodelovanje občanov s samoprispevkom moralna dolžnost, tako do tistih delovnih ljudi, ki so doslej razvijali zdravstvo v krški občini, kot do mladih rodov.

Tega se moramo zavedati, pa bomo hitro spoznali, da zdravstveni dom sicer bo izboljšal delovne pogoje zdravstvenemu osebju, namenjen pa bo predvsem občanu — bolniku! Gotovo bo med razgovori tudi veliko pripomb na delo osebja v zdravstvenem domu in ne kaže jih zanemarjati. Zato se bodo teh srečanj v občini udeleževali tudi predstavniki tega kolektiva. Tako bodo lahko sproiti odgovarjali na pripombe in jih tudi posredovali delovni skupnosti. Vsekakor pa velja nekaj: pripombe bodo lahko dajali in dobivali nanje pojasnila samo občani, ki se bodo udeležili zborov krajanov in javnih razprav. Zato je seveda prva dolžnost vodstev krajevnih konferenc SZDL, da zagotovijo čim množičnejšo udeležbo na razgovorih.

političnega zornega kota je težava v omejevanju vseh pravic in zato je naša odločitev težka, toda rezultati, kakršni v Kovinarski so, so terjali od izvršnega sveta tak ukrep.

Sam po sebi ukrep ne bo razrešil problemov. Ostal bo na papirju, če za njim ne bo ekipe, ki ima strokovno, moralno — ne nazadnje tudi kondicijsko sposobnost, da bo v dani situaciji in ne le z osemurnim delavnikom, sposobna s strnjnimi močmi razrešiti stanje in nakazati izhod iz stiske. Čas je kratek. Formalno, po zakonu, je čas kratek — leto dni. V bistvu pa je treba po preteku dobrega pol leta SDK predložiti sanacijski program. Ta dokument ne more biti le formalnost, ampak mora spremeniti vsebino razmer.

(Iz obrazložitve predsednika IS SO Krško, Igorja Dobrovnika, ob predlaganju članov kolektivnega poslovnega organa v Kovinarski)

Diplomirani inženir strojništva Vinko TRAFELA

Trafela Vinko, diplomirani ing. strojništva, predsednik kolegijskega poslovnega organa. Doslej je bil zaposlen v Strojni tovarni Maribor, pred tem v Železarni Ravne, tako da ima za seboj približno 25 let delovnih izkušenj v gospodarstvu. V tem času se je kot vodilni delavec in gospodarstvenik izkazal z rezultati in dosežki. Tisti, ki delajo v kovinsko-predelovalni industriji, lahko sami vedo, da je Strojna Maribor ena boljših tovarn po vseh kazalcih — tako ekonomskih kot proizvodnih, in se uvršča v vrste slovenske strojne industrije.

Izvršni svet SO Krško je preobremenjen z ostalo redno dejavnostjo, zato je imenoval posebno komisijo, ki naj bi spremljala uresničevanje sanacije v DO Kovinarska. Njen sestav je objavljen v dnevnem časopisju, za predsednika pa je imenovan **Henrik Marko**, član SOZD ZPS. Tovariš Marko ima bogate delovne izkušnje, poleg tega je bil v predhodnem mandatu predsednik republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo, pred tem pa je bil v vrsti delovnih organizacij na področju mariborskega bazena — od Kidričevega dalje.

IMAMO DOBRO EKIPO!

»V SOZD Združeni proizvajalci strojogradnje, ki dejansko združuje vso kovinsko-predelovalno industrijo Slovenije, sem član kolektivnega poslovnega organa šele nekaj časa. Ko sem prišel in smo pričeli razreševati posamezne probleme, smo se z veliko mero zaskrbljenosti ozrli na stanje v sami Kovinarski. Ta je bila že taka, da je bilo že vprašljivo, če jo bo možno po normalni poti sploh še rešiti. Zato smo si bili že v začetku enotni, da je potreben ukrep družbenega varstva. Tudi nam v SOZD je (milo rečeno) najmanj simpatičen, ugotavljamo pa in ocenjujemo, da je to prava pot k hitri razrešitvi situacije, ki je v Kovinarski nastajala nekaj časa.

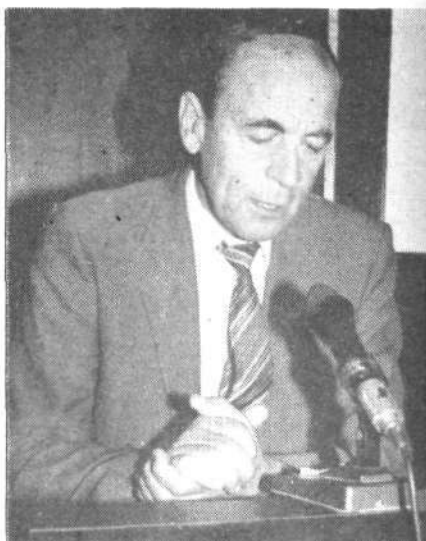
Zaradi velike samostojnosti posameznih DO znotraj SOZD ni bil možen močnejši direkten vpliv na pravočasno razreševanje stanja v Kovinarski, zato je do ukrepa moralo priti »silom prilik«. Ta rešitev nam pa daje možnost zadeve urediti v relativno kratkem času.

SOZD ZPS je seveda zainteresiran, da ozdravi čimprej enega izmed svojih članov, zato pripravljamo še druge aktivnosti: strokovno ekipo treh strokovnjakov SOZD, ki bodo sodelovali v izdelavi sanacijskega programa na eni strani, neposredno vključitev posameznih članov (n.pr. direktorja razvoja, programa in plana) v razreševanje najključnejših vprašanj pri izdelavi koncepta nadaljnjega razvoja Kovinarske. Drugi del je pa vprašanje, ki bo tudi prva naloga nove skupine: povečana stopnja zaposlitve delavcev v Kovinarski, ki danes nimajo dovolj dela. To seveda iščemo in imamo možnosti znotraj ZPS, da v relativno kratkem času dobimo dovolj dela. Ne glede na to, če to delo ne bo sovpadalo s kasneje selekcioniranim proizvodnim programom. Tretji del reševanja problemov pa predstavljajo priprave za pokrivanje izgube Kovinarske. Te aktivnosti moramo zaključiti v relativno kratkem času, do 15. februarja 1987. Zato smo že navezali stike s skladom republiških rezerv, kjer smo našli razumevanje in zagotovila za aktivno, konkretno in materialno vključitev sklada republiških rezerv v to razreševanje, seveda ob krepki pomoči članic SOZD ZPS, ki imajo solidarno obveznost prvega kroga pokrivanja.

Zato menim, da sam problem finančnega saniranja Kovinarske ne bo tako velik in nepremostljiv, kot smo že imeli primere v SRS (npr. reda velikosti Gorenje ali IMV), zato sem optimist.

Realno lahko pričakujemo (če pokrijemo izgubo), da bo Kovinarska prihodnje leto sproti poslovala brez izgube. Ne pričakujemo ne vem kake akumulacije, realno pa bi bilo pričakovati poslovanje brez izgube, kljub temu da ne bo razrešeno vprašanje dokončne programske usmeritve. Lahko bomo sprejeli program sanacije, organizacijo kadrovske krepitve, živeli in delali tako, da izguba ne bo sproti nastajala, tako kot je to danes.

V skladu z dogovori ob obisku delovne skupine CK ZKD v Kovinarski je nujno

zagotoviti, da sedanja vodilna ekipa pri razreševanju problemov ne sodeluje, da ostale delovne organizacije s posluhom spremljajo naša prizadevanja in ne delajo prevelikih problemov okrog posameznikov. S tem delom naj bi nova ekipa ne bila obremenjena, ker bo imela dovolj drugih, težjih nalog. Tovarišem v ZPS in tovarišu Trafeli sem povedal, da mu s postavitvijo na to delovno mesto pripenjamo medaljo kot priznanje, da pa ima ta medalja trnje. Mislim, da jo bo sposoben nositi tako, kot je treba in kot to on zna, saj je kot direktor Strojne dosegel izredno dobre rezultate, zato smo se v SOZD ZPS za njega tudi odločili in ga prepričali. Gotovo bo z našo skupno pomočjo tudi uspel.«

(Predsednik komisije za spremljanje izvajanja sanacije v DO Kovinarska, Henrik Marko)

NAS GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE
— Izdaja: INDOK center Krško — Naklada: 1400 izvodov
— Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 — Tisk: Papirkonfekcija Krško — Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informiranje št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

Povzetki delegatskih gradiv

DO Kovinarska: iz delegatskega gradiva

Delovna organizacija Kovinarska Krško posluje moteno že od leta 1983 dalje. Izvršni svet SO Krško skupaj s svojimi strokovnimi službami je ves čas spremljal njeno poslovanje, nanj opozarjal in predlagal ukrepe.

Ob motenem poslovanju so bili očitno moteni tudi samoupravni in medsebojni odnosi v temeljnih organizacijah, predvsem pa na ravni delovne organizacije. Na to so opozarjale tudi družbenopolitične organizacije občine, za kar obstaja ustrezna dokumentacija.

Motnje v poslovanju pa so v letu 1986 po izkazanih periodičnih obračunih dosegle takšen obseg, da je bil izvršni svet glede na svoja pooblastila dolžan temeljito analizirati poslovanje. Na podlagi lastnih analiz in ugotovitev iz predsanacijskega programa, ki so ga izdelali v DO Kovinarska, ter na podlagi mnenja predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in delavskih svetov DO in TOZD (eden od TOZD je dal pobudo za uvedbo ukrepa družbenega varstva v svoji TOZD) je izvršni svet po uskladitvi z družbenopolitičnimi organizacijami občine dal predlog skupščini občine za uvedbo začasnih ukrepov družbenega varstva.

V analizi je bila ugotovljena vrsta nepravilnosti.

Vse do sedaj temeljne organizacije in DSSS niso uskladile svojih samoupravnih splošnih aktov s samoupravnim sporazumom o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka ter za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, h kateremu so vse pristopile do začetka leta 1985.

Individualni poslovodni organi (DO, TOZD in DSSS) niso poskrbeli za pravočasno pripravo in predložitev predlogov ustreznih letnih planov za leto 1986 delavskim svetom. Temeljne organizacije so svoje plane sprejele aprila letos, na ravni DO pa plan sploh ni bil sprejet. (Plani za naslednje leto morajo biti sprejeti do konca tekočega leta.) Tako so bile kršene samoupravne pravice delavcev in oškodovani družbeni interesi.

V nasprotju z opredelitvami o delitvi sredstev za OD in skupno porabo v resoluciji za leto 1986 so individualni poslovodni organi (oziroma vršilec dolžnosti IPO v eni od TOZD) izplačevali višje OD, kot jih dovoljuje navedeni dokument, in tako oškodovali družbene interese.

TOZD Prodajni inženiring in TOZD Industrijska oprema sta že v letu 1984 poslovali z motnjami, ker nista oblikovali poslovnega sklada po zaključnem računu 1984. Zbori občinske skupščine so na seji maja 1985 sprejeli sklep, da morajo v vseh OZD, ki so poslovale z motnjami, sprejeti in izvajati

ustrezne ukrepe za odpravo motenj; omenjeni TOZD ukrepov nista sprejeli.

Delovna organizacija kot poslovni sistem ne funkcionira, kar so poudarili sami člani kolegija DO. Razlog je predvsem v zapiranju v tozdovske okvire, napačnem pojmovanju vloge TOZD, kot jo opredeljuje zakon o združenem delu.

Po letu 1982 DO Kovinarska sicer posluje s pozitivnim finančnim rezultatom, vendar pa razporeja iz čistega dohodka v sklad za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela le minimalna sredstva, po ZR za leto 1985 pa v ta sklad sploh ni razporedila sredstev. Rezervni sklad je obračunala le v višini 3,63% od dohodka, ustvarjenega po zaključnem računu za leto 1985, in ne 4%, kot zahteva zakon o sredstvih rezerv.

Na ravni DO je bila formirana bilanca združenih sredstev za skupno nabavo surovin in materiala ter drobnega inventarja. Ni pa bil sprejet poseben samoupravni sporazum o zagotavljanju ustreznega deleža trajnih in dolgoročnih virov po strokovnih nosilcih, tako da je negativni saldo nekontrolirano naraščal.

Podatki po zaključnem računu za leto 1985 kažejo, da je Kovinarska Krško ustvarila le toliko čistega dohodka, da je z njim pokrila izplačane akontacije osebnih dohodkov ter skupno porabo delavcev in razporedila sredstva v rezervni sklad, ni pa oblikovala

	Indeks		Indeks	
	I—III/86	I—III/85	I—VI/86	I—VI/85
Dohodek	49,0		3,0	66,5
Osebnih dohodek in skupna poraba delavcev	177		12,0	199,6
				30,2

Maja so delavski sveti sprejeli sklepe o povišanju vrednosti faktorja za obračun osebnih dohodkov za 20% od 1. 4. 1986 dalje, junija pa o ponovnem povišanju, kljub temu da so vedeli, da bo izguba DO v I. polletju znatno višja kot ob tromesečju. Tako so v I. polletju letos sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev za 228.211 tisoč din presegla doseženi dohodek (doseženi dohodek: 273.398 tisoč din, razporejena sredstva za osebne dohodke in skupno porabo: 501.609 tisoč din).

S tako delitvijo DO Kovinarska ni sledila niti svojim planskim predvidevanjem niti resolucijskemu cilju, zadržati delež akumulacije v dohodku vsaj na ravni prejšnjega leta.

Zaradi vseh omenjenih motenj in nepravilnosti sta sklep o uvedbi družbenega

sredstev za poslovni sklad. Tako je od planiranega 10,7-odstotnega deleža akumulacije v dohodku dosegla le 3,6-odstotni delež. Za leto 1986 je ponovno planirala visok delež akumulacije v dohodku (13,3%), kar pomeni, da bi letos oblikovala sredstva za poslovni sklad in ostale sklade. Periodični obračuni za I. trimesečje in I. polletje pa kažejo, da Kovinarska v teh obdobjih ni ustvarila niti toliko celotnega prihodka, da bi v celoti pokrila porabljena sredstva (izkazana je izguba na substanci).

Republiška resolucija za leto 1986 določa, da bodo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD v globalu lahko rasla skladno z rastjo doseženega dohodka in skladno z drugimi kakovostnimi dosežki. Po sklepu izvršnega sveta SO Krško so bile opozorjene vse OZD s področja gospodarstva, ki v prvih treh mesecih niso imele usklajenih delitvenih razmerij tako glede na dosežene kot planirane rezultate, da ponovno preverijo svoje plane razporejanja dohodka v letu 1986 in o morebitnih spremembah obvestijo izvršni svet najkasneje do 10. 6. 1986. DO Kovinarska ni posredovala spremembe plana.

Po rezultatih, doseženih v prvih šestih mesecih, je izvršni svet ugotovil, da DO Kovinarska ne izpolnjuje planskih predvidevanj.

V naslednji tabeli so prikazani doseženi rezultati v prvih treh in prvih šestih mesecih leta 1986 v primerjavi z enakima obdobjema leta 1985 in s planom za 1986.

	Indeks		Indeks	
	I—III/86	I—III/85	I—VI/86	I—VI/85
Dohodek	49,0		3,0	66,5
Osebnih dohodek in skupna poraba delavcev	177		12,0	199,6
				30,2

varstva, ki ga je predložil izvršni svet, obravnavala družbenopolitični zbor (22. 9. 1986) in zbor združenega dela (23. 9. 1986) občinske skupščine. Slednji je na svoji seji predloženi sklep tudi sprejel.

Sklep določa, da se v DO, DSSS in vseh TOZD za eno leto odredijo začasni ukrepi družbenega varstva.

1. Odstavijo se:

- glavni direktor DO (Anton Planinc),
- namestnik glavnega direktorja DO (Janko Strašek),
- vodja DSSS (Mira Fabjančič),
- individualni poslovodni organ TOZD Industrijska oprema (Aleksander Tušek),
- individualni poslovodni organ TOZD Prodajni inženiring (Stane Zorko),
- vodja zunanjetrgovinske službe v TOZD Prodajni inženiring (Tine Božič),

— v. d. individualnega poslovnega organa TOZD Tehnoservis (Miran Planinc).
2. Začasno se omeji uresničevanje naslednjih samoupravnih pravic:

— odločanje o poslovni politiki in ukrepih za njeno izvajanje,

— odločanje o sprejemanju in izvrševanju letnih planskih aktov,

— odločanje o sklenitvi delovnega razmerja ter razporejanju delavcev k delu in nalogam ter o prenehanju delovnega razmerja,

— odločanje o disciplinskih zadevah na II. stopnji,

— odločanje o razporeditvi in izrabi delovnega časa,

— odločanje o kadrovskem načrtu in programu izobraževanja delavcev,

— odločanje o razporejanju čistega dohodka,

— določanje predlogov periodičnih in zaključnega računa.

3. Začasno se imenujejo:

— Vinko Trafela za predsednika kolegijskega poslovnega organa (KPO),

— Karel Platinovšek za člana KPO, zadolženega za področje proizvodnje,

— Bojan Petan za člana KPO, zadolženega za delovno področje DSSS in finance,

— Stanislav Čuber za člana KPO, zadolženega za področje komercialne in inženiringa,

— Zvonko Horvatič za individualnega poslovnega organa TOZD Industrijska oprema,

— Ivan Marinčič za IPO TOZD Tehnoservis,

— Kiril Petrov za IPO TOZD Prodajni inženiring,

— Bojan Petan za vodjo DSSS.

Predlog je usklajen v organih DPO občine Krško in na ravni ZPS Slovenije.

Začasni kolegijski poslovodni organ mora:

— v 15 dneh od uveljavitve ukrepa družbenega varstva (sklep začne veljati takoj) izdelati program začasnih ukrepov, s katerimi bo zagotovljena tekoča proizvodnja in uspešno poslovanje,

— razrešiti problem pokrivanja izgube,

— določiti program dolgoročne usmeritve razvoja DO,

— poskrbeti za racionalno organizacijo dela,

— odpraviti motnje v samoupravnih odnosih in druge razloge, ki so pripeljali do uvedbe ukrepov družbenega varstva.

Kolegijski poslovodni organ in individualni poslovodni organi so dolžni sproti, najmanj pa enkrat mesečno obveščati izvršni svet o svojih ugotovitvah in rezultatih pri odpravljanju motenj in urejanju razmer, vsake tri mesece pa zbor združenega dela SO Krško.

KPO in individualni poslovodni organi morajo zagotoviti, da bodo tri mesece pred iztekom ukrepov družbenega varstva objavljeni razpisi za vse poslovodne organe in vodjo DSSS.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve SO Krško je pooblašena, da odloči o višini nadomestila osebnih dohodkov začasnega kolegijskega poslovnega organa in začasnih individualnih poslovodnih organov.

Stroške, ki bodo nastali zaradi uvedbe začasnih ukrepov družbenega varstva, trpi delovna organizacija, DSSS in vse TOZD.

Izvršni svet SO Krško je imenoval komisijo za spremljanje izvajanja sanacijskega programa. Predsednik komisije je Henrik Marko, dipl. inž. strojništva, člani pa: Silvo Gorenc, dipl. politolog; Janez Rošker, dipl. pravnik; Vital Kovačič, dipl. inž. strojništva; Dejan Avsec, mag. ekonomije; Stane Kunej, dipl. ekonomist; Janez Dular, dipl. inž. fizike; Niko Kurent, dipl. inž. elektrotehnike; Pavle Krilič, ekonomist in Silvana Mozer, dipl. ekonomist.

Z JULIJSKEGA ZASEDANJA SKUPŠČINSKIH ZBOROV

Na zasedanju zborov SO Krško dne 29. julija je bilo največ pozornosti deležno poročilo o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1986.

Franc Dular, delegat v DPZ, je posredoval stališče OS ZSS, da je v dokumentu posvečeno premalo prostora področju stanovanjsko-komunalnega gospodarstva. V njem je še vrsta neuresničenih nalog, tudi zaradi neustrezne organiziranosti tega področja (dejavnosti) in problema podpisa samoupravnega sporazuma o temeljih plana SKIS. Zato je tov. Dular delegatom predlagal, naj predložene Ugotovitve in sklepe IS SO Krško ustrezno dopolnijo, hkrati pa naj SO opozori skupščino SKIS, da raziše vzroke za neuresničevanje sprejetih programskih nalog.

Isti delegat je predlagal, naj SO Krško še posebej opozori vse OZD (TOZD), da ob obravnavi polletnih periodičnih obračunov poslovanja natanko proučijo zadnje ukrepe ZIS in analizirajo njihove posledice, posebno pozornost pa naj v tem okviru posvetijo usklajevanju OD in delitvenih razmerij nasploh.

Delegati vseh treh zborov so soglasno sprejeli poročilo skupaj z omenjenimi pripombami oziroma predlogi.

Delegati so sprejeli še:

— osnutek spremembe in dopolnitve dolgoročnega družbenega plana občine Krško za obdobje 1986 — 1990/2000,

— predlog družbenega dogovora o priznavalnih udeležencev NOV,

— osnutek odloka o priznavalnih udeležencev NOV.

Na isti seji so delegati razrešili Polono Urek funkcije namestnice predsednika občinskega komiteja za družbene dejavnosti, na njeno mesto pa imenovali Zdenko Lipovž.

Delegati zbora združenega dela so soglasno sprejeli osnutek odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za prečiščevanje odpadnih voda ter sklep o izdaji soglasij k statutoma DO KOSTAK (k določbam, ki se nanašajo na opravljanje komunalnih dejavnosti

posebnega družbenega pomena) in DO KOSTAK — TOZD Komunalne storitve.

Kot predstavniki družbenopolitične skupnosti so bili imenovani:

— Pavel Krošelj in Silvana Mozer v delavski svet DO KOSTAK,

— Anton Podgoršek v komisijo samoupravne delavske kontrole DO KOSTAK,

— Herman Pregl in Alojz Urek v delavski svet TOZD Komunalne storitve,

— Tone Bučar v komisijo samoupravne delavske kontrole TOZD Komunalne storitve.

**TOZD Šivalnica Senovo
Bolniški izostanki nad planiranimi**

Neizpopolnjeni plan fizičnega obsega proizvodnje je v senovskem tozdu narekoval temeljito analizo vzrokov. Posebno pozornost smo posvetili nenormalno visokim bolniškim izostankom, ki so bili v prvem polletju za 68% višji, kot smo planirali.

Tako je bilo vsak dan v staležu povprečno 35 delavcev, oziroma 11 več, kot je bilo planirano. Izgubili smo več kot 100.000 normiranih minut mesečno. Ugotovili smo, da je bolniških izostankov največ ob manjših epidemijah gripe in v času kmetijskih del. Po pogovoru z obratnim zdravnikom, po obravnavi na delavskem svetu in v sindikalni organizaciji smo sprejeli naslednje ukrepe:

● V tozdu vsak dan spremljamo bolniške tanke. Strokovni delavci so v stalnem stiku z obratnim zdravnikom zaradi predvidenega časa zdravljenja in drugega.

● Uvedli smo kontrolo bolniških izostankov na domu z namenom, da bi ugotovili, kako delavci upoštevajo zdravnikova navodila.

● Problem visoke bolniške smo vključili v obravnavo na zboru delavcev, da bi vzbudili odgovornost vsakega posameznika za doseganje planskih ciljev.

● V iskanje vzrokov smo vključili zdravnika-specialista za medicino dela.

Z rednim izvajanjem zastavljenih nalog se je bolniški stalež že do konca junija, posebno pa še v juliju in avgustu zmanjšal. Ob tem smo ves čas želeli, da bi pomagali tistim, ki so resnično bolni in odločno stopili na prste tistim, ki bolniško zlorabljajo in škodijo svojim sodelavcem, ki vestno in redno delajo.

Branko Janez
Glasilo Lisca, sept. 1986

Razporejanje dohodka v letu 1986

KAKO URESNIČUJEMO RESOLUCIJSKE USMERITVE

Izvršni svet SO Krško je na izredni seji dne 9. 9. 1986 obravnaval poročilo o razporejanju dohodka v gospodarstvu in negospodarstvu občine, ki ga je pripravila komisija za spremljanje in uresničevanje resolucijskih usmeritev na tem področju.

Podatki kažejo, da je gospodarstvo občine Krško v prvem polletju letos v primerjavi z enakim obdobjem leta 1985 prekoračevalo delitvena razmerja v osebni in skupni porabi, in sicer rast sredstev za bruto osebne dohodke v primerjavi z rastjo dohodka. Na podlagi te ugotovitve izvršni svet vezuje naslednje OZD, da uskladijo delitvena razmerja z dovoljenimi rastmi: IGMP Sava (d-o 30. 9. 1986), Transport Krško (do 30. 9. 1986), Obrtno zadrugo Resa (do 30. 9. 1986) in M-Agrokombinat Krško (do 31. 12. 1986).

Nekatere OZD in delovne skupnosti s področja negospodarstva so že v letu 1985 razporedile več sredstev, kot je bila objavljena oziroma dovoljena rast, nekatere so neopravičeno poračunavale bruto osebne dohodke za leto 1986 glede na doseženo rast v gospodarstvu v prvem polletju letos in oceno za obdobje I. — IX. 1986 v primerjavi s povprečjem 1985. Izvršni svet je sprejel sklep, da tiste OZD in delovne skupnosti, ki so prekoračile izplačila sredstev za BOD, ta sredstva poračunajo tako, da bodo dosegle uskladitev z objavljeno oceno rasti (indeks 182). To so dolžni storiti: DS Samoupravne stanovanjske skupnosti — znesek 1.949.248 din (preračunano na delavca) do 30. 9. 1986; Kmetijska zemljiška skupnost — znesek 327.818 din do 31. 10. 1986; DS Občinske zdravstvene skupnosti — znesek 1.355.350 din do 31. 10. 1986; DKD Edvarda Kardelja — znesek 132.891 din do 30. 9. 1986, Skupne strokovne službe SIS družbenih dejavnosti — znesek 4.521.506 din do 31. 12. 1986 in Center za socialno delo — znesek 2.318.812 din (preračunano po številu zaposlenih iz delovnih ur) do 31. 10. 1986.

V primeru nespoštovanja teh sklepov IS opozarja omenjene OZD in DS na kazensko odgovornost, ki jo določa 13. člen zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke, za skupno porabo delavcev in za določene poslovne stroške za leto 1986 (Ur. list SFRJ, št. 34/86).

V skladu z ukrepi, predvidenimi za elektrogospodarstvo na republiški ravni, je IS dal soglasje DES Elektro in Elektrarni Brestanica, da smeta v septembru izplačati OD za avgust, ki so višji od zakonskih, določeni in obračunani v skladu s samoupravnim splošnim aktom ter sklepi skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma elektrogospodarstva in premogovništva.

Na podlagi vloge DO Kovinarska pa je IS dal soglasje, da TOZD Prodajni inženiring in TOZD Industrijska oprema izplačata OD za avgust v taki višini, da se ohrani politika razporejanja sredstev za OD na ravni DO Kovinarska in da bodo OD v septembru manjši za polovico preveč izplačanih sredstev v avgustu.

V skladu z določili zakona o zajamčenem OD in izplačevanju OD v OZD, ki poslujejo z izgubo, ter s stališči odbora za spremljanje iz-

vajanja usmeritev resolucije za razporejanje dohodka v letu 1986, je IS, upoštevajoč objektivne vzroke izgube, dal soglasje M-Agrokombinatu, TOZD Poljedelstvo — meso za izplačilo čistih OD največ v višini 10.447.472 din, ki so višji od zakonskih, določeni in obračunani pa v skladu s samoupravnim splošnim aktom.

Za vse tiste TOZD, katerih DO imajo sedež zunaj naše občine, pa je potrebno pridobiti mnenja pristojnih izvršnih svetov glede izplačevanja BOD.

TCP »DJURO SALAJ«
Kljub težkim časom

POGUMNA VLAGANJA BODO ZAGOTOVILA BOLJŠE DELO IN VEČJI OSTANEK DOHODKA

Že kar nekaj časa je minilo od avgustovske seje delavskega sveta TCP »Djuro Salaj«, sklepi, ki so jih takrat sprejeli, pa bodo za kolektiv živi še zelo dolgo. Razen analize proizvodnih in poslovnih rezultatov za letošnje prvo polletje so udeleženci namreč obravnavali celo vrsto točk, ki jim je bila skupna problematika investicijsko vlaganje: postavitve proizvodno-skladiščne hale za TOZD Papirkonfekcija, nadomestitev dveh ranžirnih lokomotiv, izgradnja železniškega tira, nadstrešek za skladišče odpadnega papirja in celiuloze ter predlog za prekoračitev investicije I. faze rekonstrukcije papirnega stroja 2 — superhalandra. Vsaka izmed naštetih investicij pomeni za kolektiv bistveno lažjo in boljšo organiziranost dela, nekatere pa s posodabljanjem procesa proizvodnje prinašajo tudi omembe vredne prihranke v delovni sili, energiji, času...

Razen papirnega stroja II., katerega rekonstrukcija je že v teku (o čemer smo že poročali), je trenutno najbolj v ospredju pričetek gradnje težko pričakovane proizvodno-skladiščne hale za TOZD Papirkonfekcija. Delegati iz te organizacije so namreč predstavili pogoje, v katerih delajo, kot nevzdržne za vse. Problemi jih tarejo v proizvodnji, kjer so prisiljeni v istih (tesnih) prostorih združevati povsem različne dejavnosti, ki se med seboj zaradi stranskih učinkov izključujejo, ločiti skladiščne in manipulativne površine, odgovarjati se dejavnostim, ki jih tako kolektiv kot naročniki že dolgo potrebujejo...

Ravno tako je velika gneča v njihovih pisarnah, kjer v prostorih velikosti 12—16 m² delajo po trije delavci in kjer so npr. komercialisti poslovne razgovore prisiljeni voditi stoje med vrati. Od nove hale si v Papirkonfekciji obetajo boljše delovne pogoje, pravilno tehnično in tehnološko postavitev že obstoječe in nove strojne opreme ter razširitev dejavnosti.

Pred zgradbo TOZD Papirkonfekcija je že »zapolnjena« gradbena jama. Na temeljih in kletnih prostorih bo zrasla nova proizvodno-skladiščna hala.

ОБЋИНСКИ ПРАЗНИК БАЈИНЕ БАШТЕ

Naša pobratena občina, Bajina Bašta, je 12. septembra slavila svoj praznik, posvećen obletnici svoje prve osloboditve. Slovesnosti se je udeležila tudi delegacija občine Krško.

Prepričani pa smo, da je prav, če ob taki priložnosti tudi naši občani zvedo kaj več o dogajanju v kraju, s katerim ohranjajo pobratimske odnose. Zato smo si izposodili nekaj besedil iz občinskega glasila »Bajina Bašta.«

Додељена признања „12. септембар“

У част Дана ослобођења нарочито истакнутим у раду у свим областима привредног и друштвеног живота од значаја за општину Бајина Башта додељена су признања „12. СЕПТЕМБАР“:

ПОВЕЉЕ СУ ДОБИЛИ: Радиша Гаџић из Београда, Основна школа „Стеван Јоксимовић“ из Рогачице и Радна организација за улице и путеве у Бајиној Башти.

ДИПЛОМЕ „12. СЕПТЕМБАР“ ДОДЕЉЕНЕ СУ: Браниславу Илићу, из Рогачице, Љубинки Бјелчић, професору Образовног центра „Јосиф Панчић“ из Бајине Баште, Радиши Рисимовић, директору РО Конфекције „Миленко Топаловић“ у Бајиној Башти.

НАГРАДЕ „12. СЕПТЕМБАР“ ПРИМИТЕ: Месна заједница Јакаљ, Месна заједница Луг, Рукометни клуб „Хидроелектрана“ Бајина Башта, Милисав Марић, радник СУП-а Бајина Башта, председник Радио клуба, и Јокић Љубинко, радник Дома здравља, заслужни спортски радник.

Опширније о добитницима на наредним странама.

НОВА ФАБРИКА ИКЛ

За своју 45. годишњицу првог ослобођења Бајина Башта је добила нову модерну фабрику. Изграђена је и опремљена Фабрика кавеза и штитника за кугличне лежаје са 2.600 м² производног простора. Нову фабрику изградила је Индустрија кугличних лежаја уз помоћ и подршку удруженог рада општине Бајина Башта. Фабрика ће бити пуштена у рад данас. То је био повод да вам ИКЛ, познат у Југославији и широм света, представимо у овом броју.

пречника у мањим серијама. Годишња производња ове фабрике је десет милиона комада, односно три хиљаде тона. Фабрика у Барајеву производи мали број типова лежаја мањих пречника, али у великим серијама. Капацитет ове фабрике је двадесет милиона комада, односно две и по хиљаде тона годишње. Фабрика у Бајиној Башти производи куглице, а од 1. септембра 1986. године још и кавезе и металне штитове за уградњу лежајева фабрика у Београду и Барајеву.

Осим лежајева, ИКЛ производи алате, нове машине и опрему; врши генерални ремонт машина и опреме за сопствене потребе:

И поред низа објективних тешкоћа, пословање ИКЛ-а је повољно. Премда отплаћује дугове (високе отплате по инвестиционим кредитима у Барајеву, висок дуг Беобанци, итд.) ИКЛ је у првом полугођу зарадио 14,4 милијарде динара, а издвојио у пословни и резервни фонд 1,34 милијарде динара. Значајан део производње извози у САД, Италију, Шпанију, Грчку, Француску, ССРН, Пољску, Чехословачку, Румунију и Мађарску.

Изградњом погона кавеза у Бајиној Башти створени су услови за побољшање технологије израде ових елемената и проширење капацитета тако да се може пратити развој производње лежаја. Истовремено, ослобођен је један део простора у Београду који ће бити искоришћен за развој производње алата и израду нових машина и опреме.

БАЈИНА БАШТА

Када је 1948. године основана ИКЛ, први произвођач котрљајућих лежаја у Југославији, све је било у повољу. До 1968. године ИКЛ је производио кугличне, ваљкасте и конусно-ваљкасте лежаје. Онда долази до поделе програма са сарајевским „Претисом“ данашњим УТЛ-ом. ИКЛ је задржао програм кугличних и буричастих лежаја, а УТЛ производи ваљкасте и конусно ваљкасте лежаје.

Данас, ИКЛ има три фабрике: у Београду, Барајеву и Бајиној Башти. Фабрика у Београду производи велики број типова лежаја већих

Оком камере

Месна заједница Ловран, од јуче братимљена са Бајином Баштом, налази се на истарској ривијери 7 километара јужно од Опатије. Са својих седам месних подручја укупно броји 6200 становника од којих је чак 2900 запослено. Центар месне заједнице је град Ловран смештен уз саму морску обалу и магистрални пут Ријека — Пула.

Месна заједница Ловран делује од 1968. године, а службено је основана 1971. Организована је на следећи начин: Скупштина од 23 члана, Савет МЗ од 7 чланова, штаб ТО, штаб ЦЗ, Ратни савет и Комитет ОНО и ДСЗ.

Сасвим је разумљиво да је због свог географског положаја Ловран оријентисан пре свега на туризам и угоститељство. Постоји низ хотела А и Б категорије, а ускоро ће бити довршен хотел I категорије са 5 звездица. У

Братимили се Ловран и Бајина Башта

INFORMACIJE

Občinski komite ZKS Krško

IZ DOKUMENTOV ZK O KOVINARSKI

V petek, 15.8.1986, je DO KOVINARSKA KRŠKO obiskala delovna skupina CK ZK Slovenije, da v skladu s sklepom 3. seje Centralnega komiteja v razgovoru s komunisti v delovni organizaciji opredeli naloge teh pri razreševanju težavnih razmer, v katere je zašla Kovinarska.

V razgovoru so poleg članov delovne skupine Centralnega komiteja, ki jo je vodila tovarišica Sonja Lokar, sodelovali še predstavniki OK ZKS Krško, občinskega sveta ZSS, občinske skupščine in izvršnega sveta SO, MS ZKS Posavje, MS ZSS Posavje, SOZD ZPS ter sekretariat OO ZK in vodilni delavci Kovinarske.

Po razpravi, v kateri so bile kritično in samokritično osvetljene sedanje razmere v DO Kovinarska in delno tudi vzroki za nastanek teh, so bili sprejeti naslednji

SKLEPI:

1. Na podlagi ugotovitev iz razprave je jasno, da v Kovinarski ne gre le za krizo vodenja, temveč tudi za krizo razvojnega koncepta delovne organizacije, ki je ta sama ni sposobna razrešiti. Rešitev je v uvedbi ukrepa družbenega varstva za celotno delovno organizacijo, skladno s predlogom IS SO Krško.

Glede na to, da so se vse OO ZK v DO Kovinarska razen OO ZK v TOZD Tehnoservis do predloga za uvedbo takšnega ukrepa izrekle pozitivno, so komunisti v OO ZK TOZD Tehnoservis dolžni ponovno obravnavati ta predlog ter se poenotiti z ostalimi OO ZK po načelu demokratičnega centralizma.

2. Glede na ugotovljene vzroke za nastanek sedanjih razmer v začasnem kolektivnem organu, ki ga bo občinska skupščina imenovala ob uvedbi ukrepa družbenega varstva, ne morejo sodelovati sedanji vodilni delavci, obenem pa je vanj potrebno vključiti tiste kadre iz delovne organizacije, ki so sposobni in pripravljeni sodelovati v sanaciji.
3. Vodstvo delovne organizacije mora nemudoma v akcijo za zapolnitev nezasedenih delovnih zmogljivosti, predvsem ob zagotovitvi pomoči DO SOP Krško, SOZD ZPS in republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo, katerih predstavniki so to pomoč ponudili, z deli, ki prinašajo dohodek.

4. Komunisti v delovni organizaciji so dolžni takoj pričeti diferenciacijo v vseh strukturah in ravneh DO s ciljem doseganja akcijske enotnosti ne samo med komunisti, temveč v celotnem kolektivu.

5. Vzporedno s potekom sanacije naj, glede na ugotovitve v teku te, poteka tudi akcija prilagajanja samoupravne organiziranosti delovne organizacije s ciljem optimalne rešitve.

6. Z dogovori in sprejetimi sklepi s tega sestanka je potrebno seznaniti celoten kolektiv - v pisni obliki in neposredno na zborih delavcev, za kar so odgovorni člani zveze komunistov oz. vodstva OO ZK.

Kolektiv je potrebno seznaniti tudi o načinu zagotavljanja zadnjega izplačila osebnih dohodkov ter o možnosti na tem področju v bodoče.

7. Glede na dosedanje različne interpretacije razmer v Kovinarski v sredstvih javnega obveščanja je potrebno širši javnosti posredovati objektivno informacijo, ki bo prispevala k razreševanju sedanjih razmer.

8. Za realizacijo teh sklepov ter pospešeno delo na sanaciji DO Kovinarska je potrebno zaostri odgovornost vseh, ki so vanjo vključeni, predvsem pa komunistov v vodstvu DO; vodstva družbenopolitičnih organizacij v DO ter drugih subjektov znotraj Kovinarske in na občinski ravni.

KAKO DO PRENOVE ZK

"Vse analize, rezultati javne razprave po 13. seji CK ZKJ, pa tudi kongresi so pokazali, da je zveza komunistov v zadnjem času nazadovala, da je zgubila del svojega ugleda in zaupanja množic v njeno naprednost in učinkovitost. Da je ugled ZK močno padel, nam kaže tudi, na primer, slovensko javno mnenje; le 12,3 % anketiranih v letu 1986 meni, da je politika ZK skladna z interesi večine. Leta 1980 je bilo takih kar polovica (skoraj 50 %)! Za tako stanje je po mnenju javne razprave o sklepih 13. seje CK ZKJ krivo predvsem premajhna odgovornost v ZK, premajhna zavzetost za aktivnost, preveč besed v ZK in premalo akcij, oportunitizem in komotnost v ZK, premajhna vloga članov ZK... Komunisti čutijo, da zaradi tega upada akcijska pripravljenost, in iščejo za to predvsem subjektivne vzroke. Res je, da so vzroki za tako stanje tudi objektivni, da s slabšanjem stanja v gospodarstvu in razmer v celotni

družbi upada razpoloženje tudi znotraj ZK in da je zaradi objektivnih in subjektivnih okoliščin ZK najpogosteje krivec in cilj nezadovoljstva ljudi.

Vsekakor pa se je treba zavedati, da lahko vsak član veliko stori za izboljšanja stanja v Zk in celotni družbi ravno z odpravljanjem teh t.i. subjektivnih slabosti.

Če povzamemo misli Borisa Majerja, moramo akcijo konkretno zastaviti z odpravljanjem delovne nediscipline, velike brezbrzižnosti do negativnih pojavov v družbi. Popraviti moramo kulturo medčloveških odnosov, začeti spoštovati zakone in sporazume (ki so, roko na srce, pogosto neoporečni!), ustvariti ponovno ugled Jugoslavije v tujini in reafirmirati nacionalni in razredni ponos. Uresničiti je treba pravo vlogo in mesto ZK v družbi, zagotoviti njeno ločitev od izvršilnih organov v gospodarstvu in družbenopolitičnih skupnostih.

Da, končno si moramo naliti čistega vina o že tolikokrat poudarjenem moralnem liku komunista. Morda je to tista ključna, začetna naloga, od katere bi lahko začeli razpletati vozal nakopičenih problemov. Končno bi nehali govoriti o tem, kakšen naj bo komunist, in se v skladu z veljavnimi načeli pričeli obnašati. Najti moramo v sebi tisti pogum, potreben za samokritiko, za odkrit razgovor med seboj, zlasti za neposreden razgovor s tistimi, ki bi (glede na svoje sposobnosti) lahko veliko

storili, pa jim tega ni mar. Naj ne izzveni kot poziv k lovu na čarovnice a brez vsega tega in ne da bi se

znebili vseh tistih, ki rušijo ugled ZK, ne bo šlo.

Jasno je, da so najhujši v obrambi slabi delavci, ki se čutijo ogrožene. Zato tudi vsaka kritika ne bo mogla biti uspešna in se lahko spremeni v pravcato protiofenzivo. Dejstvo pa je, da je ZK vedno našla poti tudi za obračunavanje s takimi posamezniki. To je akcija! To je tisto, kar smo že tolikokrat ponovili: ni dober komunist tisti, ki redno hodi na sestanke in ki ima dolg seznam funkcij. Sestanek osnovne organizacije mora biti dogovor za akcijo, t.j. za razdelitev delovnih zadožitev, za preverjanje opravljenih nalog in terjanje odgovornosti za neopravljeno delo. Namesto številnih funkcij bodo člani ZK morali meriti svojo vrednost glede na delo v različnih delih družbe, zlasti pa glede na uspešnost zastopanja idej ZK znotraj fronte SZDL. Ločitev od položaja partije na oblasti namreč nujno spremlja sodelovanje z vsemi subjekti v družbi, sprotno preverjanje vrednosti stališč in sposobnosti njihovega zagovarjanja v demokracičnem dialogu.

Tak način seveda terja nujno sposobne, razgledane člane, zato velik del obveznosti vsakega komunista odpade na sprotno, dodatno izobraževanje v različnih oblikah organiziranega usposabljanja in skozi samostojno spremljanje literature, tiska, predvsem pa aktivnega vključevanja v življenje lastnega okolja.

Redki, a dragoceni

Spomenik revolucionarne dejavnosti KPS na Vini gori

V začetku septembra letos je bila na Vini gori pri Pilštanju slovesnost, na kateri so izročili namenu obnovljeno kočo Lovske družine Kozje. Lovsko kočo so namreč postavili na kleti hrama, v katerem je bil maja 1940 v globoki ilegali ustanovljen komite KPS za Posavje. Že pred leti je bila (po sklepu Medobčinskega sveta ZKS za Posavje in vseh treh občinskih komitejev) na hram postavljena spominska plošča.

Lovska družina Kozje pa je ob pomoči gozdnega gospodarstva namesto starega hrama postavila prijetno urejeno kočo, medtem ko je v kleti hrama, istočasno z izročitvijo doma, bila predstavljena javnosti tudi spominska razstava o zgodovinskih dogodkih štiridesetega leta. Spominska soba in razstava v njej sta toliko bolj pomembni, ker je spomenikov in obeležij pomembnih dogodkov iz zgodovine Komunistične partije zelo malo. Malo se je ohranilo tudi slikovnega gradiva iz tistih časov, čemur je botrovala že nujna po konspirativnosti delovanja revolucionarnih kadrov. Razstavo je strokovno pripravil Posavski muzej iz Brežic, oblikovno pa jo je zasnoval arhitekt Franc Filipčič. Sicer nizke materialne stroške zanjo pa so pokrili Elektro Krško, GG Brežice, TCP »Djuro Salaj«, Spominski park Trebče in vse tri občinske konference ZKS iz Posavja.

Sekretar Medobčinskega sveta ZKS za Posavje, Franc Pipan, je ob otvoritvi spominske sobe spregovoril nekaj besed o pomenu dogodkov iz leta 1940 in se zahvalil vsem, ki so omogočili postavitev zbirke.

Iz tekstov, ki so na ogled v spominski sobi lovskega doma, lahko razberemo, da je kljub težkim pogojem (v Posavju ni bilo večjega revolucionarnega delovanja) članstvo KP bilo organizirano v 11 krajih, SKOJ pa je imel svoje organizacije v petih krajih. Partija je imela svoje somišljenike med intelektualci, nekaj jih je bilo med železničarji in nekaj med maloštevilnim delavstvom. Delo partijskih organizacij ni bilo usmerjeno samo v širjenje idej socializma in naprednega komunističnega gibanja, ob vsaki priliki so opozarjali na fašistično in nacistično nevarnost, socialne krivice ter izvedli številne napisne, trosilne, gospodarske in socialne akcije. V teh akcijah je največ dosegla organizacija v Telčah pod vodstvom Jožeta Jurančiča.

Tako močan in hiter razvoj organizacij v Posavju je zahteval ustanovitev širšega foruma, ki bi usklajeval in povezoval delo v težkih pogojih ilegalnega dela.

CK KPS je zato poslal v Posavje preizkušenega komunista Maksa Strmečka, ki je poleg ostalih nalog dobil tudi zadolžitev, da poveže partijske organizacije v Posavju (Brežice, Krško, Brestanica, Senovo, Sevnica, Telče, Dobova, Pesje, Velika Dolina, Brezina pri Brežicah, Zg. Pohanca) in ustanovi okrožne komiteje. V maju 1940 je po dogovoru s svojim stricem Francem Rupertom sklical v njegovi zidanci sestanek 11 do 15 članov KP. Tam so ustanovili Okrožni komite KP za Posavje. Vanj so bili izvoljeni: Maks Strmečki, Jože Borštnar, Stanko Holy, Herman Kolman, Martin Mencej, Franci Preskar in Jože Pungerčič.

Razstava in knjiga:

PARTIZANSKE DELAVNICE NA DOLENJSKEM IN V BELI KRAJINI

V ponedeljek, 15. septembra, je bila v DKD Edvarda Kardelja odprta razstava *Partizanske delavnice na Dolenjskem in v Beli krajini*. Pripravila sta jo Dolenjski muzej Novo mesto in Svet SO Krško za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Posvečena je partizanskim delavnicam, ki so med NOB delovale na Dolenjskem in v Beli krajini ter so bile pomemben dejavnik našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Bralce pa bi radi opozorili tudi na knjižico z enakim naslovom, delo Franca Podnarja, ki jo je založil in izdal Dolenjski muzej Novo mesto, materialno pa podprle nekatere DPO občine Novo mesto oziroma republike, delovne organizacije iz Novega mesta in SOZD Iskra, katere zametki so prav partizanske radijske delavnice.

Knjižica je bogato opremljena s fotografijami in dokumenti Muzeja ljudske revolucije Slovenije, Inštituta za zgodovino delavskega gibanja Ljubljana in Dolenjskega muzeja Novo mesto.

Za predstavitev vsebine povzemamo del uvodnega besedila:

»Partizanske delavnice so imele v slovenskem narodnoosvobodilnem boju zelo pomembno vlogo. Pripomogle so k uspešnemu bojevanju partizanskih enot in preskrbi civilnega prebivalstva na osvobojenem ozemlju. Vojaške enote so oskrbovale predvsem z orožjem, obutvijo, oblačili in vojaško opremo. Delavnice so partizanski vojski tako nadomeščale tovarne, kakršne so imele redne armade drugih držav. Prebivalstvo na osvobojenem ozemlju so oskrbovale z vso opremo, ki jo je potrebovalo za življenje v vojnih razmerah.

V skritih soteskah, bunkerjih, zapuščenih žagah in zidanicah (borci — delavničarji) kljub pomanjkanju primernih strojev in ustreznega materiala ustvarjali vse od preprostih izdelkov do preciznih aparatov. Izreden polet in uspehi našega narodnoosvobodilnega gibanja, vztrajnost in nepopustljivost, nenehno izpopolnjevanje izdelkov in neukrotljiva težnja za novimi izumi, dobra organizacija in samodisciplina, vse to je pripomoglo, da so delavničarji vedno pravočasno zadostili potrebam soborcev v enotah narodnoosvobodilne vojske.

Sprva so v delavnicah le popravljali orožje, izdelovali razstrelivo in kamuflažne predmete za prenašanje ilegalnega gradiva, proti koncu vojne pa so delavnice napredovale tako po številu delavcev in strokovnjakov kot po zmogljivosti in kakovosti izdelkov.

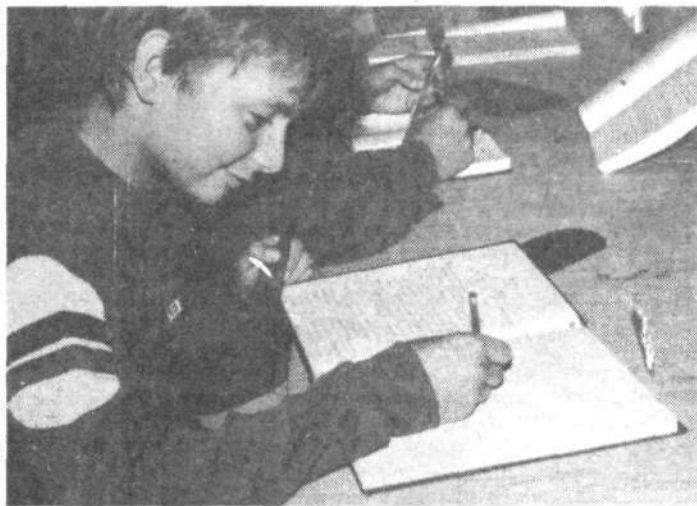
Največji razmah so partizanske delavnice doživele na Dolenjskem in v Beli krajini, še posebej po kapitulaciji Italije, ko so nastala večja osvobojena ozemlja. Razvili so se pravi centri na Podstenicah, pod Gorjanci, v Starih žagah in vseh večjih krajih v Beli krajini. Razvile so se orožarske, radijske, kovinarske,

čevljarске; usnjarske, krojaške, kemijske, lesne, živilske delavnice, kakor tudi delavnice nekaterih specifičnih dejavnosti.

V današnjih sodobnih časih avtomatike in

SREDNJA ŠOLA KRŠKO OB VSTOPU V NOVO ŠOLSKO LETO

(Fot: Mitja KOSTREVC, S Š Krško)

— Število učencev se je povečalo za dva oddelka. — Opremljena učilnica za računalništvo. — Ustanovitev sklada pri SO Krško za razvoj SŠ Krško. — Priprave za izgradnjo nove srednje šole.

Prvi september je za nami in prebivalci Krškega so se že navadili na običajen živčav, ki je tako značilen v času, ko poteka šolsko leto. Iz bližnjih krajev in tudi iz brežiške in sevniške občine se vsako jutro vsujejo skupine srednješolcev. Ena polovica se jih napoti proti zgornjemu koncu starega mestnega jedra, kjer stoji matična zgradba srednje šole, druga polovica pa proti domu učencev, kjer imamo od lanskega leta prostore za kovinarstvo in strojništvo ter papirništvo. V stavbi na Hočevarjevem trgu so torej ostali vsi prvi letniki vseh usmeritev ter učenci programa energitike in elektronike.

Vsaka šola si želi, da število učencev ne bi upadalo. Če smo prav to tendenco občutili v lanskem šolskem letu (celotna generacija otrok je bila za približno 10% manjša), letos z veseljem ugotavljamo porast, saj smo napolnili dva oddelka več kot leto prej. Tako imamo po en oddelka več v kovinarstvu in strojništvu ter v elektrotehnični usmeritvi. Res pa je, da imamo v omenjenem oddelku kovinarjev tudi bodoče rudarje, ki jih je bilo pre malo za samostojni oddelka. Prepričani smo namreč, da je tak kombiniran oddelka veliko boljše rešitev, kot da bi odslovili že prijavljene

elektronike nam je težko dojeti, da je bilo mogoče tudi s tako preprostimi stroji in ob stalnem pomanjkanju materiala doseči uspehe, kakršne so dosegle vse slovenske, še posebej pa partizanske delavnice na Dolenjskem in v Beli krajini. Iz mnogih medvojnih partizanskih obratov se je po vojni na tem območju razvila pomembna industrija.

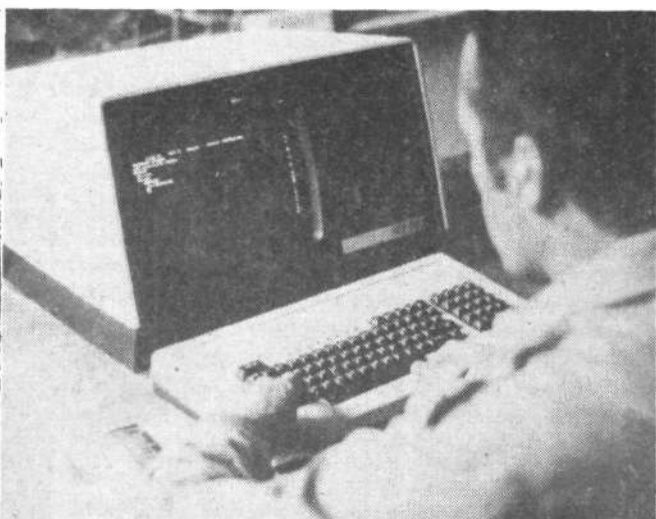
Iznajdljivost borcev in delovanje v najtežjih okoliščinah pa sta danes temelj koncepcije splošnega ljudskega odpora na naši domovini.

učence za rudarstvo. Na ta način sledimo izrednim potrebam potem kadru in upanju, da bomo v naslednjih nekaj letih pridobivali vedno več zdravih fantov za ta poklic, ki zagotavlja delovno mesto in odličen zaslužek.

In kako je letos na šoli? Če ste kdaj hodili v našo šolo, bi sedaj opazili, da so po stenah na hodnikih in v razredih obešene grafike. Seveda so njihovi avtorji naši učenci, ki so na lanskem natečaju pokazali najlepše izdelke.

Imamo še eno pridobitev, ki že nekaj let poleg odraslih še posebno privlači mlade. Dobili smo sedem računalnikov znamke Partner, TCP »Dj. Salaj« pa nam je podarila Commodore PC-10. To veliko pridobitev je omogočilo domače združeno delo, pomoč pa je bila izpeljana preko Ljubljanske banke — TPB Krško in gospodarske zbornice Posavja. Opremljena učilnica za računalništvo nam pomeni zelo veliko, omogoča nam pouk računalništva po obveznem programu, daje nam možnosti za fakultativni pouk računalništva (pouk po izbiri učenca), veliko število učencev se bo lahko vključevalo v okviru interesnih dejavnosti, uporabljali pa ga bomo tudi za potrebe računovodstva in tajništva.

Za razumevanje se delavci SŠ Krško želimo nekako oddolžiti delovnim ljudem in občanom. V Sodelovanju z DU Krško bomo organizirali seminarje. Zaenkrat razmišljamo o dveh različnih programih.

Brez pravilno uravnane plamena se tudi variti ne da — za začetek bo pomagal učitelj, potem pa... morda vse do zmagovalca na tekmovanju kovinarjev — (Foto: Mitja KOSTREVC, S Š KRŠKO)

Utrinek iz »računalnice« srednje šole v Krškem (Foto: Mitja KOSTREVC, S Š KRŠKO)

Veseli smo tudi letošnjega odziva za izobraževanje ob delu. Vedno več je namreč tistih, ki spoznajo, da je znanje bogastvo, kot smo zapisali v naših propagandnih akcijah. Vsako leto vabimo kandidate za pridobitev izobrazbe na V. stopnji zahtevnosti. Tako izobražujemo obratne strojne tehnične, letos pa se v večjem številu zanimajo za izobraževanje tudi bodoči elektrotehnični. Vse to dokazuje, da ljudem vedno bolj stopa v zavest potreba po izobraževanju, ki se ne konča pri 14 ali 18 letih, temveč traja vse življenje.

Naj ob tej priložnosti spregovorimo tudi o opremljenosti srednje šole v Krškem. Že bežen pogled v naše učilnice nam kaže neopremljenost in praznino, čeprav dobro vemo, da tudi v srednjih šolah ne moremo privržati bodočega kadra le s tablo in kredjo. Potrebne so t. i. specializirane učilnice za najrazličnejše strokovne predmete in tudi učilnice za posamezne splošne predmete.

Znano je, da našo dejavnost financira Izobraževalna skupnost Slovenije oziroma različne posebne izobraževalne skupnosti, vemo pa tudi, da teh sredstev ni dovolj. Že vrsto let nismo dobili sredstev za investicijsko dejavnost ter za nabavo opreme, da smo po opremljenosti in po prostorskih možnostih med zadnjimi v Sloveniji. Res je, da smo z adaptacijo doma učencev pridobili možnost za enozemski pouk, vendar to ni tisto, kar daje pogoje za kvalitetno vzgojno-izobraževalno delo. Pridobljeni prostori so zelo majhni in poleg tega opremljeni le s kredjo in tablam. Letos smo prvič po daljšem času dobili namenska sredstva za najnujnejša vzdrževalna dela (nekaj nad pet milijonov), kar seveda še zdaleč ne rešuje problema.

Po vseh dogovorih in merilih je ustanovitelj šole (SO Krško) tisti, ki mora zagotoviti sredstva za nadaljnji razvoj ustanove. V tem smislu so stekli že konkretni razgovori, kako dobiti

sredstva za nabavo prepotrebne opreme. Tako se sedaj kažete dve poti: ena je dohodkovno povezovanje z združenim delom in druga, da se preko OIS zagotovijo trajna sredstva za posodabljanje opreme, in sicer v obliki posebne prispevne stopnje.

Zdi se nam, da je to edina možnost, da se

naša šola po materialni plati dvigne na višjo raven. Tako bomo za združeno delo lahko vzgajali še boljši kader kot doslej. Letos smo pridobili kar šest novih učnih moči. To pa je mogoče znak, da prihajajo ugodnejša leta...

im

Rogla '86

DOBRO DELO BRIGADIRJEV NA SLABO ORGANIZIRANI AKCIJI

Mladinska delovna brigada »Matija Gubec« se je letos udeležila republiške akcije Rogla '86. V brigadi je bilo 37 brigadirjev, od tega 7 brigadirjk. Poleg Krčanov so bili v njej še Milan Šerkezi iz Murske Sobote, Andreja in Valentina Ahlin iz Trbovelj, Rudi Potočnik iz Kamnika, Marjan Ratej in Cirila Kramžar iz Radeč.

Struktura	(socialna)	(nacionalna)
5 učencev OŠ		2 Muslimana
4 brezposelni		1 Srb
15 dijakov		1 Jugoslovan
12 delavcev		1 Albanec
1 študent		32 Slovencev

Povprečna starost: 19 let.

Brigada je dva dni urejala smučišča, pet dni kopala kanal ob cesti, ostale dneve pa je čistila vejevje na trasi ceste Rogla—Pesek.

Ocenjeno je, da je bilo delo na delovišču slabše organizirano, kot bi bilo lahko. Menimo, da je vzrok neusklajenost dela med investitorji in vodstvom akcije. Večina dela, razen urejanja smučišč in čiščenja vejevja, bi bila lahko opravljena tudi strojno.

V povprečju je norma v celi izmeni presežena za 66,84%. Na prvi udarni dan pa je brigada popravila tudi akcijski rekord na 214,8%.

Delo v interesnih dejavnostih je preveč slonelo na pobudah samih brigadirjev. Menimo, da so jih informacije organizatorja akcije za področje ID zavajale. Na voljo sta jim bila le eno kombinirano igrišče za rokomet in košarko (mali nogomet) ter enkrat tedensko

dve uri pokriti bazen v hotelu Planja, ki pa je bil zaradi dimenzij popolnoma neprimeren za takšno skupino brigadirjev (10 x 5 m).

Pogrešali smo izlete (izvedli smo le izlet na Osankarico in enkrat kopanje v Slovenskih Konjicah — za omejeno število brigadirjev), ansamble, tekme z domačini, obiske v delovnih organizacijah in vse ostalo, kar je navedeno v informacijah organizatorja MDA.

V času akcije smo se trikrat sestali z brigadirji drugih akcij: MDA Kozjansko, RMDA Spominski park Trebče ter MDA Ivarčje jezero, sami pa nismo obiskali nobene. Poudariti bi želeli tudi to, da bi bilo delo vodstva akcije lahko boljše. Pokazalo bi lahko malce več interesa pri razreševanju problemov, ki so se porajali v času izmene (pomanjkanje tople vode, zadnje dneve nezadostno število obrokov, nesporazumi z investitorji...).

Splošna ocena je, da se je v brigadi izoblikovalo jedro brigadirjev, na katere lahko računamo v prihodnjih letih tudi za vodstvene funkcije.

Velika škoda, ki je bila povzročena ugledu brigade, pa je objestniško obnašanje petih posameznikov, ki so predzadnji večer izpraznili zračnice 27 avtomobilom, parkiranim pred naseljem MDA in hotelom Planja.

Predlagam, da predsedstvo obsodi ravnanje teh brigadirjev ter se v imenu predsedstva OK ZSMS Krško in njenega sveta za MPD opraviči delavskemu svetu DO Unior in članom kolektiva RTC Unior na Rogli.

**Predsednik
brigadne konference:
Tone PETROVIČ**

Zaposlovanje preko študentskega servisa

NE SENTIMENTALNOST, AMPAK POTREBA

Podružnica mariborskega študentskega servisa v Krškem deluje od junija lani. Minilo je torej že dovolj časa, da poskusimo oceniti njegov pomen in njegovo uspešnost. O tem smo se pogovarjali z Marjanom Krajncem, vodjo ŠS Maribor.

Po njegovi oceni se je servis v Krškem utrdil, mladi so se navadili nanj, potrebujejo ga; sedaj je v krško podružnico včlanjenih okoli 1000 mladih iz Posavja. Delo lahko dobijo kot posamezniki ali kot razredne skupnosti. Socialni položaj mladih in njihovih staršev je v številnih primerih takšen, da mladi morajo delati. »Organizacije združenega dela pa tudi ne naročajo mladih za delo iz sentimentalnosti, ampak zato, ker jih potrebujejo za nemoten potek svojega proizvodnega procesa» pravi Marjan Krajnc. »Do sedaj» je povedal, je bilo zelo malo pripomb na kakovost opravljenega dela.

Dela je dovolj, bistveno več kot, na primer, pred petimi leti. Sezona študentskega servisa je seveda poletje, izven sezone je manj dela in manj povpraševanja. Poleti dela več učencev srednjih šol, v ostalem času večinoma študentje. Okoli 62 odstotkov članov ŠS nima štipendije, štipendisti redkeje iščejo delo. Po vrstah šol oziroma profilih ni razlik.

Po mnenju tovariša Krajncja ne bi smeli zanemariti vzgojnega pomena takega dela. Mladi se ob taki obliki občasnega zaposlovanja lahko seznanijo z načinom dela v večjem številu OZD, na obvezni šolski praksi pa samo v eni. Enakovredno se morajo vključiti v proizvodni proces in ga v kratkem času obvladati. Spoznavajo dejansko delovanje samoupravnega in proizvodnega procesa. Pri tem pogosto ugotovijo, da je med samoupravno vzgojo v šoli in prakso velik razkorak.

Lani je ŠS oskrbel 28 tisoč del oziroma čez 5 milijonov delovnih ur in vsaj za ta čas odtegnil mlade s ceste, gostilne ipd. Nič manj pomembno pa ni zadovoljstvo, ko mladi lahko sami kaj ustvarijo zase; denar, ki ga zaslužijo sami, bolj cenijo od tistega, ki jim ga dajejo starši.

Žal se ob takem delu pojavljajo tudi konflikti z redno zaposlenimi (mladimi) delavci zaradi višine denarne nagrade, ki jo prejema zaposleni preko ŠS. To pa zato, ker vsakdo vidi samo plačilno kuverto, ne upošteva pa, da so del delavčevega dohodka tudi vsi odtegljaji za razne namene. Pri zaposlenih preko ŠS teh odtegljajev ni, zato so njihove nagrade samo navidezno višje.

Velik problem krške podružnice ŠS so prostori. Radi bi namreč take prostore, da bi lahko poleg pisarne uredili tudi nekakšno zbirališče mladih v času, ko ne delajo ali niso v šoli. »To naj ne bi bil pijanski klub, ampak kulturno shajališče mladih. Glede tega sodelujemo z OK ZSMS Krško, ki naj bi poiskala ustrezne prostore, mi pa bi jih uredili. Morda bi se to zaenkrat dalo narediti v okviru sedanjih prostorov,» je dodal Marjan Krajnc.

I. G.

Tudi pilo je treba znati prijeti — seveda najprej pod budnim očesom učitelja praktičnega pouka (Foto: Mitja KOSTREVC)

OK ZSMS Krško

PROGRAMSKO-VOLILNA SEJA OBČINSKE MLADINSKE ORGANIZACIJE

Delegati OO ZSMS iz krške občine se bodo sestali 17. oktobra letos na volilno-programski seji. V ta namen so osnovne organizacije že prejele osnutek kandidatne liste, ki naj bi ga obravnaval najširši krog članstva. **Vodstvo poziva vse osnovne organizacije, naj osnutek obravnavajo resno in odgovorno, morebitne pripombe pa posredujejo predsedstvu občinske konference do 6. oktobra.** Če ne bo argumentiranih pripomb, bo osnutek prekvalificiran v predlog in kot tak predložen na volilno-programski seji za sprejem.

V osnutku je predvidenih petnajst kandidatov za predsedstvo OK ZSMS, trije za nadzorno komisijo ter trije za komisijo za statutarna vprašanja in pritožbe.

Kandidati za predsedstvo

IDA NOVAK — JERELE, roj. 1960, je absolventka FSPN, sedaj zaposlena pri RK ZSMS.

Aktivna je bila že v osnovni šoli, nato v KS Zdole in na gimnaziji v Brežicah, kjer je najbolj izrazito delovala na področju informiranja. Svojo dejavnost je nadaljevala na fakulteti, hkrati pa obdržala stik z OK ZSMS Krško, predvsem preko centra za obveščanje in propagando. Nekaj časa je bila zaposlena na radiu Brežice, l. 1985 pa jo je MS ZSMS za Posavje evidentiral za delo v organih RK ZSMS za opravljanje nalog na področju informiranja.

S svojim kritičnim pristopom k obravnavanju aktualne problematike veliko prispeva k uveljavljanju stališč mlade generacije, zato predsedstvo meni, da je primerna kandidatka za opravljanje funkcije predsednice OK ZSMS Krško.

ALOJZ KRANJC (KS Senovo), roj. 1959, je po poklicu električar, zaposlen v senovski Metalni.

Po sprejemu v ZSMS je aktivno deloval v OO ZSMS Senovo, nato pa tudi v OO ZSMS v Metalni, kjer so ga izvolili za predsednika in to

funkcijo opravlja še sedaj. Januarja 1985 je zaradi svojega prizadevnega dela postal član predsedstva OK ZSMS, v katerem opravlja funkcijo predsednika komisije za ORI.

Alojz Kranjc je vesten delavec ter aktiven član PZ DKD Svoboda Brestanica in PD Bohor. Mladinci pa ga poznajo tudi kot izrednega človeka in tovariša.

Zaradi vsega omenjenega ga predsedstvo predlaga za podpredsednika OK ZSMS Krško.

CVETO BAHČ (KS Zdole), roj. 1965, je po poklicu električar — energetik, zaposlen v JE Krško.

Z delom v ZSMS se je srečal v OO ZSMS Zdole, ki ji je bil v letih 1980 — 81 tudi predsednik. Delo je nadaljeval v organih OK ZSMS, najprej kot član centra za MDA, kasneje pa kot njegov predsednik oziroma član predsedstva OK. Po vrnitvi iz JLA ponovno opravlja to funkcijo. Večkrat se je udeležil mladinskih delovnih akcij, v brigadi »Matija Gubec« pa opravljal tudi vodilne naloge. Od 1985 je član ZK. Je sposoben organizator in prodoren mladinski aktivist, kar je dokazal s svojim dosedanjim delom. V naslednjem mandatnem obdobju naj bi

opravljaj naloge sekretarja OK ZSMS Krško. **DARJA BOH** (KS Senovo), roj. 1960, medicinska sestra, je zaposlena v zdravstveni postaji Senovo.

Aktivna je bila v OO ZSMS Senovo, nato pa v mladinski organizaciji Zdravstvenega doma Krško, v kateri je članica predsedstva. Od februarja letos je članica predsedstva OK ZSMS. Tudi v naslednjem mandatnem obdobju naj bi bila v predsedstvu zadolžena za področje socialnega položaja mladih.

TANJA MLAKAR (KS Krško), roj. 1963, po poklicu ekonomski tehnik, je zaposlena v SOP-TOZD Oprema.

Aktivna je že vrst let, med drugim je bila tudi predsednica OO ZSMS v SOP-TOZD Oprema ter predsednica konference ZSMS v DO SOP. Članica P OK ZSMS Krško je od januarja 1985, zadolžena pa za delo centra za obveščanje in propagando. V naslednjem mandatnem obdobju bi vodila delo sveta za družbenoekonomske odnose.

DARKO KOVAČIČ (KS Krško), roj. 1961, je po poklicu strojni tehnik, zaposlen v TCP »Djuro Salaj« Krško.

Aktivno je pričel delovati v ZSMS že v srednji šoli, kjer je bil član P OO ZSMS. Po ustanovitvi OO ZSMS v DO oz. TOZD so ga mladi izvolili za predsednika OO ZSMS TCP-TOZD Vzdrževanje. Predsedstvo ga predlaga za delo na področju družbenoekonomskih odnosov, s poudarkom na družbenoekonomskem položaju mladih delavcev.

MATJAŽ VOJTKOVŠKY (KS Senovo), roj. 1959, po poklicu inženir kmetijstva, je zaposlen v M-Agrokombinatu, TOK.

Aktiven je na področju reševanja kmetijske problematike, predvsem problematike življenja in dela mladega kmeta. Predlagan je za delo na področju družbenoekonomskih odnosov s področja kmetijske politike.

IVAN NAVOJ (KS Krško), roj. 1958, po poklicu gradbeni delovodja, je zaposlen v DO Kostak-DE Ceste Krško.

Ivan je član predsedstva OK ZSMS Krško od januarja 1985, zadolžen za delo sveta za družbenopolitični sistem. Aktiven je v OO ZSMS Kostak, kjer je bil eno mandatno obdobje tudi predsednik. Je neprofesionalni član predsedstva RK ZSMS, predsednik OO ZSS Kostak itd. Predsedstvo predlaga, da tudi v naslednjem mandatnem obdobju vodi delo sveta za družbenopolitični sistem pri OK ZSMS Krško.

ELENA KUREVIJA (KS Krško), roj. 1969, dijakinja Srednje šole Krško.

Elena je aktivna mladinka že od osnovne šole, kjer je bila tudi predsednica OO ZSMS. V nadaljevanju šolanja se je takoj vključila v delo OO ZSMS na Srednji šoli Krško, kjer je sedaj tudi članica predsedstva. Aktivna pa je tudi na vseh drugih področjih dela na šoli. Predsedstvo predlaga, da v tem mandatu prevzame področje vzgoje in izobraževanja, posebej še usmerjenega izobraževanja.

ANDREJ ŠKAFAR (KS Krško), roj. 1960, po poklicu profesor telesne vzgoje, je zaposlen pri ZTKO Krško.

Kot aktivnega mladincega ga poznamo že iz osnovne šole, predvsem pa je bil aktiven na področju telesne kulture. Sedaj je član predsedstva KK SZDL Krško ter delegat v

zboru KS pri SO iz KS Krško. Predsedstvo predlaga, da v mandatnem obdobju 1986/88 vodi delo sveta za organiziranje in preživetje prostega časa ter delo komisije za telesno kulturo.

MATJAŽ MIRT (KS Krško), roj. 1965, je po poklicu ekonomski tehnik, zaposlen v Ljubljanski banki-TPB Krško.

Matjaž je aktiven mladinec predvsem na področju kulturnega udejstvovanja, zato ga predsedstvo predlaga za predsednika komisije za kulturo. Aktiven pa je tudi v OO ZSMS LB-TPB Krško in v literarnem klubu »Beno Zupančič« Krško.

TONE PETROVIČ (KS Senovo), roj. 1961, po poklicu učitelj, trenutno pa opravlja funkcijo predsednika OK ZSMS Krško.

Glede na to, da je v prejšnjem mandatu opravljal funkcijo predsednika OK, njegovih aktivnosti ne bi posebej izpostavljali, povemo naj le, da je večkratni udeleženec MDA, kjer je opravljal vodstvene funkcije. Predsedstvo predlaga, da v tem mandatu vodi svet za mladinsko prostovoljno delo.

MILENA TOPLIŠEK (KS Krško), roj. 1961, gimnazijski maturant, je zaposlena v M-Agrokombinatu Krško, DSSS.

V prejšnjem mandatnem obdobju je bila članica predsedstva OK ZSMS, zadolžena za idejnopolično izobraževanje, aktivna pa je tudi kot predsednica OO ZSMS v DSSS, kjer je zaposlena. Predsedstvo predlaga, da tudi vnaprej opravlja sedanjo funkcijo v predsedstvu.

MARTINA BAN (KS Artiče), roj. 1962, je po poklicu ekonomski tehnik, zaposlena v DO Kostak.

Udejstvuje se na vseh področjih dela mladih. Po ustanovitvi OO ZSMS v DO Kostak je kmalu postala članica njenega predsedstva, v lanskem letu pa je prevzela funkcijo predsednice. Aktivna je tudi v organih OK ZSMS, kjer je v prejšnjem mandatu bila članica COP. V tem mandatnem obdobju naj bi vodila delo centra za obveščanje in propagando pri OK ZSMS.

FRANC ŽIBERT (KS Leskovec), roj. 1964, po poklicu frezalec, je zaposlen v TCP »Djuro Salaj« Krško.

Aktivno se vključuje v delo ZSMS že vrsto let, predvsem pa v kraju, kjer je doma, saj je predsednik OO ZSMS Brege.

Predsedstvo predlaga, da prevzame področje delovanja krajevnih skupnosti v svetu za družbenopolitični sistem.

NADZORNA KOMISIJA

TATJANA BUČAR: za predsednika — predsednica OO ZSMS LB-TPB Krško
LJUBICA FLORJANČIČ: za članico — predsednica OO ZSMS ŽITO-TOZD Imperial Krško
HINKO URŠIČ: za člana — predsednik OO ZSMS v NE Krško

KOMISIJA ZA STATUTARNA VPRAŠANJA IN PRITOŽBE

FRANJO SLIVŠEK: za predsednika — iz OO ZSMS Lisca-Šivalnica senovo
GORDANA ŠEŠKO: za članico — OK ZSMS Krško
DARINKA KORDELIC: za članico — iz OO ZSMS NE Krško

Občinska skupnost za zaposlovanje Krško vabi študente, ki prejemajo štipendije iz združenih sredstev, na

INFORMATIVNI SESTANEK S ŠTIPENDISTI

4. oktobra 1986 ob 10. uri v dvorani DKD Edvarda Kardelja v Krškem.

Na sestanku vas bodo seznanili z družbenoekonomskimi in gospodarskimi razmerami v občini ter uresničevanjem politike zaposlovanja v občini in Posavju. Izvedeli boste tudi vse o štipendiranju v šolskem letu 1986/87.

Na razgovor so vabljeni tudi starši, drugi učenci, ki ne prejemajo štipendij, in ostali, ki jih obravnavana problematika zanima.

Novi študenti morate prinesiti s sabo podpisane pogodbe o štipendiranju in manjkajočo dokumentacijo za pridobitev štipendije (kdor je še ni oddal) ter vse skupaj oddati po zaključku sestanka.

Če je kak študent objektivno zadržen, naj pride na sestanek njegov zastopnik in prinese podpisano pogodbo.

Študentom, ki do zaključka sestanka ne bodo vrnili podpisanih pogodb oziroma dostavili manjkajočo dokumentacijo, štipendije ne bodo izplačane.

NAŠ GLAS
občina krško SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

POPRAVEK CEN ZA KOMUNALNE STORITVE

Iz DO KOSTAK so nas obvestili, da sta bili v Našem glasu 8. 25. 7. 1986, pomotoma objavljeni napačni ceni vodarine za porabnike, ki nimajo vgrajenih vodomero. Za vodo iz vodovodov na črpalni sistem znaša vodarina 550 din mesečno po osebi, za vodo iz vodovodov na gravitacijski sistem pa 520 din mesečno po osebi.

Vse cene je sprejel delavski svet DO KOSTAK Krško na seji dne 7. 7. 1986.

PRED PETIMI LETI PRVE KILOVATNE URE IZ NE KRŠKO — DOSLEJ ŽE 17,3 MILIJARDE KWH

Drugega oktobra bo preteklo 5 let, kar je v omrežje elektroenergetskega sistema Nikola Tesla stekla prva »atomska« električna iz jedrskega prvenca v Krškem.

Potem ko je bilo od 6. do 9. maja 1981 vloženo gorivo v reaktorsko posodo in je bila 11. septembra vzpostavljena prvič samovzdrževalna verižna reakcija, je bila 2. oktobra zvečer nekaj po 21. uri opravljena prva sinhronizacija generatorja NEK z omrežjem.

Tisti petek je bila na delu izmena Tomaža Setnikarja. Od 18. ure dalje so domači strokovnjaki v dobrih treh urah izvedli vrsto operacij. Najprej so ponovno dosegli samovzdrževalno jedrsko reakcijo, potem zavrteli turbino na 1500 vrtljajev v minuti, preverjali njeno zaščito in naposled testirali generator. Ko je bilo tako res vse pripravljeno, je operater Gorazd Škraba s potegom ročice na komandnem pultu sinhroniziral generator na 380-kV omrežje in težko pričakovani kilovati so začeli odtekati v daljnovođe pri desetodstotni obremenitvi generatorja, kar pa pomeni že nekajčez 60 MW.

Veseljju pogonske posadke so prisostvovali številni gostje iz Slovenije in Hrvaške, predstavniki izvršnih svetov, elektrogospodarstva in sredstev javnega obveščanja.

Plinska elektrarna Brestanica, ki je z NE Krško povezana s posebnim 110-kV daljnovodom, je bila v času prve sinhronizacije pripravljena kot pomoč v primeru razpada omrežja, kar pa se ni zgodilo.

1981-1986

Peti obletnici na rob!

KONEC OKTOBRA ZOPET ELEKTRIKA IZ NE KRŠKO

Četrti redni letni remont NE Krško, ki se je pričel 1. avgusta, poteka po planu, ki je zaradi nekaterih dodatnih del tokrat predvideval kar triinpol mesečno prekinitve obratovanja. Glede na to, da je doslej že opravljena večina pomembnejših del, kot so zamenjava goriva, pregled cevi v uparjalnikih in kondenzatorjev z metodo vrtničastih tokov, remont in testiranje dizel generatorja, remont motorjev reaktorskih hladilnih črpalk in zamenjava sposojenega transformatorja za rezervno napajanje s prvotnim ter večji del predvidenih pregledov zavarjenih spojev na primarnem krogu kot tudi komponent varnostnih sistemov, ob tem pa bodo nekatera dela zaradi ugodnega stanja opreme do končana pred pla-

niranim rokom, je mogoče pričakovati ponovno proizvodnjo že proti koncu meseca oktobra namesto sredi novembra, kot je bilo predvideno.

Letošnji remont obsega tudi vgraditev dodatne opreme za ventilacijo reaktorske glave in opreme za kontrolo podhlajenosti sredice reaktorja, kar spada v program ukrepov po nesreči na NE Otok treh milj.

Trenutno že poteka sproščanje zaostale napetosti v stenah cevi uparjalnikov. To delo

opravljajo na predlog dobavitelja opreme Westinghousea delavci francoske firme Framatome s posebno opremo. Delavci NEK pripravljajo tudi zadnjo pomembnejšo aktivnost pred pripravami na zagon; to bo testiranje nepropustnosti jeklenega plašča v zaščitnem hramu elektrarne.

Vsa remontna dela nadzoruje služba za zagotovitev kvalitete NEK, tista, ki so predvsem pomembna za jedrsko varnost, pa tudi pooblaščenice organizacije iz Ljubljane in Zagreba.

KITAJSKI STROKOVNJAKI V KRŠKEM

Uspešno obratovanje NE Krško je pritegnilo pozornost tujine

Pred poldrugim mesecem smo v Krškem lahko prvič srečali člane kitajske delegacije, ki je v okviru znanstveno-tehničnega sodelovanja med Jugoslavijo in Kitajsko prišla v Nuklearno elektrarno Krško, da bi spremljala menjavo goriva in celoten potek letošnjega remonta elektrarne. To je doslej najštevilnejša skupina tujih strokovnjakov, ki se tudi sicer tako na vzhodu kot na zahodu vse bolj zanimajo za petletno obratovanje in druge izkušnje elektrarniškega osebja. Kmalu po prihodu smo se s tremi kitajskimi strokovnjaki pogovarjali tudi za NAŠ GLAS. Sogovorniki so bili vodja delegacije ZHANG QUING QUAN, inženir WANG LI REN in YU ZHUO PING.

— Lahko na kratko predstavite vašo skupino, ki je prišla v krško? Kakšen je namen vaše delovnega obiska v nukleariki?

»Prihajamo iz treh krajev Kitajske. Pet nas je iz jedrske elektrarne QIN SHAN, trije iz šanghajskega jedrskega raziskovalnega inštituta in trije iz ministrstva za jedrsko industrijo v Pekingu. V Krškem bomo tri mesece, kolikor je predvideno trajanje remonta, da bi spremljali vse najvažnejše faze in se tudi sicer čim več naučili iz praktičnih izkušenj krških kolegov. Prva kitajska jedrska elektrarna Qin Shan je namreč še v gradnji, zato bi radi izkoristili priložnost in se pravočasno ter temeljito pripravili za vodenje in vzdrževanje elektrarne. Zanimajo nas prav vsi vidiki zagotavljanja varnega in uspešnega obratovanja jedrskega energetskega objekta.«

— Vemo, da ste strokovnjaki za posamezna področja jedrske tehnologije iz prijateljske Kitajske, s katero ima Jugoslavija že dlje časa dobre odnose. Koliko pa ste pred prihodom vedeli o deželi, v kateri nameravate ostati več mesecev?

»Že dolgo vemo kar precej o Jugoslaviji. Zelo smo impresionirani nad pridnostjo in predvsem ustvarjalnostjo vaših ljudi. Vaš pokojni predsednik Tito je tako kot po vsem svetu tudi na Kitajskem dobro poznan kot pobudnik in eden glavnih voditeljev neuvrščenosti, znani pa so nam razvojni uspehi, ki ste jih dosegli pod njegovim vodstvom. Zadnja leta kitajski voditelji pogosto obiskujejo Jugoslavijo, tako smo se marsikaj naučili iz vaše uspešne prakse, kar bomo lahko uporabili pri nas. Na vsak način ste veliko dosegli.

NEK

Upravitelj: JAVNA AGENCIJA ZA UPRAVLJANJE NUKLEARNE ELEKTRENE KRŠKO
Ljubljana, Bežičeva 11, SI-1000
Tel.: (01) 47 80 111
Telefaks: (01) 47 80 112
E-pošta: nek@upr.ja-nuk.krsko.si

NEK je uspešno
Pridobiva energijo
Vsega, kar potrebujemo za svetlobo
in toploto, ki nam omogoča življenje
v miru, zdravju in sodelovanju.

**NUKLEARNA ELEKTRARNA
KRŠKO**
Najbolj sodoben in varna
prilagodljivost in visoka
produktivnost.

Če želite prebrati vsebino tega
meseca, nam pošljite kupon za
prejem našega revija "NAŠ GLAS".

**ČESTITAMO OB
PRAZNIKU DELAVI**

No, tudi na področju, s katerim se mi ukvarjamo, smo že imeli nekaj stikov in sodelovanja, vendar mislimo, da se bo to v bodoče še okrepilo. ♦

— Kako pa ste sprejeli nastanitev v mestecu, kakršno je Krško? Ali vas moti, da niste v kakšnem večjem centru?

♦Z bivanjem v Krškem smo zelo zadovoljni, saj so ljudje povsod zelo prijazni in ustrezljivi do nas. Že veliko so nam pomagali tako v trgovini in na ulici kot tudi v elektrarni. To že lahko trdimo, čeprav smo šele mesec dni tu. Veliko bi lahko naštel primerov, ko so nam vaši ljudje pomagali v zagati. Radi bi izkoristili to priložnost in se zahvalili vsem, še posebno pa delavcem NE Krško, ki so storili vse, da se resnično počutimo kot doma. ♦

— Tudi mi kar precej vemo o vaši deželi, vendar pa bolj malo o energetskih razmerah pri vas. Kako je z rezervami in izkoriščanjem primarnih virov?

♦Kitajska je ena vodilnih dežel v svetu po zalogah premoga, prav tako ima precej nafte in plina ter vodnih virov, težava pa je v tem, ker le-ti niso enakomerno razporejeni po vsej državi, poleg tega jih primanjkuje v bližini večjih industrijskih centrov. Razdalje pri nas so velike, zato je problem transport premoga s severa na jug ali vzhod. Tako na primer v Šanghajski industrijski coni oziroma ekonomski regiji, kot jo mi imenujemo, močno primanjkuje energije, zato tu v bližini gradimo jedrsko elektrarno, podobnih situacij pa je še več. Ker so ostali alternativni viri, kot sta izkoriščanje sonca in vetra, šele v razvojni fazi in še dolgo ni mogoče računati na uporabo te energije za pokrivanje potreb v industriji, so edina praktična rešitev jedrske elektrarne.

Naša prva komercialna jedrska elektrarna s 300 MW moči je v gradnji in bo predvidoma začela obratovati leta 1989. Pripravljamo tudi gradnjo elektrarne z dvema enotama po 900 MW, ki bo imela primarni del francoski (Framatome), sekundarni, predvsem turbina, bo iz Velike Britanije. ♦

— Kakšno je pri vas razpoloženje do jedrske energije po nesreči v Černobilu?

♦Najprej je treba povedati, da tudi pri nas — kot še marsikje v svetu — ljudje niso dovolj seznanjeni s tem področjem. Čeprav imamo na Kitajskem že dolgoletne izkušnje s področja uporabe jedrske energije in smo zgradili več manjših raziskovalnih in eksperimentalnih reaktorjev, moramo še veliko napraviti na področju izobraževanja ljudi, ki so še posebno po nesreči v Sovjetski zvezi zainteresirani za to temo. Predvsem se trudimo pojasniti veliko razliko med reaktorjem v Černobilu in temi, ki jih gradimo oziroma načrtujemo pri nas.

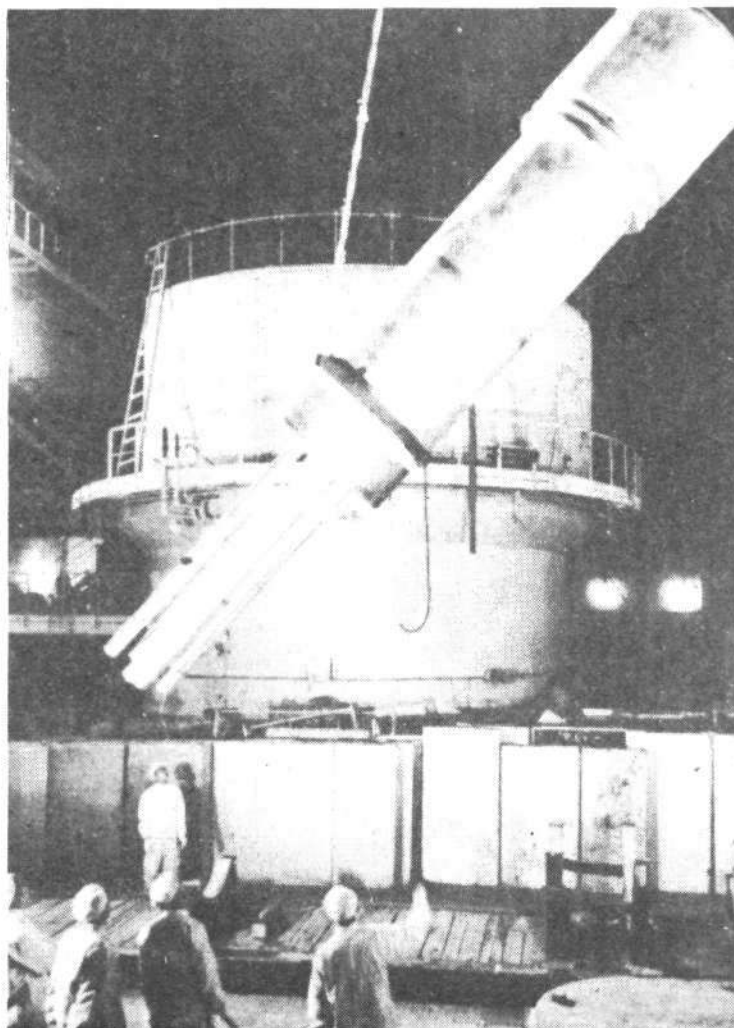
— Vrnimo se k vašemu bivanju v Krškem. Kako izgleda vaš delovni dan?

♦Običajno vstanemo ob petih ali šestih zjutraj, odvisno od tega, ali opravimo jutranjo telovadbo ali celo tek po bližnjih pobočjih; tisti, ki zvečer dlje gledajo televizijo, vstanejo pač kasneje. Vsekakor smo pripravljani do sedmih, ko nas avtobus odpelje v elektrarno, kjer začnemo z delom. Veliko materiala in dokumentacije moramo pregledati, na mnoga vprašanja potrebujemo odgovore. Hodimo v posamezne predele elektrarne, da bi se sezna-

Kitajske strokovnjake zanima tudi najmanjša podrobnost o nukleariki. (Foto: Goran Rovnan)

改建中的研究性重水反应堆

Težkovodni raziskovalni reaktor inštituta za jedrsko energijo v Pekingu

nili z deli, ki tam trenutno potekajo. Razdelili smo se v več manjših skupin, da bi lažje pokrili vsa področja, ki nas zanimajo. Ko se ob dveh vračamo v hotel, ostane veliko dela tudi za popoldan. Po krajšem sprehodu ali nakupovanju nadaljujemo preučevanje dokumentacije, analiziramo minuli dan in se pripravljamo za naslednjega. Nekoliko več časa imamo ob koncu tedna, za takrat pa so nam gostitelji iz NE Krško organizirali nekaj lepih in koristnih izletov, na katerih se seznanjamo z vašo deželo tudi podrobneje. Tako smo že bili v Kostanjevici, kjer smo si ogledali vse galerije, in tudi v samostanu Pleterje, name-

ravmo pa obiskati še druge kraje in nekatere delovne organizacije.

Med krajšimi večernimi sprehodi smo nekoliko raziskali Krško in njegovo okolico ter odkrili veliko zanimivosti.

Toliko o razgovoru z gosti iz Kitajske ob tej priložnosti, kaj več o njihovih vtisih in rezultatih delovnega obiska pri nas pa v eni naslednjih števil, ko bodo odhajali iz Krškega, v katerem zaradi dokaj uspešnega poslovnega sodelovanja nekaterih njegovih organizacij združenega dela s svetom srečujemo vse več tujcev in tudi manj znane govorice niso več redkost na njegovih ulicah.

S. Mavsar

JEDRSKA ENERGIJA – ENERGIJA RPIHODNOSTI

Danes veliko razpravljamo o jedrskih elektrarnah. Opredeljujemo se za jedrsko energijo ali proti njej, ne da bi se zavedali dejstva, da bodo sedanje generacije človeštva porabile večino fosilnih goriv — rezerve, ki jih je narava ustvarjala milijone let. Težko se odrekamo teh poceni virov energije, čeprav vemo, da so to edine surovine, nujne za mnoge gospodarske dejavnosti. Kaj bi danes morali storiti, da prihodnje generacije ne bodo ostale brez fosilnih goriv, ki smo jih mi požgali? Je potrebno razvijati zapletene in zelo drage tehnologije za proizvodnjo umetnega bencina, olja, nafte, butana, kerozina, umetnih gnojil in več kot sto drugih proizvodov? Odgovor je: NE!

Že danes se moramo usposobiti za nove tehnologije, ki nam omogočajo zagotovitev poceni energije v zadostnih količinah, in jih obvladati. Fosilna goriva je potrebno ohranjati kot surovino. Zavedamo se dejstva, da brez energije, posebno pa njene najkvalitetnejše oblike — električne energije na bo urbanega načina življenja, vsakodnevnih pripomočkov v gospodarstvu, elektronskih naprav in tudi gospodarstva v celoti.

V vsak industrijski proizvod, hrano in vodo, ki jo dovajamo v naša naselja, je vložena energija. Pred milijonom let je človek porabil 6,5 milijonov joulov (okoli 1,8 kWh) dnevno, pred sto tisoč leti je dosegel nivo porabe 25 milijonov joulov dnevno. V srednjem veku je človek uporabljal živali za prevoz, mline na veter in vodne mline ter drva in premog. Tako je dosegel porabo 120 milijonov joulov na dan. Konec 19. stoletja si je s pomočjo parnega in drugih strojev zagotovil 340 milijonov joulov (okoli 94 kWh na prebivalca) energije dnevno. Najrazvitejše dežele Zahoda, opremljene s sodobnimi in racionalnimi tehnologijami, danes potrebujejo in zagotovijo 1 milijard

joulov na prebivalca dnevno (okoli 277 kWh) ob visoki stopnji varstva okolja. Pred milijonom let je na Zemlji živelo malo ljudi, življenjska doba je bila kratka, naravna bogastva pa nedotaknjena. Danes šteje človeštvo več kot štiri milijarde ljudi, življenjska doba pa je daljša več kot trikrat. Do konca stoletja nas bo morda preko šest milijard. Naše naravne zaloge klasičnih energentov so zelo majhne. Električna energija pokriva četrtno skupnih energetskih potreb. Ob vsem človekovem znanju in razvitih tehnologijah obnovljivi viri ne dajejo dovolj energije. Jedrska energija pa lahko pokrije vse naše energetske potrebe ne samo danes, ampak tudi v naslednjem stoletju in v naslednjih tisoč letih.

Zavedati se moramo, da so minili časi izkoriščanja človekovega dela in rezerv tujih surovin. Iz nič ni mogoče nič ustvariti. Edina služabnika človeštva, ki morata to ostati tudi v prihodnosti, sta znanje in energija.

V svetu — in v naši deželi — je lahko danes vsaka firma ali proizvodna organizacija, ki je sodelovala ali je udeležena pri proizvodnji opreme ali delov oziroma opravlja različne storitve za jedrske sisteme, posebno ponosna. S tem namreč dokazuje, da razpolaga z znanjem in visoko tehnologijo, sposobno zadovoljiti tudi najstrožje kriterije kakovosti in storitve.

Delavci Nuklearne elektrarne Krško in vsi izvajalci del, ki so uspešno opravili svoje delo, ter inštituti in vsi drugi sodelavci so ponosni na rezultate svojega dela in doseženo proizvodnjo našega jedrskega prvenca.

Leto	Proizvodnja v milijonih kWh	Obratovanje s polno močjo v urah
1983	3.724,6	6000
1984	4.208,3	6745
1985	3.845,2	6220
1986	2.990,0	4000

URAN NEKOČ

Uran, težka kovina, vendar lahka za kovanje, srebrnobelega barve in poleg tega nekoliko radioaktivna, dolgo časa ni imel večjega pomena. Odkrit je bil v letu francoske revolucije, tj. leta 1789 celo 19. stoletje je bil le laboratorijska posebnost in pripravno sredstvo za barvanje stekla ter keramičnih glazur. Če je bil dodan le v majhni količini, je steklo dobilo lepo rumeno barvo. Tako se je dolga leta pilo vino iz uranskih, radioaktivnih kristalnih čaš.

Šele konec 19. stoletja so odkrili, da ima uran posebno lastnost: oddaja prodorne, a nevidne žarke — je radioaktiven. In šele pol stoletja kasneje je človek začel izkoriščati do tedaj skrito energijo iz jedra urana — z verižno jedrsko cepitvijo.

PREBRALI SMO ZA VAS

Pravda okoli (ne)škodljivosti jedrske energije in jedrskih elektrarn, predvsem pa o radioaktivnem sevanju se nadaljuje, zato ni čudno, da se v časopisu skoraj istočasno pojavljajo taki članki:

Prvi

»V Višegrjskih toplicah, oddaljenih samo pet — šest kilometrov od dobro znanega mosta na Drini, se pospešeno pripravljajo na otvoritev modernega zd-ravilišča. Tako se bo uresničila dolgoletna želja Višegrjčanov, da bi bolje izkoristili svojo termalno radioaktivno vodo.

Ta voda vsebuje veliko radioaktivnega radona in je po radioaktivnosti druga v Jugoslaviji, takoj za znanimi Istrskimi toplicami. Uspešno zdravi vse vrste išijasa, revmatičnih obolenj, nevralgije, nekatere ženske bolezni, blaži nespečnost, pomlajuje in v veliki meri pomaga pri odpravljanju posledic raznih poškodb...

Drugi

»Za samo izkopavanje uranove rude je nevarno ter vpliva na okolico, ker se pri tem onesnažujeta voda in tla, ob tem pa se sprošča tudi nevarni radon... Posledice sevanja so za ljudi dolgotrajne in nevarne...

Izvor obstoječega strahu lahko iščemo tudi v vplivu nizkih, sicer še dovoljenih doz sevanja, za katere danes še ne vemo, če imajo usodne biološke posledice ali ne! Vemo le, da imajo tudi dovoljene doze dolgoročne posledice za zdravje...

Spoznavamo NE Krško

RADIOLOŠKA ZAŠČITA

V prejšnji številki Našega glasa smo začeli predstavljati posamezne sisteme in opreme v naši prvi jedrski elektrarni. Tokrat nadaljujemo s sestavkom o radiološki zaščiti, ki je bil napisan za revijo Delo in varnost, posebna izdaja, letnik 31/86.

Prof. Marjan ZORKO
Borut BREZNIK, dip. ing.
dr. Janez KRISTAN

RADIOLOŠKA ZAŠČITA

Med obratovanjem jedrskih elektrarn nastajajo radioaktivne snovi in z njimi ionizirajoča sevanja. Prisotnost radioaktivnih snovi v delovnem okolju je dejavnik, po katerem se razlikujejo delovne razmere v jedrskih elektrarnah od delovnih razmer v klasičnih termoelektarnah.

Z ionizirajočimi sevanji se srečujemo že ves obstoj, vendar pa se jih zavedamo šele eno stoletje. V tem stoletju smo spoznali koristi, ki nam jih nudijo ionizirajoča sevanja, žal pa je človeštvo tudi kruto občutilo zlorabo jedrske energije. Ta nečloveška uporaba je zarisala močno sled, ki oživi vselej, ko želimo koristno uporabiti jedrsko energijo.

Izpostavljenosti človeka ionizirajočim sevanjem pravimo tudi obsevanost, ki jo izražamo z ekvivalentno dozo. Njena nova merska enota je Sv (sievert). V nekaterih državah še vedno merijo ekvivalentno dozo v remih. Zaradi primerljivosti podatkov, ki jih lahko preberemo v strokovnem časopisu, naj omenimo, da velja zveza:
 $1 \text{ Sv} = 100 \text{ rem}$ ali $10 \text{ mSv} = 1 \text{ rem}$

Povprečen zemljan se obsevanosti ne more izogniti, saj so ionizirajoča sevanja v naravi njegov stalni spremljevalec. Vsak je obsevan s približno 2 mSv letno. K tej ekvivalentni dozi prispeva približno 87% naravno sevanje, ki izhaja iz zemeljske skorje, iz vesolja in tudi iz naravnih snovi, ki so gradniki človekovega telesa. Ostali del (13%) pa prispevajo ionizirajoča sevanja iz umetnih virov ionizirajočega sevanja, med katere uvrščamo vire ionizirajočih sevanj v medicinske namene in v industriji, ionizirajoča sevanja, ki izhajajo iz jedrskih objektov, pozabiti pa ne smemo tudi na televizijske sprejemnike in na potovanja z modernimi letali. Omenili smo, da se obsevanju ne moremo popolnoma izogniti, lahko pa ga zadržimo v razumnih mejah z namensko uporabo virov ionizirajočega sevanja. S tem vplivamo seveda le na drugo polovico obsevalnega ozadja.

O radiološki zaščiti so v NE Krško razmišljali že

KAKO JE S SOČNO ENERGIJO IN VETROM?

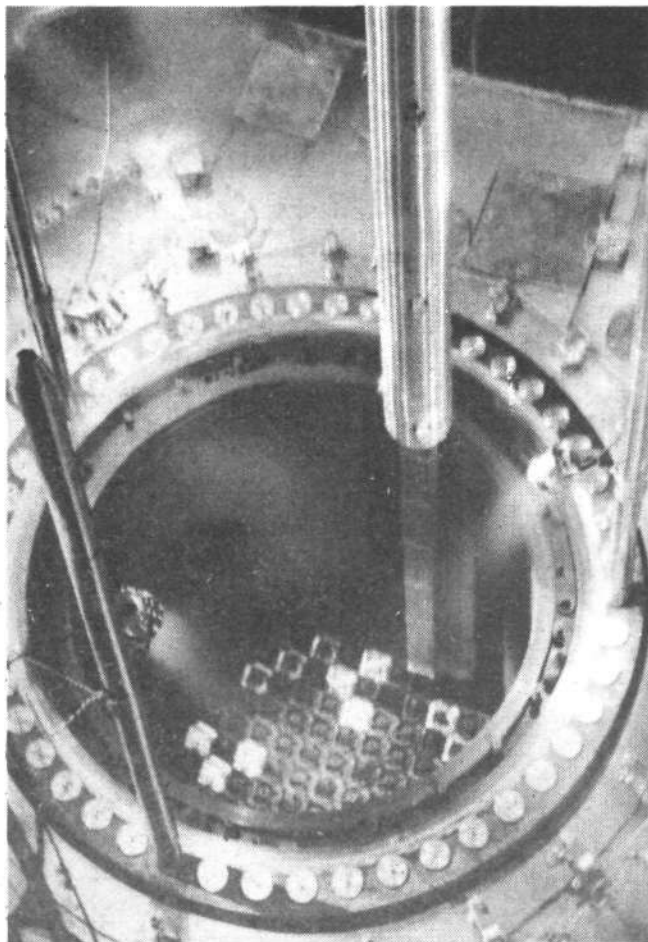
Sončna energija v daljši bodočnosti gotovo veliko obeta, vendar lahko trenutno s pomočjo sončnih kolektorjev le grejemo hiše in sisteme za gretje vode. Ta način pridobivanja energije je koristen na področjih, kjer je vedno veliko sonca. Da pa bi lahko sončno energijo uporabljali za širšo potrošnjo, je potrebno razviti zahtevnejšo tehnologijo od te, ki je sedaj dostopna ali ekonomična.

Težava pri sončni energiji je v tem, ker je sončna svetloba razpršena na velikem prostoru, tako da jo je treba zbrati in koncentrirati s pomočjo posebnih zrcal. Za zagotovitev električne energije mestu velikosti Zagreba bi morala zrcala pokriti površino 2.000 hektarjev. Raziskave na področju izkoriščanja sončne energije se nadaljujejo, vendar le-ta še dolgo

ne bo mogla zamenjati premoga ali jedrske energije.

Tehnologija pridobivanja energije s pomočjo vetra ima nekaj omejitev. Na mnogih krajih sveta je veter nestalen, tudi elektrarnam na veter je potrebno precej prostora, lahko so zelo hrupne, motijo radio in TV sprejem, predvsem pa so zelo drage.

Čprav je morda težko verjeti, vendar je za graditev sončne elektrarne enake zmogljivosti v primerjavi z jedrsko elektrarno potrebno 17-krat več jekla in 60-krat več betona, poleg tega pa še velika količina stekla. Tudi vzdrževanje ogromnih površin zrcal ni lahko. Tako je razumljivo, da je cena elektrike iz doslej največje sončne elektrarne na svetu, 10-megavatne Solar one v ZDA nekaj desetkrat večja kot na primer iz krške elektrarne.

Gorivni element se približuje svojemu mestu v sredini reaktorja, kjer bo ostal tri leta (Foto: G. Rovani)

med projektiranjem, saj so že v projektu prostori NE Krško razdeljeni v kontrolirana in nekontrolirana območja.

V kontrolirano območje spadajo tisti prostori, v katerih pričakujemo profesionalno prisotnost virov ionizirajočih sevanj, v nekontroliranem območju pa te prisotnosti ni.

Ko govorimo o radiološki zaščiti ali o vastvu pred ionizirajočimi sevanji, moramo vedeti, da je radiološka zaščita učinkovita samo tedaj, ko so vsi viri ionizirajočih sevanj znani, kar pomeni, da moramo poznati način in mesto nastanka ter način širjenja teh virov. Radiološka zaščita v NE Krško se veliko ukvarja z radiološkim nadzorom nad viri ionizirajočih sevanj.

1. VIRI IONIZIRAJOČIH SEVANJ V ELEKTARNI

Primarni vir ionizirajočega sevanja na jedrski elektrarni je jedrski reaktor. V njem so alfa, beta, gama in nevtronska sevanja. Zaradi zelo učinkovitega biološkega ščita, ki je okoli reaktorja, prodrejo iz reaktorja le najbolj prodorna gama in nevtronska sevanja, pa še ta neznatno.

Osnovni jedrski proces v reaktorju je cepitev težkih uranovih jeder. Pri tem se porajajo radioaktivni cepitveni produkti, ki se normalno zadržijo v gorivnih elementih. To zagotavlja izvedba gorivnega elementa. Ti produkti lahko prispejo v primarno hla-

dilo skozi **defekte** gorivnih elementih. S strani radiološke zaščite delimo cepitvene produkte v tri skupine. V prvo skupino uvrščamo radioaktivne izotope žlahtnih plinov ksenona in kripton, v drugo skupino radioaktivne izotope joda, v tretjo skupino pa ostale cepitvene produkte, kot so radioaktivni izotopi cezija, rubidija, stroncija, itrija in še nekaj bi jih lahko našli. Razdelitev cepitvenih produktov v navedene tri skupine je s stališča radiološke zaščite smiselna, saj vsaka od navedenih skupin cepitvenih produktov zahteva poseben pristop radiološke zaščite.

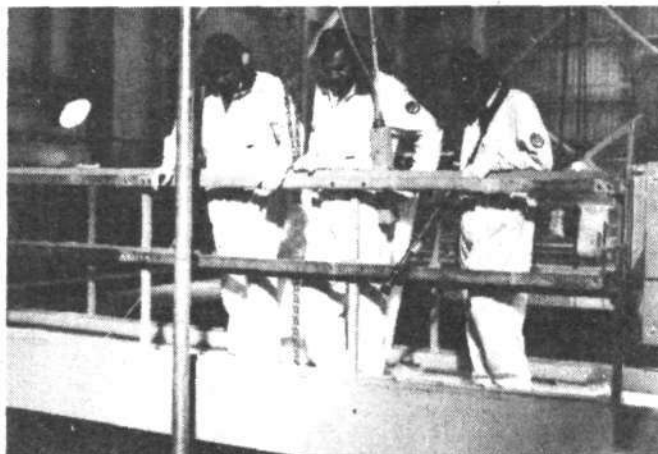
Reaktorska sredica je močan nevtronski vir, zato se v njej aktivirajo tudi razne primese, ki jih v primarno hladilo nameroma dodajamo ali pa prispevajo v primarno hladilo kot nečistoče. V tem primeru govorimo o aktivacijskih produktih, kot so radioaktivni izotop argona 41, radioaktivni izotop vodika, tritij, radioaktivni izotop dušika 16 in še nekateri drugi radionuklidi.

Snovi, ki sestavljajo reaktor in njegove sisteme, so zelo izpostavljeni korozivnim vplivom, pojavljajo se korozijski produkti; če prispejo produkti v reaktor, se lahko v njem aktivirajo in govorimo o aktiviranih korozivnih produktih, med katere uvrščamo radioaktivna izotopa kobalta 58 in 60, radioaktivni izotop kroma 51, radioaktivni izotop mangana 54 in še nekatere druge radionuklide.

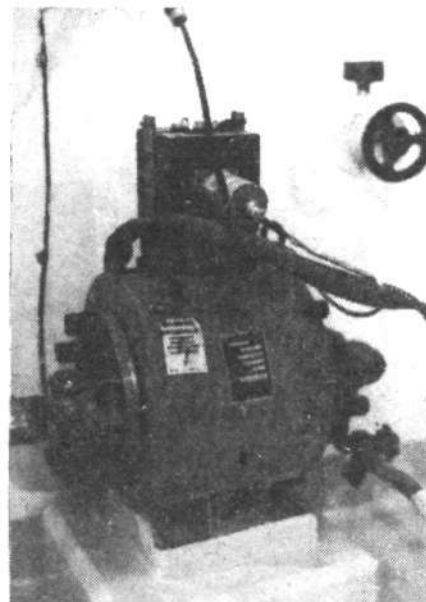
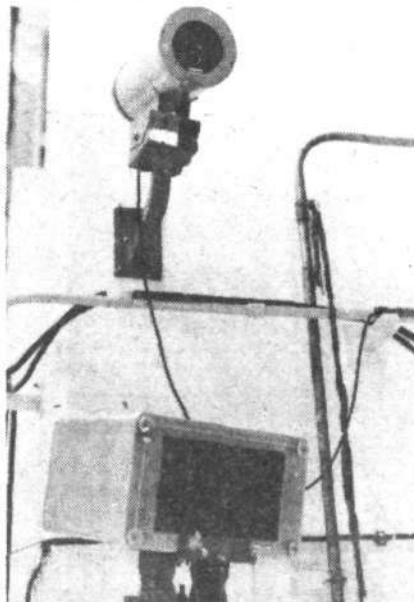
V NE Krško je več sistemov, ki imajo nalogo odstraniti omenjene radioaktivne snovi iz primarnega sistema. Kljub temu pa se jih še vedno nekaj posede po nekaterih komponentah in posegi na teh komponentah morajo biti ustrezno radiološko nadzorovani.

V glavnem se radioaktivne snovi zadržujejo v zaprtem sistemu in govorimo o zaprtem viru ionizirajočih sevanj. Pri raznih vzdrževalnih posegih na primarnih komponentah pa se lahko radioaktivne snovi razširijo tudi v neposredno okolico; govorimo o odprtem viru ionizirajočega sevanja. Jasno je, da zaprti in odprti vir ionizirajočega sevanja zahtevata povsem specifičen pristop radiološke zaščite. Človek je lahko obsevan od zunaj ali od znotraj, ali drugače povedano, radioaktivni vir je lahko izven telesa ali v njem. Dokler je radioaktivni vir izven telesa, govorimo o zunanji obsevanosti, ko pa je v telesu, govorimo o notranji obsevanosti.

(V prihodnji številki: Varstvo delavcev pred sevanji)

Operater, upravljalec posebnega dvigala in delavec radiološke zaščite spremljajo »podvodno potovanje« gorivnega elementa. (Foto: Goran Rovani)

Vsako premikanje jedrskega goriva spremljajo kamere Mednarodne agencije za atomsko energijo. (Foto: G. Rovani)

Monitorji za nadzor sevanja so postavljeni po vsej elektrarni (Foto: Goran Rovani)

ZDRUŽEVANJE SREDSTEV ZA DOGRADITEV ODDAJNEGA CENTRA TRDINOV VRH

Osnutek družbenega dogovora o združevanju sredstev za dograditev telekomunikacijskega sistema „oddajni center Trdinov vrh“ je bil v Posvaju že obravnavan in pozitivno sprejet. Zato je predlagatelj predlagal, naj se osnutek prekvalificira v predlog ter se tako skrajša postopek sprejemanja dogovora.

IS SO Krško ga je obravnaval na seji 3. 9. 1986 in sprejel sklep o pristopu k temu družbenemu dogovoru. Hkrati se je obvezal, da bo prevzel koordinacijo združevanja sredstev v občini.

Komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora pa je IS zadolžil, da prouči seznam zavezancev po

samoupravnem sporazumu in ga dopolni oziroma spremeni tako, da bo zagotovljena tudi realizacija združevanja sredstev.

REŠEVANJE EKOLOŠKIH PROBLEMOV NA FARMI PRAŠIČEV

Izvršni svet je na seji dne 3. 9. 1986 obravnaval vlogo M-Agrokombinata, TOZD Poljedelstvo — meso za izdajo soglasja za zgraditev dodatne skladiščne kapacitete za gnojevko. Tako bi, kot utemeljujejo v vlogi, zmanjšali smrad gnojevke zaradi daljšega staranja. To bi bilo še posebno potrebno za čas od jeseni do pomladi, ko je zaradi vremenskih razmer na voljo zelo malo dni za razvoj gnojevke s cisternami in namakanje z njo.

Izvršni svet je sprejel sklep, da podpira izgradnjo dodatne, tretje lagune, vendar le kot

kratkoročno sanacijo ekološke problematike na Pristavi za letošnjo zimo. Upravnemu organu pa je naložil, da pospeši postopek za izdajo gradbenega dovoljenja.

Obenem je IS opozoril M-Agrokombinat na njegovo neuresničeno nalogo — izdelavo elaborata za dolgoročno sanacijo problematike pri proizvodnji in namakanju z gnojevko na farmi prašičev Pristava, in je svojo zahtevo ponovil, M-Agrokombinat pa naj bi poročilo o oceni stanja z elaboratom sanacije posredoval IS v obravnavo do konca septembra.

VOZNIKI!

Ponovno je po cestah zadonel vesel šolski živžav. Razposajeni otroci so že sami sebi dovolj velika nevarnost v prometu, zato je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu že pred pričetkom šolskega leta opravil nekaj že tradicionalnih akcij:

- »najvarnejša pot v šolo«,
- »rumena rutica za najmlajše«,
- označevanje cestnih prehodov za pešce,
- označevanje bližine šol itd.

VEDITE PA, DA OTROK V RAZPOSAJENI IGRI POZABI VSE PROMETNE NAUKE IN DA JE PROMETNA NEZGODA S KAKRŠNIM KOLI IZIDOM ZELO KRUTA ZA OTROKA, STARŠE IN UDELEŽENEGA VOZNIKA! TAKIH DOGODKOV NI MOGOČE POZABITI, ZATO JIH RAJE PREPREČITE. ZA VARNOST V PROMETU PA LAHKO STORITE NAJVEČ SAMI, TAKO DA PRILAGODITE SVOJO VOŽNJO OBJEKTIVNIM RAZMERAM!

SREČNO!

Zveza organizacij za vzgojo in skrb za otroke Jugoslavije

TEDEN OTROKA 1986

Ponedeljek, 6. oktobra

— nedelja, 12. oktobra

Zveza organizacij za vzgojo in skrb za otroke Jugoslavije sodeluje vsako leto pri počastitvi svetovnega dne in tedna otroka. Obe manifestaciji potekata pri nas prvi teden oktobra, in tako sodeluje ta organizacija tudi v dejavnostih, ki jih pripravljajo mednarodne organizacije za varstvo otrok.

Tema letošnjega svetovnega dne otroka izhaja iz programa mednarodnega leta miru, za katerega je razglašeno vse leto 1986. V tem letu naj bi vse dežele članice Združenih narodov, številne nevladne organizacije, akademske ustanove in drugi namenili osrednjo pozornost vprašanju miru.

Letošnje dejavnosti, posvečene mednarodnemu letu miru, so tesno povezane z lanskim programom mednarodnega leta mladine (1985), leta, ki je opozorilo na tri teme: sodelovanje — razvoj — mir.

Organizacija združenih narodov poudarja tri glavna izhodišča programa mednarodnega leta miru: mir in razorožitev, mir in napredek ter priprave za življenje v miru; to pomeni, da je program usmerjen večstransko, toda k skupnemu cilju — doseči mir.

V poslanci generalnega sekretarja Združenih narodov začetka mednarodnega leta miru — 1986 so med drugim tudi tele besede:

»Zavedajmo se, da vsebuje tema Za ohranjanje miru in prihodnosti človeštva pomemben cilj ne samo za leto 1986, temveč tudi za prihodnja leta. Odločno izrabimo možnosti, ki se ponujajo v letu 1986, in bodimo prepričani, da lahko s tem veliko pripomoremo k trajnemu miru, od katerega je odvisen boljši jutri.«

Poslanica generalnega sekretarja OZN ob mednarodnem letu miru se nanaša tudi na našo deželo in našo organizacijo.

Ker je bil naslov lanske teme svetovnega dne otroka (1985) Sodelovanje v družbi, teme tedna otroka pa Otrok in družbeni razvoj, so predlagali, naj bi v letošnjem mednarodnem letu miru ohranili lansko temo, vanjo pa uvrstili tudi ustrezne odlomke vsebin, posvečenih boju za ohranjanje miru in prihodnosti človeštva.

Tema tedna otroka 1986 je torej:

OTROK IN DRUŽBENI RAZVOJ — BOJ ZA OHRANJANJE MIRU IN PRIHODNOSTI ČLOVEŠTVA

V ta namen je treba hkrati v besedilom iz tedna otroka '85 Otrok in družbeni razvoj upoštevati tudi program naše organizacije z naslovom Jugoslovanski otroci v mednarodnem letu miru.

Obenem je treba v program tedna otroka '86 uvrstiti tudi akcije dejavnosti, ki jih uredničuje v mednarodnem letu miru Zveza pionirjev, potekajo pa pod naslovom Srečno na poti v 21. stoletje:

— Te dejavnosti pod naslovom Ura miru v Zvezi pionirjev bodo zajele vse pionirje, vse pionirske kolektive osnovnih šol. Tako bodo počastili svetovni dan miru — 16. september 1986.

— Na svetovni dan otroka, 6. oktobra '86, naj bi vsi pionirski odredi priredili mitinge miru pod naslovom Miting miru v Zvezi pionirjev. Na mitingih naj bi sodelovalo čim več pionirjev, staršev in družbenih delavcev.

— Predvideno je, da bi bil sklepni del te akcije pod skupnim naslovom Zbor miru v Zvezi pionirjev tisti teden, ko se bodo srečevali pionirji z vojaki, od 22. decembra — dneva JLA do 27. decembra — dneva Zveze pionirjev, v Skupščini SFRJ. Na zboru naj bi se pokazalo vse bogastvo dela pionirskih kolektivov v mednarodnem letu miru.

Poleg tega je v tednu otroka '86 treba nameniti posebno pozornost varstvu in izboljševanju človekovega okolja, saj postaja ta dejavnost ob vse hujšem onesnaževanju okolja tudi v mednarodnem letu miru čedalje pomembnejša.

K boju za ohranjanje človekovega življenjskega okolja je treba pritegniti vse otroke, odrasle in organizacije, da bodo po svoje pripomogli tudi k miru z naravo.

Zveza organizacij za vzgojo in skrb za otroke Jugoslavije

Sodelovanje rezervnih vojaških starešin

SPOROČILA ZAHVALE IZ ORGANIZACIJ ZRVS SEVEROVZHODNE BOSNE

»Kar smo sinoči doživeli v Brežicah, ni le vljudnost, ampak iskren izraz prijateljstva in tovarištva. Gotovo bo vsak od nas ohranil izredne vtise o tem srečanju in o lepota tega dela naše domovine. Vemo, da nam ekonomske težave postopno onemogočajo druženje v širšem obsegu, prepričan pa sem, da se da in mora tudi v skromnejših pogojih kovati prijateljske vezi in izmenjavati medsebojne izkušnje o delovanju ZRVS.«

Tako je dejal Jasika Mehjudin, eden od udeležencev srečanja rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, med obiskom v Krškem julija letos.

Da je bilo srečanje res nepozabno, dokazujejo sporočila z izrazi zahvale posavskim gostiteljem, ki so jih medobčinski konferenci ter občinskimi konferencam ZRVS Brežice, Krško in Sevnica poslali iz medobčinske konference ZRVS Tuzla ter občinskih konferenc ZRVS Bosanski Šamac, Odžak, Gradačac, Modriča in Bijeljina. Dodali pa so še obsežnejši zapis o severovzhodni Bosni z željo, da bi tovariši iz ZRVS posavskih občin približe spoznali ta del bratske republike.

OK ZRVS Bijeljina pa je OK ZRVS Krško dodelila pohvalo »za izreden prispevek k organizaciji, delu, krepitvi in razvoju organizacije Zveze rezervnih vojaških starešin občine Bijeljina«.

Občinski konferenci ZRVS Krško

**Spoštovani tovariši predsednik!
Spoštovani tovariši rezervni vojaški starešine!
Dragi tovariši in prijatelji!**

Zelo smo veseli, ker smo imeli priložnost, da se med obiskom v prelepi Sloveniji ob 16. srečanju ZRVS Jugoslavije srečamo tudi z vami, našimi prijatelji, in da podelimo topla prijateljska čustva z bratskim slovenskim narodom... Izražamo vam iskreno hvaležnost za vašo družabnost, prijaznost in topel sprejem. Vaša dobrodošlica in gostoljubnost sta znamenji globoke ljubezni in prijateljstva Slovencev ter drugih narodov in narodnosti SR Slovenije do nas in velika manifestacija bratstva, enotnosti in vzajemnosti naših narodov in narodnosti, kar vse se krepi in razvija tudi z letošnjimi srečanji. S pogostimi medsebojnimi obiski se krepi naša vzajemna podpora in solidarnost, širi se sodelovanje na

ekonomskem, tehničnem in kulturnem področju. Izkušnja nas uči, da smo zaradi krepitve in razvoja naše in Titove Jugoslavije ter nacionalnega razcveta naših narodov in narodnosti dolžni še naprej krepiti in razvijati bratstvo in enotnost med našimi narodi in narodnostmi. Tako bomo najbolje pripravljene in najbolj močne, da se upremo vsakomur, ki bi poskušal ogroziti naš mir in našo svobodo. Pri tem imamo posebne dolžnosti prav mi, rezervni vojaški starešine. Na koncu želimo povedati še to, da se veselimo uspehov, ki jih dosegate pri svojem delu, in vam želimo, da bi bili le-ti do našega naslednjega srečanja še večji.

Sekretar MOK ZRVS Modriča:
Ranko Vidović
Predsednik OK ZRVS Bosanski Šamac:
Stevo Stević
Predsednik OK ZRVS Odžak:
Jasmin Hadžiefendić
Predsednik OK ZRVS Gradačac:
Esad Huseinović
Predsednik OK ZRVS Modriča:
Osman Zeljković

Izvojni rezultati s priokusom grenkobe

V letošnjem letu smo si s planom postavili dokaj ambiciozne izvozne cilje. Izhajajo iz naših dolgoročnih usmeritev, ki temeljijo na oceanah doma in na tujem.

Če pogledamo najprej fizične kazalce, ugotovimo, da smo od vseh 5.522.540 odpredelanih kosov prodali na domači trg 2.724.800 kosov in v tujino 2.797.700 kosov. Od tega je bilo v predelavi 911.170 kosov in 1.886.530 kosov v klasičnem izvozu. Za izvoz smo delali 39.948.600 minut (13.515.600 za predelavo in 26.433.100 za klasični izvoz), domači trg pa 42.480.850 minut. V odstotkih to znese 48,46% za izvoz in 51,54% za domači trg. Seveda pa ne smemo pozabiti, da smo letos do konca junija ustvarili v proizvodnji le 75.000.000 normiranih minut. Kar 7.420.000 minut smo uresničili iz lani narejenih zalog. V primerjavi s prvim polletjem 1985 smo imeli letos na trgu priznanih za 25,67% več minut. Povečanje na domačem trgu je 3,68-odstotno, v izvozu pa 62,26-odstotno (predelava 59,44-odstotno, klasični izvoz 63,73-odstotno). V izračunem skupnem prihodu znaša delež izvoza 49,32 odstotka, domačega trga pa 59,68 odstotka. Seveda ta podatek ni primerljiv z deleži v minutah, saj v teh niso zajete vrednosti začasno uvoženega materiala pri predelavi. Prikazovanje izvoza v vrednostnih kazalcih je izredno problematično. Primerjave so boljše, če za to uporabljamo nemške marke (DM) namesto dinarjev, čeprav ima tudi to določene pomanjkljivosti. Tudi pri konvertibilnih valutah namreč prihaja do sprememb v medsebojnih odnosih, pri čemer najbolj spreminja vrednost ameriški dolar.

V letošnjem letu smo si torej zastavili izvoziti za 21.076.000 DM izdelkov, od tega za 4.988.000 DM predelave, za 14.588.000 DM klasičnega konvertibilnega izvoza in za 1.500.000 DM izvoza v vzhodno Evropo.

Od teh vrednosti naj bi v prvem polletju uresničili 11.508.000 DM in v drugem polletju 9.568.000 DM. Dejansko smo do konca junija

izvozili za 14.950.000 DM. To pomeni 70,93% letnega plana, oziroma za 30% več, kot smo planirali. V primerjavi z lanskim prvim polletjem smo izvoz povečali za 114%. Pri predelavi so naši glavni partnerji iz Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije in Nizozemske, pri konvertibilnem klasičnem izvozu iz Nemčije, Nizozemske, Švedske, Švice. Od dežel v razvoju sodelujemo z Irakom in Libijo, iz vzhodne Evrope pa s Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško in Madžarsko.

Na izvozne rezultate v letošnjem prvem polletju smo lahko resnično ponosni, še posebej, če jih primerjamo z istimi v gospodarstvu Slovenije ali Jugoslavije, kjer prevladujejo slabši rezultati. Žal pa se teh rezultatov veselimo s priokusom grenkobe, ko vidimo, kako se do izvoza obnaša naša družba. Čeprav se v vseh resolucijah, planih in dokumentih poudarja polna podpora izvozu, v praksi popolnoma zvedeni. Še prav posebej se je to pokazalo v letošnjem prvem polletju, saj tako neugodnih razmer za izvoz kot tedaj že dolgo ni bilo. Neradni tečaj dinarja, simbolična povračila davčnih in carinskih dajatev, težave pri uvozu in plačevanju uvoza in podobno, je tiste, ki so si to lahko privoščili, pripravilo do tega, da so se umaknili s tujih trgov. Za nas je to seveda popolnoma nemogoče. Našim kupcem v tujini, ki so naše izdelke že vstrelili v svoje prodajne programe, seveda nismo mogli reči, da zaradi nespodbudnih ukrepov države trenutno nimamo interesa sodelovati. S takšnim ravnanjem bi jih zanesljivo za več let izgubili.

Po prvem juliju so predpisi izvozu bolj naklonjeni. Mi bomo imeli bolj malo od tega, saj smo večji del letošnjega planiranega izvoza uresničili že v prvem polletju. Naši kupci, žal, naročajo izdelke takrat, ko jih potrebujejo, ne pa takrat, ko so pri nas ugodne razmere za izvoz.

Vili Glas
Glasilo Lisca, sept. 1986

Delavska univerza in knjižnica Krško

PROGRAM IZOBRAŽEVALNIH OBLIK V IZOBRAŽEVALNI SEZONI 1986/1987

Življenje in delo sodobnega človeka sta vsak dan povezani z mnogimi zahtevami po znanju. Ob že pridobljenem znanju se pojavljajo vedno nova spoznanja, ki silijo človeštvo v povzemanje dosežkov znanosti in tehnike. Tako nastajajo vedno znova potrebe po izobraževanju odraslih, že zaposlenih ljudi.

Ni slučaj, da je v svetu izobraževanje odraslih pomembna sestavina izobraževalnih sistemov. Tudi pri nas spoznavamo, da brez stalnega izobraževanja ne moremo več slediti potrebam današnjega časa. Slovenci smo se odločili, da bomo stalno učeča se družba, ki bo sledila napredku in izobraževanje vključevala kot redno sestavino svojega življenja.

Pričenjamo novo izobraževalno sezono, v kateri želimo slediti potrebam po strokovnem, družbenopolitičnem in splošnem izobraževanju in usposabljanju. Izvoljeni so bili novi delegati. Le-te bo treba usposobiti za delo v delegacijah in na sejah delegatskih skupščin. Prav tako se pojavljajo številne potrebe v organizacijah združenega dela po pridobivanju novih strokovnih znanj v dopolnilnih oblikah izobraževanja in usposabljanja. V programu pa želimo zadostiti tudi potrebam občanov po pridobivanju splošnih, osnovnih znanj v osnovni šoli za odrasle in tistih posebnih znanj, s katerimi želijo obogatiti svoje sposobnosti za delo in življenje.

V novi izobraževalni sezoni 1986/87 nudimo program za vsa področja izobraževanja in usposabljanja za potrebe združenega dela, SIS, DPO, drugih skupnosti in občanov. Želimo, da bi v njem našli možnosti za zadovoljevanje vaših potreb. Če pa boste imeli

še dodatne želje, si bomo prizadevali, da jih bomo uresničili.

Vse informacije dobite pri Delavski univerzi in knjižnici Krško osebno ali po telefonu 71-152. Svoje želje in potrebe pa prijavite na naš naslov:

DELAVSKA UNIVERZA IN KNJIŽNICA
KRŠKO, C. k. ž. 15,68270 KRŠKO

PROGRAM

I. DRUŽBENO IZOBRAŽEVANJE IN IDEJNOPOLITIČNO USPOSABLJANJE

Izobraževalna oblika	Udeleženci	št. ur
1. Občinska politična šola	mladi člani ZK, kand. za odg. funk. sekretarji in nam., člani sekr. in ostali funk. v OO ZK	120
2. Seminar za vodstva OO ZK	člani predsedstva, odborov in svetov	16
3. Seminar za občinsko vodstvo SZDL	člani vodstev KK ter vaških in mestno-rej. odborov vodstva OO ZS	16
4. Seminar za vodstva KK SZDL v KS		16
5. Seminar za vodstva v sindikatih		25
6. Sindikalna politična šola	člani IO in kandidati za funk. v OO ZS	80
7. Seminar za samoupravno delovanje	vsi zaposleni v TOZD	12
8. Uvajalni seminar za vključevanje v delo in samoupravljanje	novozaposleni delavci	12
9. Seminar o racionalizaciji obravnave gradiv in sprejemanje sklepov na sejah DS in skupščinah	delegati, člani DS, direktorji in pripraviljalci gradiv	16
10. Seminar o osnovah delovanja samoupravne delavske kontrole	člani SDK in delavci s posebnimi pooblastili	16
11. Seminar o utrjevanju funkcije SDK in trenutne nepos. naloge	člani SDK, preds. DS, IO OO ZS, sekr. OO ZK	8
12. Seminar o medsebojnih odnosih in delu z ljudmi	vodje služb in skupin	8
13. Seminar o delovanju delegatskega sistema	delegati delegacij in konf. delegacij	16
14. Seminar o tehniki priprave in vodenja sestankov ter organizaciji razprave	vodje in namestniki vodij delegacij in konf. delegacij	5

II. STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Izobraževalna oblika	Udeleženci	št. ur
1. Tečaj za vratarje in čuvaje	novosprejeti vratarji in čuvaji	60
2. Osnovni tečaj varstva pri delu	novosprejeti delavci in vsi ostali, ki tečaja še niso opravili	25
3. Obnovitveni tečaj varstva pri delu	vsi, ki morajo opraviti ponovni preizkus znanja	8
4. Higijenski minimum	zaposleni v proizv. in prom. z živili	25
5. Tečaj za strojnike parnih turbin	kandidati za strojnike par. turbin	140
6. Tečaj za strojnike parnih kotlov	kandidati za strojnike parnih kotlov	240
7. Tečaj za stikalce visokotlač. elektro naprav	kandidati za elektro stikalce	180
8. Tečaj osnovnih znanj o požarni varnosti	vsi zap. delavci	15
9. Tečaj za voznike viličarja	kandidati za voznike viličarja	80
10. Tečaj za vodenje posl. knjig v zasebni obrti	računovodje in nosilci obrti	30

11. Tečaj za odgovorne za požarno varnost v OZD

12. Tečaj za odgovorne v vodenju proizvodnih procesov

13. Tečaj za tajnice

14. Tečaj osnovne merilne in regulacijske tehnike

15. Tečaj za mentorje za pripravništvo

16. Tečaj za kletarjenje in stekleničenje vin

17. Predavanje za kmetijske proizvajalce

delavci, ki v OZD odgovarjajo za požarno varnost delovodje in neposredno nadrejeni v proizvodnji tajnice in admin. delavke, ki imajo stik s strankami delavci na strojih in napravah

mentorji, ki uvajajo prip. v delo zas. prizv. vin in zasebni gostinci ind. kmetijski proizvajalci

III. SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE

Izobraževalna oblika

1. Osnovna šola za odrasle-

5., 6., 7. in 8. razred

2. Oddelek OŠ za odrasle Rome

3. Začetni in nadaljevalni tečaj NEMŠKEGA in ANGLEŠKEGA jezika

4. Strojepisni tečaj

5. Nadaljevalni tečaj strojepisja

6. Tečaj iz osnov računalništva

7. Tečaj mini avtomehanike

8. Začetni in nadaljevalni tečaj krojenja in šivanja

9. Obrambno in zaščitno usposabljanje v OZD

10. Šola za starše

11. Tečaj za voznike motornih čolnov — gliserjev

12. Gospodinjski tečaj

13. Izpopolnjevalni tečaj slovenskega jezika

Udeleženci občani

mlajši Romi, ki niso obiskovali OŠ

občani

kand., ki se želijo usposobiti za slepastrojepisje

kand., ki želijo poglobiti znanje strojepisja

občani vozniki amaterji, da lahko sami odkrijejo in odpravijo manjše okvare na vozilu

občani

delavci v OZD

občani

občani

občani

občani

60 neposredni proizvodnji in sicer na delokrog obratni tehnik.

42 Predvidevamo, da bomo imeli leta 1990 naslednjo kadrovsko strukturo:

— NK delavci	21%
— PK delavci	13%
60 — KV delavci	33%
— srednja izobrazba	20%
— višja izobrazba	6%
120 — visoka izobrazba	7%
SKUPAJ	100%

12 Teško bo ta cilj uresničiti, vendar smo optimisti, saj je prebit led glede tega, kakšni kadri so nam potrebni. Nekaj let nazaj v TOZD še slišati nihče ni hotel, da potrebujemo dipl. ing. strojništva, danes pa je situacija le boljša. 25 Povedati je treba, da Sigmat praznuje letos 25 let obstoja. Naj povem zanimiv paradoks, da je ravno letos diplomirala prva študentka TOZD Sigmat kot dipl. ing. kem. tehnologije in upamo, da je 25-letnica trenutek, ko bomo za 180° obrnili smer in dali več možnosti za nove obetavne kadre. Do leta 1990 bodo predvidoma diplomirali na fakulteti za strojništvo 4 inženirji strojništva, na fakulteti za kemijo 1 študent, na višjih šolah strojne stroke pa 2 študenta. Naj povemo, da ob delu študira 5 delavcev na višjih šolah različnih strok. 60 Nekaj kadra bomo seveda pridobili tudi z rednim zaposlovanjem, skupno z dobro študentsko politiko pa si lahko obetamo, da bodo mladi strokovnjaki veliko prispevali k razvoju TOZD Sigmat.

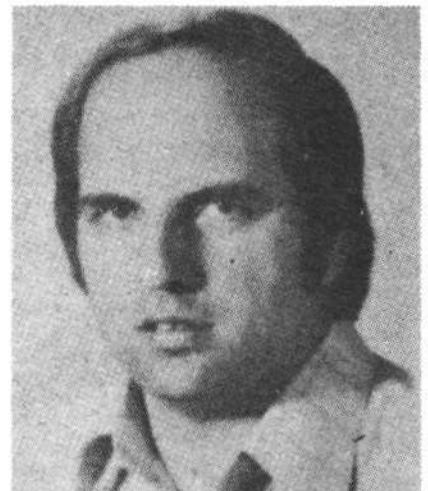
FRANCI CURHALEK
Glasilo Novoles, avgust 1986

FRANC KUHAR

— INOVATOR LETA

Franc Kuhar, po poklicu strojni tehnik, dela v TOZD Sigmat Brestanica že od 1. 2. 1983 kot samostojni projektant strojne stroke. Nekako petnajst let se že ukvarja s projektiranjem na področju industrijske opreme, z inovacijsko dejavnostjo pa že nad 25 let.

V drugih organizacijah, kjer je delal do 1983. leta, je dosegel vidne uspehe na področju razvoja orodij, priprav, namenskih

Inovator leta: Franc KUHAR iz Sigmata

Novoles — TOZD Sigmat

Kadrovanje in izobraževanje

Gospodarska situacija, ki je nestabilna zaradi različnih vzrokov, v veliki meri vpliva, da je težko voditi dobro politiko izobraževanja in kadrovanja.

Nestabilnost gospodarstva še v večji meri vpliva na kadrovanje, saj pogosto uspešne OZD zelo hitro postanejo neuspešne, težko pa si povrnejo stabilen ekonomski položaj. To vpliva, da delavci želijo delati v ekonomsko trdnih OZD, zato prihaja do odliva dobrih delavcev, tako da je fluktuacija precejšnja. V uvodu sem želel na kratko opozoriti na nekaj problemov, ki vplivajo na težave, ki jih imamo pri kadrovanju. Je še vrsta drugih vzrokov, da nismo pri kadrovanju tako uspešni, kot bi si želeli.

V TOZD SIGMAT smo izdelali, tako kot tudi ostale TOZD DO NOVOLES, petletni plan zaposlovanja. Šli smo celo nekoliko dlje in izdelali plan zaposlovanja do leta 2000. Res je takšen plan izdelan na mnogih predpostavkah, ki se bodo še veliko spreminjale, vendar

uniles

novoles
glasilo delovne organizacije

si je edino tako mogoče dolgoročno zagotoviti dovolj kadrov. Naštel bi nekaj ciljev, ki smo jih zasledovali pri izdelavi plana zaposlovanja:

1. zelo široka študentska politika,
2. pridobivanje kadrovskih stanovanj,
3. zaposlovanje profila strojni tehnik v neposredno proizvodnjo,
4. študij ob delu idr.

Ugotavljam, da zelo težko pridobivamo učence za izobraževanje na IV. stopnji, medtem ko je za V. stopnjo (strojni tehnik) veliko interesa. Tudi kandidatov na VI. in VII. stopnjo (ing., dipl. ing.) je premalo glede na naše potrebe.

Imamo težave pri zagotavljanju kadrovskih stanovanj, saj vemo, da stroški nakupa stanovanja zelo bremenijo naše bilance.

Lahko pa se pohvalimo, da že uspešno uvajamo strojne tehnike na dela in naloge v

strojev, prototipov, strojne opreme itd.

V Sigmatu je začel že leta 1983 razvijati zahteven pnevmatski batni motor za aparate »airless«, t.j. stroje za barvanje. Zahtevno konstruiranje in izdelava prototipov sta uspešno potekala v letih 1983 in 1984. Namen izdelave nove konstrukcije pnevmatskega batnega motorja je bil ustvariti samokrmilni pnevmatski motor preproste konstrukcije, ki bi ga bilo mogoče gospodarno izdelovati s povprečno tehnologijo in v manjših serijah. Nova konstrukcija je pomenila izvirno rešitev, zato je bil predlog inovacije prijavljen pri

Zveznem zavodu za patente v Beogradu 16. 8. 1985.

V letu 1985 je TOZD Sigmat začel z redno proizvodnjo samokrmilnih pnevmatskih batnih motorjev po konstrukciji Franca Kuharja, ob koncu istega leta pa tudi s prodajo.

Velik pomen te inovacije je potrjen z visokim priznanjem, saj je Zveza sindikatov Slovenije podelila tovarišu Kuharju na slavnostni otvoritvi 17. mednarodnega sejma lesnoobdelovalnih strojev LESMA (Ljubljana, 9. junija 1986) priznanje in plaketo INOVATOR LETA.

Prav tako je delavski svet TOZD Sigmat na svoji 17. redni seji dne 18. 6. 1986 še formalno potrdil inovacijo Franca Kuharja kot patent ter priznal skromno enkratno denarno nagrado. Rezultati inovacije samokrmilnega pnevmatskega batnega motorja bodo TOZD Sigmat omogočali večjo samostojnost in razvoj, kar pa je za naše gospodarstvo v teški ekonomski situaciji še kako pomembno.

Čestitamo Francu Kuharju za velik dosežek in mu želimo, da bi še naprej vztrajal pri svojem zelo uspešnem delu.

Franc Curhalek
Glasilo Novoles, julij 1986

Dr. Malcolm J. Frazer, univerzitetni profesor za kemijsko izobraževanje na univerzi v Norwichu v Veliki Britaniji, pravi, kar vas bo morda res presentilo:

VI PA RES NISTE V KRIZI

Vrhunskega znanstvenika, še posebno takšnega, ki prihaja iz tujine, je vedno težko predstaviti. Toda naj poskusim, saj je dr. Malcolm J. Frazer tudi zelo zanimiv sogovornik pa tudi Jugoslavijo pozna kar dobro. Prvazprav najbolj pozna Slovenijo in naše kemike, saj se je udeležil skoraj vseh mednarodnih seminarjev ki jih pripravlja Unesco, Mednarodni center za kemijske študije v Ljubljani, ki ga vodi profesorica dr. Aleksandra Kornhauser.

Zdaj pa k našemu sogovorniku. Živi v Norwichu, mestecu, ki je približno 150 kilometrov oddaljeno od Londona in leži v severozahodnem delu Anglije. Na tamkajšnji univerzi poučuje anorgansko kemijo, se ukvarja s kemijskim raziskovanjem in predvsem s tem, kako učiti in razlagati kemijo, da bi jo dijaki srednjih in visokih šol čim hitreje in čim bolje dojemali. In kaj dela njegova družina? Žena je sekretarka v bolnišnici in še sodnica porotnica. Tudi njuni trije otroci niso od muh. Starejši sin pripravlja doktorat iz rimske zgodovine, srednji je elektronski inženir in je edini že zaposlen, mlajši pa študira ekonomijo. In še nekaj, da bi dojeli, da v Ljubljano prihajajo tudi zares velika imena, ki pa se, žal, zelo redko pojavijo v našem tisku: dr. Malcolm J. Frazer je bil v Veliki Britaniji pred kratkim imenovan tudi za predsednika britanskega sveta za vsa tamkajšnja akademska odlikovanja in druge nagrade v državi!

● Že 12 let prihajate v Jugoslavijo, največkrat v Slovenijo na Unesco v Mednarodni center za kemijske študije v Ljubljani. Zakaj?

»Prvič sem prišel zato, ker me je profesorica Kornhauserjeva povabila. Oba se namreč strokovno zanimava za čim boljše poučevanje kemije. Potem sem ugotovil, da so mednarodni kemijski seminarji imenitni in tako obiskal prav vsakega, če sem le utegnil.«

● Vemo, da ste kemik. Vendar, zakaj vas zanima ravno kemija?

»Za ta študij sem se odločil predvsem zato, ker je kemija prvazprav vse, kar nas obdaja. Naše telo je kemija, kemija je hrana, pijača, voda, fotografija, medicina, celo oblačila itd. Kemija je torej lahko zelo koristna veda. Prav zato se je moramo učiti skoraj vsi.«

● Slovenščine se tujci ne naučijo lahko. Ste se je med obiski Slovenije naučili kaj?

»Sprva sem se je učil z veliko zagnanostjo, ko pa sem spoznal, da imate šest sklonov, sem obupal. Si pa znam, na primer, po slovensko naročiti kavo, reči hvala in prosim in še nekaj malenkosti.«

● Kakšna se vam je zdela Ljubljana pred leti?

»Vedno se mi je zdela lepa. Zdaj je še lepša. Čeprav nisem arhitekt, se mi zdi, da se staro mestno jedro imenitno zliva z novim. V teh letih ste zgradili tudi veliko cest. To je dobro. No, vem, da še niste zadovoljni, a naj vam povem, da hitro napredujete. Tudi to prej opazimo.«

● ...pa Slovenija?

»Mislim, da ste nekaj posebnega, saj živite na križišču Vzhoda in Zahoda in imate — pa naj to ne

izzvenci kot laskanje — najboljše lastnosti Vzhoda in Zahoda. Poleg tega tudi trdo delate. Res pa je, da ste na neki način bolj dinamični od nas, Angležev. Naj to podrobneje razložim. Vi napravite, na primer delovni program, a ga čez noč spremenite, če se vam zdi drugi boljši. Mi bi se držali prvega samo zato, ker smo ga zapisali na papir, čeprav bi bil slab. Lahko torej rečem, da sem se pri vas naučil fleksibilnosti. Pa nikar me ne gledajte tako nejevolno! To je res! Mar mislite, da se ne da nič naučiti od vas?«

● Za nas je Slovenija, njena pokrajina lepa. Kakšna pa se zdi vam?

»Če primerjam Slovenijo s Švico, moram reči, da je slednja čistejša in bolj urejena. Toda Slovenija ni umazana! Žal tudi London ni več tako čist, kot je bil nekoč. Škoda se mi zdi, da nekatere izredno lepe stare hiše in gradovi propadajo. A to stane veliko. Mesto je lepše, več se da na zunanost, po mestu je več rož in več pročelij obnavljate.«

● Kaj pa menite o naši krizi?

»Krizi? Kakšni krizi? Povedal vam bom, pa nikar ne odkimavajte, da je v povprečju vaš osebni standard višji kot naš v Angliji. Ko hodim okoli, nikjer ne vidim krize. Vidim le lepo oblečene ljudi, lepše kot pri nas. No, morda imate boljši okus. Dejstvo pa je, da naše zasebne hiše niso tako lepe in velike kot vaše, da je tudi kakovost gradnje vaših stanovanj večja kot pri nas. Res pa je, da vas tare inflacija. A mislim, da se je boste rešili, saj ste se izvlekli še iz hujših reči. Naj še posebno poudarim, da pri vas nisem videl dobesedno sestradanih brezdomcev. Pri nas pa. In če ne veste, še to: v Veliki Britaniji je kar okoli 3,5 milijona brezposlenih. To je za nas kot mora!«

● Veliko je slišati o tem, kako je pri vas šolanje drago. Vi pa pravite, da se iz krize hitreje pride s pametnimi ljudmi.

»Tudi naše šole so brezplačne. Kar 95 odstotkov otrok se šola na brezplačnih državnih šolah in univerzah, samo pet odstotkov, kar je zanemarljivo malo, na zasebnih, ki jih je treba plačati. Naj povem še to, da je tudi zasebna šola lahko zanič pa še draga povrhu.«

Naša osnovna šola traja sedem let. Obiskujejo jo otroci od petega do dvanajstega leta starosti. Potem pride na vrsto srednja šola, ki traja štiri leta in jo obiskujejo otroci od dvanajstega do šestnajstega leta starosti. To šolanje je obvezno in brezplačno. Učenci dobijo brezplačno tudi šolske knjige in zvezke, le šolske uniforme, če jih šola ima, plačajo starši.

Potem ima mladina več možnosti: da nadaljuje šolanje na brezplačni poklicni šoli, da dela in hkrati obiskuje poklicno šolo, da gre na univerzo ali da se zaposli. To sem vam pa že povedal, namreč o naši brezposelnosti. To je res žalostno. Tudi univerza je brezplačna, če narediš sprejemni izpit in redno študiraš. Britanci pa gredo najraje študirat v drugo mesto: tisti iz Norwicha, na primer, v London, in narobe. Le tri odstotke mladih študira v kraju stalnega bivališča. To je pri nas običaj, da si mladi zaželijo živeti po svoje. Bivanje, hrano in oblačila na univerzi je treba seveda plačati.«

● Ali torej z davki plačujete tudi šolanje?

»Tako je. Povprečni davek na osebni dohodek je 33-odstoten. Tisti, ki res veliko zaslužijo, plačajo celo 90-odstotni davek. Jaz, na primer, 50 odstotkov. Seveda pa so davki odvisni še od marsičesa. Če si vdovec, samohranilec itd., ga plačaš manj, če si samski, pa več. S temi davki plačujemo še zdravstvo, ki je tudi brezplačno, zobozdravstvo, bolnišnice itd. Participirati moramo le nekaj za recepte, mislim, da dva funta — in za vsako zobozdravstveno storitev pet funtov. Kdor pa hoče, gre lahko tudi v zasebno bolnišnico, k zasebnemu zobozdravniku itd. A čeprav to stori, mora vseeno plačati iste davke kot drugi.«

● Kljub tem ugodnostim — šolskim in drugim — je vendarle sorazmerno malo znanstvenic?

»Včasih ženske za izobraževalne niso imele možnosti. Še danes imajo manjše, ker je naša miselnost še vedno tradicionalna: torej ženska naj bi bila bolj mati in gospodinja kot kaj drugega.«

Poleg tega ste ženske manj podjetne kot moški. Kdor hoče priti na vrh, mora biti podjeten. Seveda nočem reči, da morajo biti ženske agresivne, reči hočem, da bi morali biti moški manj! Edino merilo za pot navzgor bi moralo biti znanje in še enkrat znanje. To bo svet, ne le vas, Slovencev in drugih Jugoslovancev, potegnilo iz svetovne krize in pomankanja moralnih vrednot.«

Neva Železnik

Delavska enotnost

SETVENI PLAN: 400 ha PŠENICE

Brez gnojenja in zaščite je še tako veliko truda zaman

Letošnja žetev pšenice je skoraj vse kmetijce spravila v zadrego. S polj so pospravili 60—65 odstotkov od načrtovane povprečne letine pšenice in kjer ni pridelka, tam še tako ugodna cenovna politika ne more pokriti proizvodnih stroškov — pojavlja se negativni saldo.

Zaradi tega so pospeševalci, tehnologi, vodje proizvodnih okolišev in trgovci krškega M-Agrokombinata pred težko nalogo: sklepanje pogodb s kooperanti za izpolnitev setvenega plana. Ta v republiškem razdelilniku predvideva, da bodo kmetovalci v krški občini zasejali s pšenico 400 ha površin.

Zaradi značilnosti krškopoljske zemlje in pred kratkim uresničene delo melioracijskih načrtov so v TOK znižali obvezno odajno količino pšenice za sklenitelje pogodb od 3000 na 2800 kg/ha, v kar naj bi bilo vračunanih tudi 300 kg zamenjave za seme. S tem bodo kmetovalci dobili dodatno spodbudo: nekaj pešnice bodo lahko obdržali zase in še vseeno imeli možnost, da izpolnijo pogodbene obveznosti. »Seveda je možno« pravijo v TOK, »pridelati tudi 6000 kg pšenice po hektarju in našim proizvajalcem je to že tudi uspelo, a moramo biti objektivni in omogočiti izpolnjevanje obveznosti tudi pri slabših letinah.«

M-Agrokombinatovi pospeševalci pravijo, da je letos vreme še kar ugodno za setev, saj zemlja omogoča delo s stroji pri spravilu koruze in je vseeno dovolj vlage v njej, da je lahko drobljiva. Tako bo pri setvi zagotovljen dober stik zemlje z zrnjem, kar zagotavlja dobro kalitev in je eden od predpogojev za dobro rast poljščin. Letošnja slaba žetev je pričela svojo trnjevo pot ravno ob lanskim dolgotrajni suši, ko je bila nujna prisilna priprava zemlje z zrnjem. (drobljenje s frezami), ki vseeno ni omogočila zadostnega sklopa zemlje z zrnjem. Zato tudi svetujejo vsem pridelovalcem, da po spravilu koruze in oranju pustijo zemlji 10 dni časa, da se posedejin šele nato pričnejo s setvijo.

Agrokombinatovi strokovnjaki opozarjajo na probleme, ki nastajajo zaradi neustreznega jesenskega gnojenja z nitrofoskatom in nitromonkalom. Kmetijci — kooperanti dobijo zanj ob nabavi regres v višini 30 din po kilogramu, kar pomeni, da morajo za vrečo tega gnojila odšteti 2.000 din namesto polne cene, ki znaša 3.500 din.

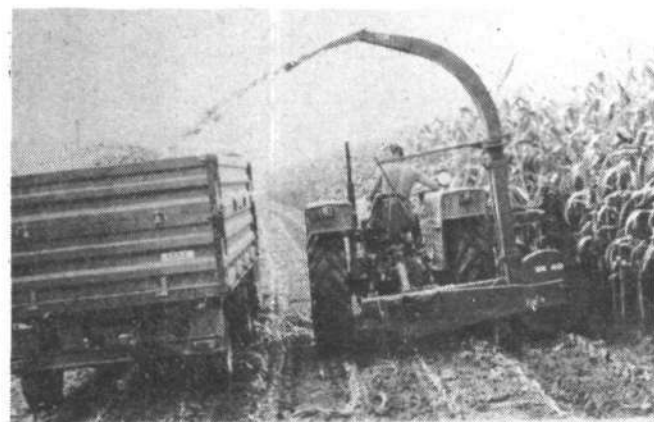
Taka pomoč naj bi zagotovila, da bo gnojilo resnično raztrošeno na kmetijske površine, predvidene s pogodbami. Žal se večini kmetov umetno gnojilo zdi predrago in z njim na svoj način varčujejo. Na »pogodbene površine« ga raztrosijo manj, kot je predvideno, in ostalo porabijo še na drugih površinah. Manjkajočo razliko gnojil skušajo nadomestiti s hlevskim gnojem, ki pa umetnemu po sestavi nikakor ni kos. V 1 m³ hlevskega gnoja je namreč (odvisno od kakovosti) samo 2—3 kg P, 3—4 kg K in 1—2 kg N.

Očitno torej hlevski gnoj ni zadostna nadomestitev za umetnega. Daje sicer organske snovi, a teh jeseni pšenica ne potrebuje nujno. Zato si zelo prizadevajo osvestiti zlasti tiste kmetovalce-kooperante, ki od tega živijo, in jim dopovedati, da prinaša 1 kg P-gnojila 4 kg pšenice. To razmerje pa zagotavlja tudi finančni uspeh ob razmerju cen 80 din/kg pšenice

dajejo zaželenega uspeha, če ni ustreznega jesenskega gnojenja. Zato tudi ni umesten nikakršen strah pred pretiranim gnojenjem. Ravno tu ima namreč naše kmetijstvo še veliko rezerv. V naši občini je namreč poraba čistih gnojil 90 kg/ha, vključno s hlevskim gnojem, morda ta poraba naraste na največ 130 kg/ha, medtem ko na zahodu znaša 280 kg/ha! Tudi analiza zemlje potrjuje njeno minimalno založenost povsod, razen v sadovnjakih in nekaterih vinogradih. Tam gre za res intenzivno proizvodnjo osveženih koope-

Melioracija v dolini Račne: kljub izredno težkemu terenu delavci M-Agrokombinata skrbno zaorjejo predpisano količino založnih gnojil. Žal tega ne počno kasneje vsi lastniki melioriranih in komasiranih parcel in po nekaj letih, ko se prvotna zaloga iz tal izčrpa, je slab rezultat zelo očiten na pridelku. Ljudje pač ne morejo dojeti, da jim da 1 kg založnega gnojila 4 kg pšenice, torej se tak a intenziv na proizvodnja tudi finančno izplača.

Delo s silokombajnom je hitro in učinkovito, zahteva pa organizacijo cele verige od kombajna preko transporta do sprotnega siliranja. Če več sosesodv stoji skupaj, lahko postorijo postopoma pri vseh. Jože Menič je doma v Malem Podlogu, tale parcela pa je pri Drnovem, na značilno peščenih tleh. Letos se je zelo obnesla koruza za znamke Pioneer 3901, toda prihodnje leto (oz. jeseni) bi Jože Menič moral na tej parceli sejati pšenico, ker se bo sicer moral otepati z divjim sirkom in do 20% manjšim pridelkom koruze. Tak je bil nasvet tov. Potokarjeve.

proti 60 dinarjem (brez regresa!) za 1 kg gnojila.

Ob tem je treba upoštevati tudi, da so vsi ostali agrotehnični ukrepi zaman, oziroma ne

rantov in temu primerni so tudi rezultati. Poljedelstvo pa je še množično, veliko je še tradicije in stroka se le stežka približa v zavest in spoznanje ljudi.

Letos imajo v M-Agrokombinatu kar širok izbor pšeničnih sort:

— 2 rani sorti, namenjeni hribovitim predelom in težji zemlji (Novosadska rana II in Nizija);

— srednje rane sorte, ki so dale najboljše rezultate v letošnjih poskusih (Balkan, Baranjska, ki je primerna predvsem za kostonjeviški del in tam so jo ljudje tudi sprejeli, Lonja, ki je dala dobre rezultate na težjih tleh — na naplavinah reke Krke, in Super Zlata, ki je v zadnjih treh letih dajala dobre rezultate predvsem na krškem polju — na plitvih, peščenih tleh, zato smo jo tudi letos vključili);

— 2 pozni, intenzivni sorti (Jugoslavija in Mačvanka, ki pridejo v poštev zlasti tam, kjer strniščni posevki niso tako obvezni in predvideni).

Okrog 100 ton semena je že naročenega, potrebnega bo okrog 120 — 130 ton in vse bo pravočasno na voljo.

Kmetovalce bodo obvestili po zbiralnicah o času sklepanja pogojev in pogojih.

	TD 4506 K	TX 55 Janez	TD 6206 C
motor	F3L 912	F3L 912	F4L912
menjalnik naprej	8	8	8
menjalnik nazaj	2	2	2
teža (kg)	2070	2450	2790

	TD 7506 AS	TD 9006 AS	RX 170
motor	F4L 912	F6L 912	F6L413 FR
menjalnik naprej	12	12	12
menjalnik nazaj	4	4	5
teža (kg)	3560	4190	6850

Batuje in BNT sta priznana proizvajalca plugov in drugih priključnih strojev pri nas. Do sedaj smo običajne pluge uvažali, upamo pa, da v bodoče to ne bo potrebno.

Na radgonskem sejmu sta bila predstavljena pluga BTO 2/12 H in L 35.4 z naslednjimi podatki:

	del. šir.	glob. oranja	moč motorja	teža
BTO 2/12 H	60 cm	30 cm	35 KW	376 kg
L 35.4	140 cm	30 cm	81-117 KW	600 kg

Cimos Koper — proizvajalec avtomobilov dela v svojih tovarnah v Koprju, Buzetu in Senožečah gonila, ki se uporabljajo tudi v kmetijstvu. Njihov izdelek so vrtačkaste brane delovnih širin od 1,5 do 3 m.

Prednost vrtačkaste brane pred drugimi orodji za pripravo zemlje je, da doseže boljšo strukturo zemlje in da jo je mogoče spojiti s sejnalnico ali drugimi orodji.

Tehnični podatki za posamezne tipe:

	CVB 1500	CVB 2000	CVB 2500	CVB 3000
teža 460 kg		580 kg	690 kg	750 kg
d. š. 1500 cm		2000 cm	2500 cm	3000 cm
maks. d. gl. 20 cm		20 cm	20 cm	20 cm
potr. pog. moč 22-30 KW		26-35 KW	45-55 KW	50-60 KW
št. prestav I		1	4	4

Z RADGONSKEGA SEJMA:

Agrotehnika

NOVOSTI V KMETIJSKI MEHANIZACIJI

Agrotehnika je bila ustanovljena pred 35 leti kot podjetje za oskrbo slovenskega kmetijstva in gozdarstva z mehanizacijo, nado mestnimi deli, zaščitnimi sredstvi. Tedaj je bila domača industrija šele v povojih, treba pa je bilo orati, sejati in žetati. Zato so izvažali les ter uvažali traktorje, priključne stroje, orodja in gnojila.

V naslednjem obdobju so sodelovali z domačimi proizvajalci IMT, OLT, Lemind. V novejšem času pa tesno sodelujejo z domačimi proizvajalci, kot so Štore, Torpedo, SIP Šempeter, Tehnostroj, Creina, Panonija, Hmezad-Strojna, OLT, Cimos, SCT.

Tako so v 35 letih obstoja brez velikih spektaklov in pompa dokazali, da so resnično v službi kmetijstva.

Tovarna traktorjev Štore je leta 1985 prenehala izdelovati traktorje Štore 502 in 504 ter tako pripravila škodo slovenskim in jugoslovanskim kupcem. Ker je po teh vrstah traktorjev veliko povpraševanje, je Agrotehnika dala pobudo Torpedu z Reke in ta je proizvedel traktor TX 55 A. Torpedovi traktorji so bili prikazani na sejmu v Gornji Radgoni.

Torpedo proizvaja družino traktorjev od 33 KW do 125 KW (45 KS — 170 KS). Tipi so naslednji:

Višek malomarnosti in neodgovornega odnosa do ogromnih sredstev, ki jih družba vlagava v melioracijske projekte, so takole obrasla pobočja izsuševalnih jarkov. Lastnik parcele na levi strani jarka bi moral redno čistiti (vzdrževati) ves kanal ob svoji posesti — k temu ga zavezuje pogodba. Škoda, ki jo bodo zaradi zaraščenega jarka trpeli tudi sosedje.

Rotacijske traktorske prekopalnike proizvajajo Batuje. Agroservis Murska Sobota, IMT Beograd. Prikazani so bili prekopalnik tipa TP 180, odmični BTD 155 P in mulčer Batuje z naslednjimi teh. podatki:

	d. š.	potr. pog. moč	teža	del. glob.
TP — 180 P	180 cm	25 KW	330 kg	25 cm
BTD — 155 P	155 cm	33 KW	272 kg	18 cm

Mio Standard iz Osijeka izdeluje v sodelovanju s tovarno Rau iz ZRN 600-litrse škroplnice, ki so bile nedosegljive predvsem našim kombinatom, odkar jih je Metalna nehala proizvajati. Naprava za nizko škropljenje je široka 12 m.

Panonija Murska Sobota proizvaja v kooperaciji z italijanskim proizvajalcem Pegoraro orodje za pravo zemlje Mini Drag.

Eden od tipov, Mini Drag 5, ima naslednje značilnosti:

potr. moč takt.	št. del. teles	d. š.	delov. glob.	teža
45 — 80 IW	5	160 — 210 cm	10 — 45 cm	510 kg

Panonija je izdelala tudi nošeno mehanično sejalnico za setev vseh vrst žita, trave, pese, korenja itd.

Tehnični podatki:

tip sejalnice	potr. moč trakt.	d. š.	prost. rezerv.	št. vrst
3,00 — 32/25	25 KW	3 m	450 l	25

del. hitrost	razmik med vrstami
15 km/h	12 cm

Slovenija ceste — Tehnika proizvaja trosilnikove umetnih gnojil Ferti 250 in 400 l. Tip 400 je izboljšana varianta z napravo za trošenje v vrstah.

Tehnični podatki:

tip trosilca Ferti	prost. rezerv.	širina trosen.	delov. hitrost
400 l	400 l	do 14 m	7 km/h

V domaći proizvodnji novost, varjetu pa že doli: časa znani sta brezprstna kosilnica DK 1600, izdelek SCT, in diskasta kosilnica DK 165, izdelek SIP Šempeter.

Tehnični podatki:

tip stroja	delovna širina	moč trakt.	zmogljivost	teža
DK 1600	160 cm	10 KW	1,5 ha/h	175 kg
DK 165	165 cm	25 KW	2 ha/h	275 kg

SIP Šempeter ima v proizvodnem programu (doba v letu 1987) dozirni nakladnik DN 35 — 24, ki izhaja iz nakladalno-silaznih prikolic, opremljen pa je z dozirniimi valji in tračnimi transporterjem. Namenjen je za krmljenje živine v jastih.

Tehnični podatki:

tip stroja	zmogljivost	teža	moč trakt.	št. nožev
DN	suha krma 35 m ³ zeleni krma 17 m ³	2950 kg	40 KW	24
35 — 24				
dolžina nožev				
				62 mm

Cimos Koper je proizvajalec prednjega odjemnika in priklopa pri traktorjih moči 54 KW — 68 KW. Kmetijstvo vedno bolj potrebuje kombinirane stroje, ki omogočajo v enem prehodu dve ali več operacij. Proizvajalci traktorjev izdelujejo vedno močnejše traktorje, ki pa so dostikrat glede na moč neizkoriščeni. Torpedo, Cimos, SIP in Agrotehnika so naši rešitev in prvič javnosti predstavili dvoredni silokombajn, pripet na sprednji del traktorja TD 9006 AS, in zadaj silažno prikolico.

Prihodnje leto nameravajo predstaviti traktor z rotacijsko kosilnico spredaj in samonakladalno prikolico na zadnjem delu.

To je skromen prikaz novejših strojev iz prodajne ponudbe Agrotehnike. Vse stroje in orodja, rezervne dele za njih in zaščitna sredstva za rastline ter umetna gnojila je mogoče kupiti v Ljubljani ter vseh drugih poslovalnicah in predstavništvih v celotni Jugoslaviji.

Poslovne enote: Celje, Aškerčeva 19; Maribor, Meljska 5; **Murska Sobota**, Titova 25; Ljutomer, Slavka Osterca 2; Kranj, Dražgoška 2; Poreč, Trg Joakima Rakovca 6; Zagreb, Lučko, Slave Golubove 2; Bjelovar, Vladimira Nazora 14; Beograd, Knjeza Miloša 43.

Prodajalne: Ljubljana, Tržaška 132; Brežice, Cesta bratov Cerjakov 11; Lendava, Partizanska 53; Škof-

ja Loka, Novi Svet 21; Naklo; Buzet, Fontana b.b.; Žminj, Ulica 9, rujna 9; Sesvete, Sesevska 1 a; Lučko, Slave Golubove bb; Vrbovec, Zagrebačka 60; Jastrebarsko, Žumberačkih brigada 8; Djurdjevac, Stjepana Radića 61; Pitomača, Vinogradarska 2; Daruvar, Moše Pijade 58.

Predstavništva: Beograd, Francuska 24; Novi Sad, Hajduk Veljkova 1; Zagreb, Avenija 8, konferencije zagrebačkih komunista 8; Skopje, 11. oktombri, Gradski zid, Kula M 13; Negotino, Ulica Jane Sandonski 8.

P. S. Prispevek smo uvrstili v Naš glas, ker vemo, da si sejma v Radgoni niso mogli ogledati vsi, ki bi to radi storili. Upamo, da smo jim tako omogočili vsaj to, da iz utrinka poberejo nekaj novih spoznanj.

Cvetka Potokar, dipl. ing. agr.: »Naši kmetovalci so letos odpovedali pri zaščiti poljščin, saj očitno ne spremljajo skrbno navodil, ki jim jih dajemo. V prihodnje bo treba prav pri sprotne obveščanju in navodilih storiti največ. Ampak tale koruza (Pioneer 3901) na Meničevi parceli je res izredno lepa...«

»Malo je krivično, a zaradi pomanjkanja časa žal ne gre drugače. Za tiste kooperante, ki skrbno in pridno upoštevajo pri svojem delu naša navodila, običajno niti ne vemo, kje imajo njive. Zadostuje dogovor in nasvet. Posebno pozornost pač moramo posvetiti tistim, ki so iz takšnih ali drugačnih vzrokov v težavah,« pravi Cvetka Potokar, pospeševalka M-Agrkombinatove TOK. Meničeva kmetija sodi torej med boljše, saj je bilo treba parcelo kar poiskati po občutki.

M-Agrokombinatova pozna trgategv odlična

NE HITITE Z OBIRANJEM — GROZDJE BI MORALO ŠE ZORETI!

Razpravljanje o vinogradništvu in kletarstvu v posavskem vinorodnem rajonu, ki obsega značilne in edinstvene vinorodne lege na levem in desnem bregu Save, v bizeljsko-sremiškem in dolenskem vinorodnem okolišju, je zelo prijetna tema, s katero se navadno prepletajo modrovanja o lepota narave, delu in marljivosti vinogradnikov in kletarjev, pa tudi tegobah, jezi, nečakanosti in vročerkvosti ob preveč popitih kozarčkih.

Na tem območju se zaključujejo in tudi že mešajo vplivi različnih klim, menja se talna sestava, kar so v davni že spoznali in pričeli izkoriščati naši predhodniki.

V porečjih Krke, Sotle, Mirne in Save od Radeč navzdol so na strmih, za drugo pridelavo skoraj neuporabnih zemljiščih, velikokrat iztrganih razširjenemu

nekvalitetnemu gozdu, naši predniki že v davni preteklosti gojili vinsko trto. Ob lastnih spoznanjih so ljudje v teh krajih vzgajali sorte za proizvodnjo lahkih (alkoholno nizkih), kiselkastih belih, predvsem pa rdečkastega vina cvička, na levem bregu Save pa močnejšega, polnejšega belega in rdečega vina bizelčana.

Ob heterogenosti talne sestave in mikroklimatskih razmer je samo pri optimalnih razmerjih vseh pogojev možna proizvodnja vrhunskih vin in vin s predikatoma.

Res je, da so se vina tega proizvodnega območja uveljavila med ljubitelji in poznavalci s svojimi pozitivnimi lastnostmi kot zelo pitna zaradi nizke alkoholne stopnje, umirjenih skupnih kislin, tipične vrsti brez sortnih značilnosti, kot vina »za družbo«, ki

zahtevajo dober »zalogaj« in »tečejo od jutra do jutra«.

Strokovno in znanstveno delo na področju vinogradništva in vinarstva, tehnične olajšave in nove, sodobnejše tehnologije omogočajo pridelavo vin, kakršna na tem območju niso bila znana. Potrošniki so že v preteklih časih zelo jasno opredeljevali kakovost vin posameznih vinorodnih leg, pa tudi kletarjenja in ponudbe.

Danes vinogradniki in kletarji razdvojeno gledamo na to proizvodnjo. Na eni strani nam je mehanizacija (višji standard, želja po večjem dohodku) pokvarila občutek kakovosti, saj je bilo vse lahko prodati, tudi ob vprašljivi kakovosti. Odras take komercializacije so bile tudi določbe ustrezne republiške zakonodaje, ki končno spoznava napačnost gledanj.

Svetovna zakonodaja za področje vina pozna ob preveliki proizvodnji samo en pojem: kvaliteto, ki jo je tudi pri potrošniku mogoče ustrezno finančno ovrednotiti. Da so v Posavju tudi primerni pogoji za vzgojo najboljših vin, so dokazala vina priznane kakovosti s tega območja, ki so nas poleg že uveljavljenih vrst prepričala, da je pri nas

mogoče pridelati tudi vrhunska vina in vina s predikatoma, ki se lahko vzorejajo s pridelki najkvalitetnejših proizvodnih območij v Jugoslaviji in svetu.

To je dokazala modra frankinja s Sremiča, ki je z ustreznimi odbiro, ampelotekniko, agrotehniko in kletarjenjem segla v samo konico vrhunskih jugoslovanskih vin, prejela vrhunska priznanja na mednarodnih ocenjevanjih ter tako potrdila že navedena davna spoznanja.

To proizvodno območje lahko da tudi tako kakovost, kot sta pozni trgatvi laškega rizlinga s Sremiča in laškega rizlinga — izbora s Sremiča; dokazali sta možnosti za proizvodnjo takih vin, kakršna na tem območju niso bila pričakovana. Mednarodna priznanja tema vinoma in njuna dejanska kakovost so tudi »nadomestilo« za posmehovanje obiralcem ob prvem novembru od neučakanih pivcev septembrske trgatve.

Naravne katastrofe zadnjih let in ekonomski učinki so zelo omajali veselje do vinogradništva. Odras tega je videz nekaterih vinogradov in temu primerna kakovost pridelka. Zakon o vinu SRS in Pravilnik o kvaliteti vina (SFRJ) sta gotovo zelo pozitivno prispevala h kvaliteti vin; večji del proizvodnje tega ne upošteva.

Kot smo že omenili, se kakovost lahko pridelala samo z najboljšim možnim izkoristkom narave (kdo je bolj darežljiv kot narava?) ter lastnim strokovnim in fizičnim delom. Neučakanost, navidezna škoda, nepoznavanje optimalnih razmer, pa tudi občutek lastnine v lastnem hramu ob »domačem« vinu iz polja in klobasi ali drugih dobrotah — vse to marsikoga sili, da tudi letos hiti v trgatve. Ali res ne moremo zdržati do najboljše možne kakovosti?! Take »kvalitete«, ki jih spremljajo tudi druge kletarske napake in bolezni, pa hvalimo kot »domače« vino in so tako priljubljena reklama kakovosti v gostinstvu ter absolutna kvaliteta sindikalnih zabav.

Kaj bi lahko bilo večji ponos območja, kraja pred tujim ali domačim gostom — v gostinstvu, reprezentancah v DO, drugih poslovnih in turističnih akcijah — kot ponudba vrhunskih in kvalitetnih domačih vin ob priznanih gurmanskih specialitetah? Gotovo imamo za to še dovolj rezerv.

Kako prijetno se počutimo, če gostu ponudimo kak »whiskey«!

Ni pomembno samo to, kaj mislimo mi; razmišljajmo tudi o tem, kako nas drugi ocenjujejo in kako sami sebe podcenjujemo.

M-Agrokombinat

TOZD Vinogradništvo-kleti

Vse vinogradnike opozarjajo, naj se s trgatvijo ne prenegljujejo, ampak naj jo zavlačujejo, dokler traja lepo vreme, čeprav gniloba napada predvsem sorti kraljevina in žametna črnina. Ravno ti dve sorti pa še nimata zadostne stopnje sladkorja in se bo vsak dan zorenja poznal pri kakovosti vina.

Odlok o pričetku trgatve bo izdal občinski upravni organ. Objavljen bo na krajevno običajen način, M-Agrokombinat pa ga bo posredoval tudi preko zbiralnic mleka.

Nizka cena koruze je problem, ki tare kmetij v Jugoslaviji, na območju M-Agrokombinata krško pa ta problem ni tako pereč, ker ni takih kmetij, ki bi koruzo prodajale. Sedanja nizka cena koruze v živinorjci pomeni določen plusa pridelovalcem ne pokriva več lastnih stroškov. Jugoslovanska cena je med 40 — 60 din za kg in je 3 leta skoraj nespremenjena, svoje pa je pri tem naredila še inflacija. Pred tremi leti so zaradi visoke cene koruze izpraznili hleve, ker se je vsakemu bolj izplačalo pridelati koruze prodati, kot pa vse leto delati v hlevu, pa že zaslužek od prodaje koruze je bil večji. Cena je seveda odvisna od ponudbe in sedaj imamo obratno stanje od tistega izpred treh let. Že prihodnje leto lahko pričakujemo logično posledično neuskajena razmerja cen: primanjkaljaj koruze. Razmerje cene koruze — prašičjega mesa je bilo pred 2 leti 1:3 — 1:4, moralo pa bi znašati 1:10 do 1:13, spodnjo mejo rentabilnosti pa predstavlja cenovno razmerje 1:8. Seveda pa obstaja velika verjetnost, da se bo že prihodnje leto — zaradi letošnjih težav pojavil primanjkljaj koruze. Zato delavci M-Agrokombinata spodbujajo svoje kooperante k temu, da sami pridelajo čimveč krme za lastne potrebe.

Osnutka dveh zakonov

PRISPEVKI DELAVCEV ZA PROIZVODNJO HRANE IN REPUBLIŠKE BLAGOVNE RAZERVE

Skupščina SR Slovenije je septembra obravnavala dva zakona, na podlagi katerih naj bi se tudi v prihodnjem letu zbirala sredstva za intervencije v kmetijstvu ter za republiške blagovne rezerve.

Omenjena zakona naj bi se uporabljala najdlje do konca prihodnjega leta, saj bo še letos sprejet nov zakon, ki bo to področje trajneje sistemsko uredil. To velja za temeljna vprašanja na področju pospeševanja proizvodnje hrane, zagotavljanja nemotene preskrbe in blagovnih rezerv. Ker pa celovitega sistema — od samoupravne organiziranosti do zagotavljanja sredstev ter izvajanja ukrepov za uredničenje nalog na teh področjih — po novem zakonu ne bo mogoče izvajati pred koncem leta 1987, naj bi se podaljšal obstoječi sistem zbiranja sredstev, ki je že v preteklih letih dal dobre rezultate.

Na podlagi osnutka zakona o določitvi obveznosti plačevanja prispevka za pospeševanje družbeno organizirane proizvodnje hrane v letu

1987 naj bi se sredstva zbirala iz prispevka iz osebnega dohodka delavcev, in sicer po stopnji 0,5%. Za svoje specifične potrebe kmetijske proizvodnje pa bodo občinske skupščine lahko določile obveznost plačevanja občinskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev.

Sredstva naj bi se zbirala pri samoupravnih skladih ter namenjala zlasti za:

- pospeševanje kmetijske proizvodnje v hribovitih območjih,
- pospeševanje živinoreje na domači krmni osnovi,
- pospeševanje intenzifikacije poljedelske proizvodnje in zagotavljanje družbeno organizirane poljedelske proizvodnje,
- delovanje kmetijske pospeševalne službe in pospeševanje uvajanja znanja v proizvodnjo,
- kritje tečajnih razlik in dela obresti pri kreditih Mednarodne banke za obnovo in razvoj ter za nadomestilo dela obresti za kre-

dite iz sredstev hranilno-kreditnih služb do leta 1980,

— delno sofinanciranje delovanja in vzdrževanja sistema obrambe pred točo na branjenih območjih v SR Sloveniji.

Z osnutkom zakona o zagotavljanju sredstev za republiške blagovne rezerve v letu 1987 naj bi tudi na tem področju zagotovili kontinuiteto iz tekočega leta: tudi v prihodnjem letu naj bi uvedli poseben prispevek iz osebnega dohodka delavcev v enaki višini, t.j. po stopnji 0,4%. Sredstva naj bi se v skladu s programom uporabljala za oblikovanje republiških blagovnih rezerv, ki so namenjene:

- za osnovno preskrbo občanov in organizacij združenega dela v primeru vojne in naravnih nesreč večjega obsega,
- za intervencije, s katerimi se preprečujejo večje motnje na trgu blaga za osnovno preskrbo občanov.

Za zagotovitev sredstev, potrebnih za izvajanje programov občinskih blagovnih rezerv v letu 1987, pa bodo tudi občinske skupščine lahko predpisale prispevek iz osebnega dohodka delavcev.

Delegatski bilten, 15. 9. 1986

GOSTINČAR V GALERIJ KRŠKO

S septembrom se je zaključila tudi razstava slik, ki jo je imel v Galeriji Krško Tomaž Gostinčar. Rojen je bil v Ljubljani 1952. Slikati je začel že pred aktivnim študijem. Leta 1972 je študijsko preživel v Parizu in leta 1974 v Pragi. Potoval je skoraj po celi Evropi in povsod veliko delal. Doslej je imel 37 samostojnih razstav, sedaj pa živi in dela v Ljubljani. Dr. Lev Menaše je o njem zapisal: »Tomaž Gostinčar je najbolj vztrajen divjak slovenske likovne scene, umetnik, ki je svojo dušo zapisal ekspresionizmu, precej let preden je ta slog znova postal moderen v eni od preoblek t. i. »nove« podobe. Pričujoča razstava torej ponuja poleg nekaterih novih potez, ki jih je mogoče razbrati v zadnjih avtorjevih delih, tudi priložnost za zanimivo primerjavo dveh različnih interpretacij istih izhodišč.

Razlike so opazne tako v motivnem kot v likovnem smislu. Na prvi pogled je očitno, da je Gostinčar bolj »klasičen« slikar tako po motiviki — njegove teme so tihožitje, krajina, akt in portret — kot po slogovnih pobudah: v njegovih slikah bi zastonj iskali odmeve akcijskega slikarstva in pop-arta, ki ob vsej svoji različnosti predstavljata osnovno zgodovinsko oporo »nove« podobe. Gostinčar je veliko bližji staremu ekspresionizmu, tistemu izpred prve svetovne vojne, in sicer tako njegovi francoski kot še zlasti nemški varianti. Kljub temu pa njegov ne deluje anahronistično, saj v slovenskem prostoru odpira probleme, ki se jim pri nas vsaj za dlje časa ni posvetil še noben umetnik.

Ob tem pa si vsaj v nekaterih zadnjih delih Gostinčar počasi odpira tudi nova pota. Abstrakcija mu je sicer še vedno tuja, vseeno pa razpoloženje svojih najnovejših slik vedno

bolj pogosto gradi s pomočjo pretehtanih barvnih vrednot in vedno bolj raznolike slikarske fakture. Ta proces opažamo tudi v njegovih akvarelih, tehnikah, s katero se ukvarja že več let in v kateri je dosegel visoko stopnjo kvalitete: s prefinjenimi motivi, posebno pa z vedno bolj poudarjeno vlogo originalne bele ploskve, dosega nove, vedno svobodnejše učinke, ob katerih lahko govorimo že o resnični virtuoznosti. Hkrati pa se vedno manj meni za pripovedno stran svojih del, v zadnjem času pa tudi že večkrat opušta značilne ekspresionistične deformacije

svojih motivov. Ta proces prečiščevanja slikarskega jezika sicer še ni opazen na vseh delih, vseeno pa umetniku, ki se je doslej likovne problematike loteval predvsem intuitivno, odpira precej novih možnosti. Očitno je torej, da se slikar spreminja, da postaja bolj introspektiven in celo liričen; seveda pa je tudi res, da je umirjeni Gostinčar še vedno zelo vznemirljiv in neobičajen ustvarjalec.

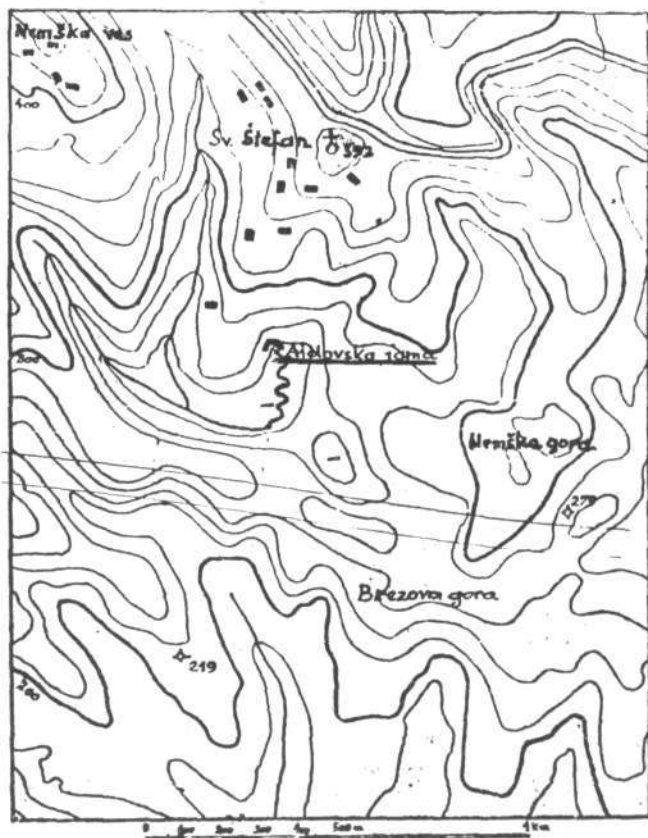
Arheološke najdbe:

300 LET ZGODOVINE V KARTUŠEVI JAMI

Letos uspela izkopavanja v Ajdovski jami pri Nemški vasi

V drugi polovici letošnjega avgusta se je na območju krajevne skupnosti Leskovec pri Nemški vasi mudila skupina arheologov. V t. i. Ajdovski jami, ki (po lastniku) nosi tudi ime Kartuševa jama, so nadaljevali izkopavanja, ki jih je strokovno prvi pričel že leta 1938 prof. Srečko Brodar.

Delovno skupino je vodila dr. Paola Korošec, znanstvena sodelavka arheološkega inštituta Filozofske fakultete v Ljubljani, z njo pa so bili še Milena in Martin Horvat, Maja Korošec, Andrej Šemrov, Tine Schein iz Ljubljane, Miran Brvar, srednješolec iz Trbovelj, ter domačina Jože Frankovič in Rajko Bizjak. Po trditvah vodje odprave, dr. Koroščeve, bodo izkopavanja v Ajdovski jami zaključena do leta 1990, potem pa bo možno zbirko najdenih artefaktov razstaviti na ogled javnosti tudi v Krškem. Do takrat bodo seveda še opravljali vsakoletna izkopavanja, ki jim bo v arheološkem laboratoriju ljubljanske filozofske fakultete sledila še nadaljnja obdelava najdenin, od ugotavljanja starosti in rekonstrukcije posameznih delov v celoto do zaščite...

Legaj Ajdovske jame pri Nemški vasi — skico je naredil in objavil Srečko Brodar.

Celotna akcija sodi v okvir dejavnosti Posavskega muzeja v Brežicah, ki je pooblaščen za varstvo premične kulturne dediščine tudi v krški občini.

Sredstva, ki jih je za to akcijo zagotovila krška kulturna skupnost, so ostala neporabljena in jih bo možno vložiti v ostale načrtovane dejavnosti muzeja, ker so izkopavanja v Ajdovski jami s svojimi prispevki v celoti financirali TCP »Djuro Salaj«, JE Krško in SOP Krško.

V zahvalo bodo te organizacije prejele odlitke najbolj značilnih najdenin iz Ajdovske jame, ki jih bodo lahko razstavile v svojih prostorih in tako še temeljiteje širile poznavanje prazgodovine našega območja med delovnimi ljudmi.

Ajdovska jama

Ajdovska jama pri Nemški vasi, nedaleč od Leskovca, leži na nadmorski višini 244 m, v gričevnatem triadnem vencu, ki z zahodne strani zapira Krško polje. Njena dva vhoda ležita 9 in 5 m visoko na strmem pobočju nad manjšim kraškim poljem (2 ha). Drugo od drugega sta oddaljena 20 m in sta usmerjena proti vzhodu. Levi hodnik je dolg približno 10 m in 3—6 m širok. Skoraj pravokotno nanj vodi 5 m širok zvezni rov v visoko obokano centralno dvorano ovalne oblike z največjim premerom 15 m. Od zveznega rova sta se odcepila dva stranska rova, v

Glineno svetilko so položili k truplu umrlega. Njeno vsebino so izbrskali in poslali na analizo.

Tloris Ajdovske jame z vrisanimi najdbami kurišč in pokopov. Največ jih je bilo v desnem kotu levega vhodnega prostora, sicer pa najdbe pričajo o tem, da so takratni »domorodci« odlagali svoje mrtve tudi v centralni dvorani kljub temi, ki so jo s svojimi svetili verjetno stežka obvladovali. Po domnevah arheologov naj bi najdba več skeletov na istem mestu pričala o tem, da so že razpadle ostanke »predhodnikov« pogrebci preprosto odrinili in napravili prostor novemu pokojniku.

katerih sta bili odkriti obe skupinski grobnici (1982/83). Iz glavne dvorane je bil težko dostopen prehod v desni hodnik, ki se nekoliko zavito in strmo spušta proti desnemu izhodu. Ta izhod je t. i. vodeni rov, kar pomeni, da je skozi njega odtekala meteorna voda, ki je ponikala v (danes zasuta) brezna na pobočjih Nemške gore.

Pretok vode skozi desni hodnik se da ugotoviti po rdečkastih zrnih peska, ki jih je tok očitno skozi tisočletja nosil s seboj in del njih odlagal v jami.

Izkopavanja so odkrila grobnice

Ajdovska jama je vzbudila zanimanje raziskovalcev že v prejšnjem stoletju, vendar je prve strokovne raziskave opravil prof. Brodar šele leta 1938. Že takrat so vzbudili veliko zanimanje ter s tem tudi različne domneve skeletni — ostanki vsaj štirih oseb — odkriti v levem hodniku.

Veliko škode so seveda povzročila nestrokovna odkopavanja različnih »obiskovalcev« — okoljskih kmetov, ki so iz jame odvažali gvano, s fosforjem bogato gnojilo. V jami namreč živijo netopirji — o tem priča tudi njihovo nenehno oglašanje pod obokom najvišjega dela stropa — in njihove iztrebke so kmetje uporabljali kot gnojilo.

Arheološka izkopavanja leta 1967 ter sistematična raziskovanja, ki so se pričela 1982, so nesporno dokazala, da Ajdovska jama predstavlja zelo zanimivo prazgodovinsko, mlajšekamenodobno grobišče. Med celotnim kostnim materialom obeh skupinskih grobnic je določena prisotnost vsaj desetih oseb: bled otrok in sedmih odraslih. Med temi se je le pri dveh dala določiti starost, pri enem pa poleg starosti tudi spol.

V skupinski grobnici 1 je bilo odkritih 6 odraslih in 2 otroška skeleta. Karbonska analiza vzorcev iz plasti, v kateri so ležali kostni ostanki, je pokazala starost 5625 B. P. Analiza oglja, vzetega iz črne plasti, ki je prekrivala grobove, pa kaže 5175 B. P. oz. 5125 B. P.

Kostni ostanki v skupinski grobnici 2 kažejo na prisotnost dveh skeletov: odraslega in otroškega. Zaradi slabe ohranjenosti kosti ni bilo mogoče določiti starosti in spola. Za zoglenelo žito (ječmen in pšenico), ki je bilo raztreseno po vsej površini grobnice, je bila ugotovljena starost 5340 B. P.

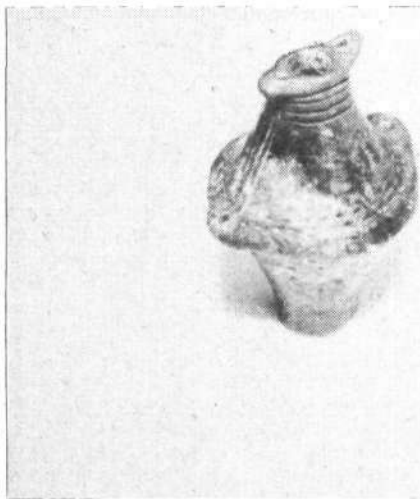
»Prvotni načrt letošnjih raziskav je bil, dokončati izkopavanja ob desni steni srednje hodnika med centralno dvorano in levim hodnikom in nadaljevati raziskave ob njeni levi steni, kjer smo že preteklo leto zasledili prazgodovinsko kurišče. Zaradi tehničnih razlogov (razsvetljava) smo bili prisiljeni delno menjati prvotni načrt. Tako smo eno skupino usmerili v levi hodnik, kjer smo revizijsko prekopali njegovo desno stran zaradi domneve, da so ob steni ostale še originalne plasti, ki jih sonda iz leta 1938 ni poškodovala. Ta predvidevanja so se izkazala za pravilna. S tem so dela v levem hodniku zaključena. Povprečna globina je bila 1,70 m na okoli 10,5 m² površine.« pravi v enem izmed poročil o delu svoje skupine Milena Horvat.

Sonda — Horvatova misli na izkopavanja prof. Srečka Brodarja iz leta 1938 — bi lahko imenovali vzorčni ali preizkusni izkop terena z natančno določenimi dimenzijami in koordinatami.

»Druga ekipa je pričela z deli ob levi strani centralne dvorane. Izkopavanja so potekala po kvadrantih, kjer je ena stranica kvadranta dolga 2 m (os x), druga pa odvisna od oddaljenosti osi y od stene jame.

Plasti smo snemali postopoma ter po potrebi izrisali planume in profile. Površina izkopa je 8 m², povprečna globina 2 m. Ugotovili smo 5 kulturnih plasti, od katerih so tri pripadale visokosrednjeveškimi. V najnižji, od 10 do 15 cm debeli plasti, ki leži že na mastni rumeni pleistocenski ilovici, smo zasledili človeške in živalske kosti (zobe, rebra, vretenca, dele lobanje), obilo keramike in zoglenelega žita, ki je bilo raztreseno po vsej površini. Kostni so bile koncentrirane na prostoru, kjer smo povsem na rumeni pleistocenski ilovici odkrili kurišče. Podobno smo tudi v zgornji (30 do 40 cm debeli) eneolitiki plasti odkrili obsežno kurišče, le da v tej plasti kostnih ostankov nismo zasledili. Šele natančna obdelava keramičnega gradiva skupaj z ostalimi analizami, polodnimi, karbonskimi, antropološkimi, bo pokazala, v kakšnem odnosu so pravkar odkrita kurišča do pokopov v levem hodniku in ali je lahko tudi centralna jama služila v sakralne namene.«

Ravno s t. i. polodno analizo se da ugotoviti, katere plasti zemlje so v jami avtohtone, katere pa so prinesene od zunaj in torej obstaja možnost, da skrivajo ostanke civilizacije. Cvetni prah — pelod se prime čisto vsega, kar se nahaja na zemeljskem površju, zato se da z analizo dokazati tudi njegova navzočnost v vseh plasteh, prinesenih od zunaj — bodisi za izravnavo terena v jami ali za pokritje prejšnjih ostankov. Ko v odkopani zemlji ni več sledov cvetnega prahu, je to zanesljivo znak, da nadaljevanje dela ne bo dalo rezultatov.

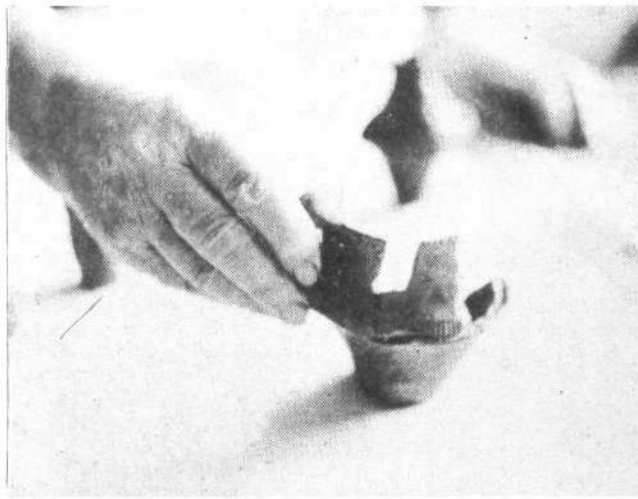

Glinena posodica — svetilka — je skrbno izdelana in okrašena, čeprav ni večja od dlani.

»Prav te raziskave pa jasno kažejo na široko interdisciplinarno usmerjene raziskave v Ajdovski jami. Poleg že omenjenih antropoloških rezultatov v grobnicah 1 in 2 moramo navesti tudi zelo zanimive ugotovitve o rastlinskih ostankih, predvsem zoglenelem žitu in lesnem oglju. Najdba žita v Ajdovski jami je pomembna predvsem kot dokaz zelo zgodnjega poljedelstva na našem ozemlju. Našli smo izključno zoglenela žitna zrna, raztresena po mastni ilovici. To je verjetno tudi vzrok, da je večina zrnja slabo ohranjena, saj ni v nobenem vzorcu več žita na kupu, kar bi kazalo na žitni depo. Značilno je tudi, da je večina zrn ob sežigu vsebovala še precej vlage, kar je povzročilo gobasto napihnjenost in izredno krhljivost. Če bi bila zrna popolnoma suha, bi bila tudi zoglenela kompaktna. Od žit smo ugotovili ječmen, ki prevladuje, in pšenico ter graščo, že od davnine plevelno spremljevalko žit. Ječmenova zrna pripadajo vsaj dvema sortama — plevnatemu ali navadnemu ječmenu in golemu ječmenu. Ta ječmen je v eneolitnem poljedelstvu glavna žitna sorta, posebno

pri severnjakih. Danes je že izumrl. Pri pšenici je bilo mogoče določiti le dve sorti (triticum dicocum in triticum aestivum), katerih zrnje je soščkasto odebelelo. Zanimivo je, da drugih vrst pšenice (triticum monococum in triticum spelta) nismo našli, medtem ko je bila na Ljubljanskem barju (na Partih) najdena predvsem primitivna oblika pšenice. Bolj redka in nenavadna pa je najdba stolčene kresilne gobe in brezovega čada (tera). Prisotnost brezovega tera je z analizami dokazana le v haštatskem grobišču na dvorišču SAZU v Ljubljani in Maharskem prekopu na Ljubljanskem barju.

Lesno oglje kaže, da je bil tedanji gozd že precej razredčen, saj bukev sploh ni zastopana. Oglje hrasta in gabra kaže na svetel hrastov gozd (z jesenom, topoli, lipo, gabrom ter celo vrbo), že pod močnim človekovim vplivom. Bukve ni bilo več, kar pomeni, da je človek že tedaj znatno spreminjal tudi gozdno vegetacijo ter pridobival poljedelske in pašne površine. (Analize sta izdelala dr. A. Šercelj in M. Culiberg — Biološki inštitut Jovana Hadžija, Znanst-

Tako kot vse dosedanje najdbe bo treba tudi letošnje temeljito obdelati, rekonstruirati in zaščititi pred propadanjem. Posamezne posode bo morda možno celo v celoti rekonstruirati.

veno-raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana).

Zanimive so tudi karbonske datacije, ki so jih izdelali na inštitutu »Rudjer Bošković« iz Zagreba; po njihovih ugotovitvah se starost vzorcev poogleneloga žita in oglja v centralni dvorani giblje med 4800 in 4990 B. P.. Starost velja za zgornjo eneolitiko plast, saj vzorec iz sloja, kjer smo našli tudi človeške kostne ostanke, žal ni dal zadovoljivih rezultatov.«

Karbonske datacije so analize, s katerimi je možno ugotoviti absolutno starost arheoloških izkopavin, ostankov nekoč živih organizmov.

Temeljni na ugotavljanju razmerja dveh vrst ogljika v organizmu, t. j. C₁₂ in C₁₄. C₁₄ je radioaktiven in nastaja v atmosferi zaradi delovanja kozmičnih žarkov. Minimalen del C₁₄ (v atmosferi ga je že tako nezaznavno malo!) vstopa v organizme rastlin in živali z vdihavanjem in v njih ostaja, oziroma počasi razpada v neaktivni C₁₂. Tako se v organizmu ohr-

nja stalno razmerje med tema dvema ogljikoma. Ko organizem odmre, preneha dotok zraka vanj in s tem tudi C_{14} , zato se razmerje poruši, ker radioaktivni ogljik še vedno razpada v C_{12} . Razpolovna doba C_{14} je okrog 5570 let. Z zelo natančnimi meritvami (scintilacijsko spektroskopijo) se da v preparatu določiti količina preostalega C_{14} , analitično pa je možno izmeriti navzočnost celotne količine ogljika v organizmu. Iz razmerja teh dveh vrednosti lahko sklepamo o starosti arheoloških izkopanin.

Ta način je uporaben za določanje starosti ostankov, mlajših od 70 tisoč let, za starejše najdenine pa so potrebne drugačne metode.

Ker gre za določitev absolutne starosti predmeta (zato oznaka n. pr. 4990 B. P.), to pomeni, da je treba upoštevati relativne vrednosti na našem gregorijanskem koledarju: če od 4990 B. P. odštejemo 1986 let našega štetja, ugotovimo, da najdeni primerek datira iz leta 3004 pred našim štetjem.

«Opozoriti pa moramo tudi na analize, ki že potekajo, saj bodo analize sige, sestave sedimentov ter izredno zanimivi rezultati makro- in mikrostrukture keramike (analize je izdelala dr. V. Ostere — odsek za geologijo na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani) zaokrožili podobo in vlogo Ajdovske jame v prazgodovinski dobi.» je zaključila Horvatova.

Kult mrtvih

«Prvotna predstava o onostranstvu,» je zapisal dr. Josip Korošec, «je vezana za podzemne prostore. Uporaba naravno oblikovanega prostora (jame) za arhitekturni objekt, ki je služil za izvajanje obredov, posvečenih zagrobnemu življenju in kultu pokojnika, je znana že v paleolitu. Človek — lovec in nabiralac sadežev, prisiljen v nenehno premikanje in selitev že zaradi posebnosti svojega življenja, v katerem je bil obstoj v veliki meri podrejen naravi in njenim zakonitostim, ni potreboval arhitekture zaradi varnosti, preživetja in udobnosti. Toda njegove duhovne potrebe so bile zahtevnejše od danosti, ki mu jih je nudila vsakdanjost. S tem, da je jamskim prostorom določil nov namen, jih likovno dorekel in spremenil v simbolično govorico, je sprožil preobrazbo naravnega prostora v prostor, namenjen kultu.»

Iz zelo obsežnega gradiva o rezultatih raziskav v Ajdovski jami smo lahko razbrali, da je desni vhod bil verjetno zaprt z okoli meter debelim suhozidom in da je tudi v drugem vohu vsaj za zaščito ognja pred vetrom bila nameščena skala oz. je bil vhod bistveno bolj zaprt, kot je danes. V glavni dvorani, veznem prostoru med obema vhodoma, naj bi nekoč bilo jamsko jezero, v katerem se je zbiral voda in nato odtekala po desnem rovu. O obstoju jezera (ki bi seveda onemogočalo prebivanje praljudi v tem delu jame) naj bi pričale tudi kapniške tvorbe na stropu in stenah jame.

Na podlagi dosedanjih najdb zatrjuje dr. Paola Korošec, da v jami ni dokazov o obstoju naselbine, ampak da je služila le kot kultno mesto — «odlagališče» za umrle pripadnike skupnosti.

Kostni ostanki v grobiščih naj bi sodili v konec neolitike dobe — število najdenih pokopov v levem vhodnem rovu ter njegova oblika — manjše dvorane — naj bi pričali, da je bil prostor veliko bolj vabljiv za posmrtno počivališče kot pa za prebivanje. Razen elementov premične materialne kulture (kostni ostanki, keramika...) potrjujejo domnevo o izrabi prostora v kultne namene tudi ostanki kurišč v več plasteh, ki se nahajajo v jami običajno v bližini mesta pokopov. Strokovnjaki namreč sklepajo, da so bili tu kurjeni ognji namenjeni predvsem izpolnjevanju kulturnih običajev, saj je iz ostankov očitno, da so bili prešibki, da bi dajali potrebno toploto. Verjetno so na njih le žgali daritve (zrnje) in dišavna zelišča, ki naj bi s svojim dimom blažila zadah razpadajočih trupel. Pokopje v tem primeru namreč le simboličen

izraz za «odložitve» trupla na zrvnana (t. j. pripravljena) ilovnata tla. Glede na to, da so lobanje najdene neposredno pri medeničnih kosteh, sklepa dr. Koroševa, da so preživelci pokojnike v sedečem položaju prislonili ob steno votline in kvečjemu še trupla pokrili z vejami. Seveda so jim »za popotnico« pustili tudi nekaj hrane, orodja in orožja ter nakit.

Od tod tudi domneva o tem, da najdeni ostanki niso pripadali žrtvam nasilja, ampak da je šlo za ustaljeni ritual «oddolžitve» neznanemu, ki pa je pomenil smrt. Zato tudi ostanki keramičnih posod ne kažejo znakov uporabe (niso obžgani) in so skrbno okrašeni, orožje ni čisto nič poškodovano, ker očitno ni bilo uporabljeno, ampak je imelo predvsem statusni značaj.

Skupino arheologov sta pred zaključkom njihovega dela obiskala tudi predsednik SO Krško, Zoran Šoln, in predsednik odbora za varstvo naravne in kulturne dediščine pri OKS, Slavko Šribar.

V razgovoru z Mileno Horvat in Majo Korošec sta poizvedela po dosežkih letošnjih izkopavanj ter načrtih o predvidenih najdbah v prihodnjem letu.

To je le del letošnje arheološke »bere«, saj so veliko najdenih predmetov že pred našim obiskom poslali v Ljubljano. Na fotografiji je nekaj glinenih posod s tankimi stenami, zelo kakovostno glazuro, ki je ni načel zob časa, in zelo domiselno izdelavo. Skrajno desno spodaj je koščena gladilka (verjetno za lončarske izdelke), ob njej okras iz rezbarjene kosti jamskega medveda. Dobro sta ohranjeni tudi žlici (teh je najdenih veliko), tik poleg njiju sta glineni svetilki, spodaj pa koščeni ščitnik za lok (desno) in nož iz paleolitika. To strgalo je najstarejša najdba v Ajdovski jami in je narejeno iz jaspisa, kamnine, ki je v teh krajih ni in je prinesena iz Posočja. V jami je med ostalimi najdbami tudi nekaj nakita: zapestnice iz školjk spondilus in perle v velikosti nohta, ki jih v bližini ni. Od tod domneva, da so že v tistem času obstajale določene trgovske poti.

DR. PAOLA KOROŠEČ

Rodila se je 18. 8. 1913 v Pulju. Šolala se je v Beogradu, kjer je živela po letu 1916. Po končanem študiju umetnostne zgodovine se je vpisala še na romanistiko. Leta 1940 je nastopila mesto kustosa za srednji vek v Zemaljskem (deželnem) muzeju v Sarajevu. Tam se je, ob poznanstvu z njenim bodočim možem, arheologom dr. Josipom Korošcem, začelo njeno preusmerjanje v arheologijo. Iz tistega časa so tudi njene prve razprave s tega področja (srednji vek BiH).

Med vojno je bila zaradi simpatiziranja s partizani in sodelovanja z osvobodilnim gibanjem leta 1942 po vrnitvi moža iz ujetništva zaprta in skoraj obsojena na smrt. Da bi bila manj na očeh ustašem, sta bila z otrokom za več mesecev poslana na teren raziskovat prazgodovino in srednji vek okolice Travnika. Spomladi 1943 sta bila kot politično nezanesljiva odpuščena iz službe.

Po vojni sta se nastanila v Sloveniji. Imenovana sta bila za kustosa v Pokrajinskem (tedaj Ferkovem) muzeju na Ptujju. Po letu 1946 se je zvrstilo veliko število njunih arheoloških raziskav, predvsem na Ptujju (ptujskem gradu) in njegovi okolici: prazgodovinske in staroslovanske nekropole, prazgodovinske naselbine itd. Ko je mož 1948 postal univezitetni profesor na Filozofski fakulteti, sta se preselila v Ljubljano. Kljub temu da je takrat zapustila službo, se je dr. Koroščeva še naprej ukvarjala z arheološkimi raziskavami, tokrat na Ljubljanskem barju, na Gorenjskem, v Makedoniji (Ovče Pole), Dalmaciji, Vojvodini in drugod.

Po moževi smrti je znova raziskovala na Ptujju, več let na Sv. gorah nad Bistrico ob Sotli, leta 1967 ter od 1982 dalje pa v Ajdovski jami, ki se ji je popolnoma posvetila.

Leta 1968 je doktorirala iz arheologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani z disertacijo Zgodnjesrednjeveška arheološka slika karantanskih Slovanov, ki je bila l. 1979 natisnjena v dveh knjigah s prilogo kot Dela 22 SAZU.

Od l. 1974 je urednica za Slovenijo za Mednarodno enciklopedijo za zgodnjo zgodovino Evrope, ki jo izdajata Akademija Berlina (NDR) in Poljska akademija v Poznanju. Z berlinsko akademijo je sodelovala pri izdaji Die Welt der Slawen z delom Alpski Slovani in Slovenci. Ima okoli 120 znanstvenih razprav in knjig, tiskanih v Jugoslaviji in tujini, v katerih obravnava poleg gradiva tudi probleme iz prazgodovine, antike ter zgodnjega in visokega srednjega veka, med njimi so tudi obdelave gradiva, ki je ostalo neobjavljeno po moževi smrti. Sodelovala je na številnih mednarodnih arheoloških srečanjih v domovini in tujini. Je znanstveni sodelavec Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete in član Znanstvenega sveta za arheologijo Jugoslavije.

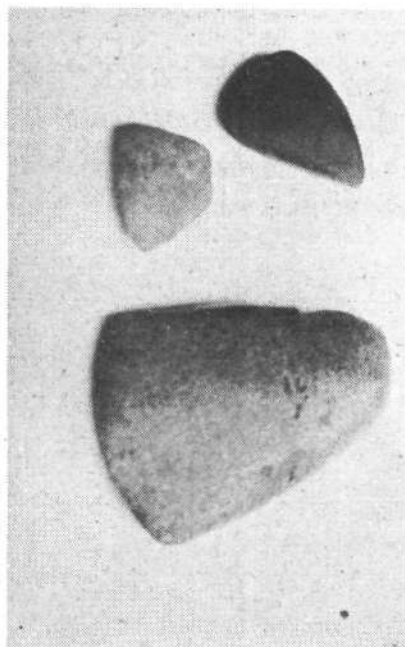
V priznanje za delo na področju zgodnjesrednjeveške slovanske arheologije jo je Mednarodna unija za slovansko arheologijo imenovala za dosmrtnega člana v »koncil permanent« za Jugoslavijo.

Vhod v Ajdovsko jamo je naravno za-
varovala že sama lega na dokaj strmem
pobočju nad kraškimi poljem.

Dr. Paola Korošec je izkopavanja v Ajdovski jami pričela že pred leti ob svojem možu,
dr. Josipu Korošcu, po njegovi smrti (1966) pa je po kratkem premoru nadaljevala začeto
delo.

Sekire so iz serpentina, ki je tudi moral »pripotovati« od drugod. Zlasti za majhne sekire sklepajo arheologi, da so lastnikom služile bolj za neke vrste statusni simbol kot pa za orožje.

Arheološka odkopavanja na Ajdovskem gradcu

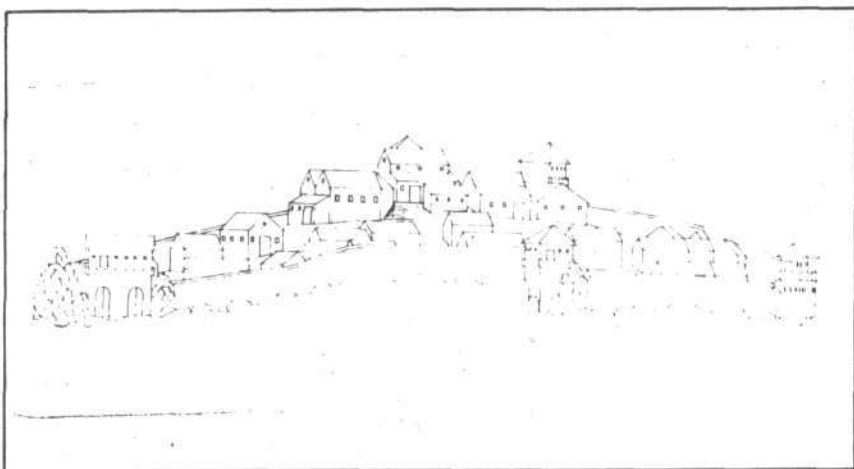
Odkritja in izkopanine na Ajdovskem gradcu pri Vranju nad Sevnico sodijo med najpomembnejša arheološka odkritja v Sloveniji. Doživela so velik odmev po vsej Evropi.

Ajdovski gradec je bil utrjena naselbina, ki je služila kot pribežališče v času propadanja rimskega imperija. Tako je celotna naselbina nastala v 5. stoletju našega štetja. Material, ki je bil vgrajen v tej naselbini, izvira celo iz prazgodovinskega obdobja (7. stoletje pred našim štetjem). Med najzanimivejše objekte, ki so bili odkriti, sodijo: zgornja in spodnja cerkev, krstilnica, predverje, zbiralnik (cisterna) za vodo z ohranjenim lesenim stolpom, stanovanjske hiše, vzhodni, severni in zahodni stolp ter obrambni zid. Prav tako so odkrili veliko orodij, okrasov, nakita, novcev in drugih predmetov iz tistega obdobja. Med njimi je tudi boginja Lune, ki jo je Lisca izbrala za svoje najvišje priznanje najzaslužnejšim sodelavcem.

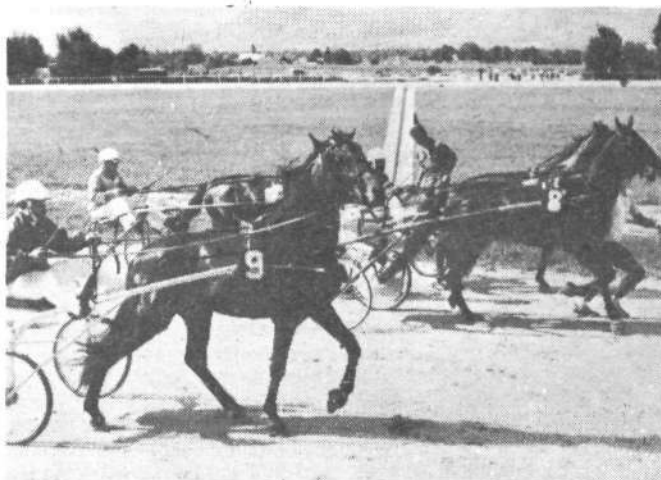
Prva izkopavanja datirajo v leto 1811, vendar niso bila strokovno vodena. Naslednje podatke o izkopavanjih zasledimo v letih 1886—1890 in v letu 1901. Ta izkopavanja niso rodila posebnih sadov in so jih bolj organizirano nadaljevali šele v letu 1970. Odkritja v letih 1970—1975 pod vodstvom neumornega dr. Petra Petruja, so pokazala svetu, kako pomembno najdbišče je Ajdovski gradec. Po smrti dr. Petruja vodi delo na Ajdovskem gradcu njegov učenec, profesor Timotej Knific iz Kranja. Dela bodo končana v letošnjem letu. V pripravi je zajetna publikacija, ki bo imela mednarodno razsežnost. Nas Sevničane pa dosednji uspehi zavezujejo, da dokončno uredimo Ajdovski gradec v arheološki park.

Albert Felician

Domnevni pogled na nekdanjo utrjeno naselbino Ajdovski gradec z juga in s severa

Ob gradivu, ki ga je odstopila za objavo v Našem glasu, je dr. Koroščeva zapisala, da »za vse te dosežke arheologij Filozofske fakultete v Ljubljani in muzejev dolgujejo zahvalo Kulturni skupnosti občine Krško, ki je vsa ta leta preko Posavskega muzeja v Brežicah zagotavljala finančna sredstva in spodbujala arheološke raziskave, in nekaterim organizacijam združenega dela za podporo«.

Zadnjo nedeljo v avgustu je bila na šentjernejskem hipodromu še ena konjeniška prireditvev — s šestimi dirkami ki so jo ogledala nekaj tisoč-glava množica. V drugi dirki, časovnem handicapu za

3 — 12 letne kasače na progi 1800 m, je zmagala 3-letna kobila DIRANA. (Digi-Great Iran), last Rudija Gregorine, člana Konjeniškega kluba Posavje iz Krškega. V dirki je nastopilo 16 kasačev s kilometrskim časom 1:29,6 in slabšim.

Rdeča ali zelena luč za obrt?

Gospodarski vestnik, 26. 9. 86.

Številne pobude bodočih zasebnih obrtnikov čakajo obravnavo na republiškem vrhu

Zdamskih dnevnov na letošnjem celjskem sejmu obrti se je udeležilo več kot 150 ljudi, ki se pripravljajo na vrnitev v domovino, s seboj pa bi želeli pripeljati kapital in, seveda, na tujem pridobljena znanja. Večina se je zanimala o možnostih za ustanovitev raznih obratovalnic, predvsem v gostinstvu in proizvodnih dejavnostih. Načeloma ni nobenih zakonskih ovir, ki bi tem ljudem preprečevale, da se vključujejo v kakšno podjetniško dejavnost. V Sloveniji je 44 obrtnih zadrug, ki jih lahko sprejmejo za nove člane. Pozdov je samo 21, želeli bi si jih veliko več. Po novem zakonu o združenem delu naj bi v večjem številu zrasle tudi majhne enote drobnega gospodarstva, kakršna je npr. ljubljanski Mikrohiti. Med storitvenimi dejavnostmi bi bile družbeno koristne tudi intelektualne storitve. Eden takšnih primerov je Center za gospodarsko svetovanje ekonomista mag. Milna Lovrenčiča v Ljubljani. Na splošno velja, da bi bilo potrebno razgibati in razširiti vse možne oblike združevanja dela in sredstev med združenim in osebnim delom (kooperacije), pa tudi pomislekov do drugih, bolj zasebnih podjetniških oblik delovanja, pretoka kapitala in znanja ne bi smelo več biti. V tej zvezi omenimo pobudo ZSMS, naj bi zakon pri nas dovoljeval mladinske kooperative in celo, začasno, nekakšne projektne delovne organizacije in skupnosti.

Predlogov in pobud, realnih in uporabnih v vsakdanji praksi, je bilo na posvetih med sejmom slišati več kot dovolj. V bistvu ne gre za kakšne nove ideje: le vse glasnejše postajajo, tako da si niti najvišji forumi pred njimi ne morejo več zatiskati oči.

Tako imenovani tretji paket ukrepov ZIS s smernicami za nadaljnji razvoj naj bi torej obrti oz. drobnemu gospodarstvu že dal več razvojnih poblastil. Zagotovil naj bi vsaj enotna izhodišča — od pogojev za pridobitev obrtnega dovoljenja pa do davčne, carinske, kreditne in druge politike. Za zdomec, na primer, je velika težava v tem, da imamo v državi za vsako republiko in pokrajino svoje predpise. Niti področja vseh možnih dejavnosti niso enotno opredeljena. Pomembno vprašanje je, ali jih je sploh pametno omejevati, kajti že sam prehod v informacijsko družbo bo sproti narekoval vrsto novih poklicnih profilov in dejavnosti. V tem trenutku je pač nujno poskrbeti za vzpostavitev ustreznega sistema izobraževanja kadrov za drobno gospodarstvo. Podatki pričajo, da se je praktični del pouka z reformo usmerjenega izobraževanja neupravičeno zmanjšal za 30 odstotkov. Izsledke o tem je pred časom posredoval ECM, tozdr. Dalje, v letu 1986 so organizacije drobnega gospodarstva prijavile potrebe po 350 štipendistih I. in V. stopnje. Število štipendij, kot ugotavlja Zveza skupnosti za zaposlovanje, upada. Po drugi strani se tudi ne izboljšuje kvalifikacijska struktura udeležencev v izobraževalnem procesu. Res je, da drobno gospodarstvo potrebuje delavce »širokega« profila, vendar pa bi se moralo bolj zavzeti tudi za specialiste z raznih področij. Ti se neredko rekrutirajo šele iz dopolnilnega (permanentnega) izobraževanja. Stanja o kadrih v zasebnem sektorju ni mogoče prikazati, ker je podatke posredovalo samo 13 odstotkov obrtnikov...

Takšna in drugačna neresena vprašanja torej še vedno močno zavirajo razvoj obrti pri nas. Vsa so znana, o njih bodo v kratkem sklepali na najvišjih ravneh, med drugimi tudi v komisiji CK ZKJ za strateški razvoj. Do takrat nam ne preostane druge, kot počakati na spremembe. Ali velike ali majhne — tega v tem trenutku še nihče ne ve.

I. Ž.

86 GV gospodarski vestnik

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVEZE SINDIKATOV DELAVCEV, ZAPOSLENIH NA PODROČJU SAMOSTOJNEGA OSEBNEGA DELA

Delavci, zaposleni pri obrtnikih, o sebi

Osnovne organizacije zveze sindikatov, ki vključujejo delavce, zaposlene pri obrtnikih, se v SRS ne morejo pohvaliti s pretirano uspešnim delom. Zato je toliko bolj razveseljiva številna udeležba članov krške organizacije, ki je imela svojo sejo 25. septembra. Zaradi načina dela — posamezni obrtniki so prostorsko razdrobljeni in s tem tudi njihovi delavci nimajo veliko možnosti, da bi ohranjali stalne stike — si člani osnovne organizacije zveze sindikatov težko izmenjujejo obvestila. Ta problem so sklenili rešiti z izdajanjem **INFORMACIJ**: v bitenski obliki. V njih bodo sproti (izšla je že prva številka!) poročali o svojem delu, problemih in nalogah, zaposlitvah, dodelitvah stanovanj in posojil...).

Osnovna organizacija se sicer dokaj uspešno vključuje v različne dejavnosti: razprave o kolektivni pogodbi, dogovorih... Tako je v okviru regije organizirala posvet o izvajanju določil te pogodbe, ki bi ji združeno delo v svojem žargonu reklo kar branžni sporazum. Pozorno tudi spremlja konkretno sklepanje delovnih razmerij med obrtniki in njihovimi delavci in podpisovanje pogodb.

Kolektivna pogodba ravno tako zavezuje nosilce obrti in pri njih zaposlene delavce k stalnemu izpopolnjevanju — izobraževanju ob delu in iz dela. To bi — za povečanje kakovosti dela — moral biti tudi njun skupni interes, zato je ustanovljen sklad za izobraževanje, ki pa je vse premalo namensko izkoriščen. V praksi izvajajo le strokovne ekskurzije.

Samemu izobraževanju je namenjena priloga Delavske enotnosti »Delavec«, ki objavlja tekoče valorizacije OD, regresov in povračil raznih stroškov. Kaže pa, da se niti delavci niti delodajalci ne zavedajo, da je ta priloga namenjena zaposlenim pri obrtnikih in tako ti do nje sploh ne pridejo. Tudi to pomanjkljivost naj bi odpravili z izdajanjem svojih **INFORMACIJ**.

PO 15 LETIH SPET BALINANJE V KRŠKEM

Na novozgrajenem balinišču pri hotelu Sremitič je bilo po 15 letih spet balinarsko tekmovanje. Za veliko nagrado COCA-COLE se je potegovalo 24 balinarjev, osvojil pa jo je Emil Gelb, drugi je bil Franc Dimc in tretji Branko Špoler. Vsi so dobili praktične nagrade z znakom Coca-cola in priznanja. Balinišče je vseskozi dobro obiskano, možno pa je igrati tudi pozno zvečer, saj je postavljena razsvetljava, zdaj pa ga bodo še prekrili, tako da bo mogoče balinati ob vsakem vremenu. Istčasno se balinarji pripravljajo tudi na ustanovitev balinarskega kluba, saj ljubiteljev tega družabnega in precej atraktivnega športa v Krškem ne manjka.

G. R.

Tomaz GOSTIČAR: Dežniki na Sremitiču

Zakon o združenem delu:

PREDLAGANE SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

Letos bo minilo deset let od sprejetja zakona o združenem delu. Najbolj so se mnenja o njem izkristalizirala v razpravi o delovanju političnega sistema. Postalo je jasno, da bo tudi ta zakon kmalu doživel nekatere spremembe. Pripravljene so že teze za spremembe in dopolnitve zakona; o njih naj bi stekla javna razprava, spremenjeni in dopolnjeni zakon pa naj bi bil sprejet do konca letošnjega leta.

Osnovni cilj sprememb in dopolnitev je uresničitev nalog iz dolgoročnega stabilizacijskega programa in kritične analize delovanja političnega sistema. Ob ugotovitvi, da so se osnovne opredelitve zakona v devetih letih potrdile, je težišče sprememb krepitev ustavnega položaja delavcev, poleg tega pa izgradnja celovitega sistema samoupravnega organiziranja in povečanje učinkovitosti samoupravnega odločanja.

Glavne predlagane spremembe so naslednje:

Na družbenoekonomskem področju je treba določiti vsebino in način urejanja odnosov pri združevanju dela in sredstev na podlagi skupnega ustvarjanja dohodka. Predlagan je nov model razporejanja dohodka. Bruto osebni dohodek naj bi vseboval poleg obveznosti za zadovoljevanje skupnih potreb še izdatke iz skupne porabe v TOZD, namenjene neposredni porabi delavcev. Predlog opredeljuje osebni dohodek iz tekočega dela in določa, da ima izplačilo za osebne dohodke prednost pred drugimi izplačili iz dohodka. Teze vsebujejo tudi stališča CK ZKJ o idejnopoličnih vprašanjih uresničevanja ustavnega položaja delavcev pri razpolaganju in upravljanju z dohodkom ter sredstvi družbene reprodukcije. Ta stališča so konkretizirana v treh vsebinsko različnih predlogih:

1. vzpostavitev novih odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka;
2. s spremembo zakona o združenem delu predvsem dati prednost izplačilu osebnih dohodkov iz tekočega dela;

3. zakona o združenem delu ne spreminjati, ampak stališča CK uresničiti s spremembami drugih zakonov.

Drugi predlogi so še: odnosi med proizvajalci in trgovino naj se urejajo prostovoljno; delavci TOZD, ki dalj časa ne uporabljajo družbenih sredstev, so jih dolžni dati v uporabo delavcem drugih organizacij; TOZD prodaja izdelke in storitve preko DO oziroma SOZD, v sporazumu pa je treba določiti pogoje, kdaj lahko TOZD prodaja neposredno; TOZD v celoti posluje preko tekočega računa DO, imajo pa svoje interne račune; OZD morajo zaposlovati pripravnike; dane so možnosti za skrajševanje delovnega časa.

Na področju samoupravnega organiziranja ena od novosti predvideva, da bo v aktih določena obvezna izdelava strokovne podlage za organiziranje TOZD (pripraviti bi jo moral poslovodni organ). Omejena bi bila možnost, da družbenopolitične organizacije ustanavljajo in financirajo delovne organizacije. Predvidene so možnosti za utrditev delovne organizacije kot edine obvezne in samostojne

oblike samoupravnega organiziranja delavcev in kot tržno-poslovnega subjekta — konkretnije so določene skupne vloge in naloge, ki naj jih TOZD uresničujejo v DO.

Na področju samoupravnega odločanja je cilj sprememb večja učinkovitost in gospodarnost odločanja. Tako je zoženo število odločitev, ki se sprejemajo z referendumom, natančneje je določena pristojnost zbora delavcev, okrepljeni sta vloga in pristojnost delavskega sveta

Občinska skupnost za zaposlovanje

ZAPOSLOVANJE V PRVEM POLLETJU 1986 IN ŠTIPENDIRANJE

V naslovu omenjeni temi sta bili glavni točki obravnave na seji odbora za načrtovanje, izvajanje zaposlovanja, štipendiranja in socialne politike, ki deluje v okviru Občinske skupnosti za zaposlovanje Krško. Seja je bila 22. septembra letos.

V analizi zaposlovanja v letošnjem prvem polletju je bilo ugotovljeno, da predviden porast števila zaposlenih v letošnjem letu še ni uresničen. Število zaposlenih v gospodarstvu se je navidezno zmanjšalo za 166 delavcev, ker je bilo ob polletju veliko gradbenih delavcev na terenskem delu zunaj Slovenije. Če ne upoštevamo gradbeništva, se je število zaposlenih v družbenem sektorju povečalo za 177 delavcev, vendar je to pod planom. To pa pomeni, da smo tudi letos preoptimistično planirali potrebe po delavcih na eni strani, na drugi pa se še vedno srečujemo s pomanjkanjem nekaterih profilov strokovnih kadrov.

Večja rast zaposlovanja je zabeležena v industriji, trgovini ter obrti in osebnih storitvah, stanovanjsko-komunalnih dejavnostih in zdravstvu.

Zaposlovanje na področju drobnega gospodarstva v družbeni lasti poteka v skladu z načrtovanimi gibanji.

V zasebnem sektorju se je število zaposlenih letos povečalo za okoli 37 delavcev.

Realizacija plana zaposlovanja je vprašljiva v naslednjih OZD: Elektrarni Brestanica, Elektrodistribuciji, Kovinarski, M-Agrokombinatu, Rudniku Senovo, Transportu Krško.

Do 15. 9. je bilo prijavljenih 153 iskalcev zaposlitve, največ z izobrazbo do IV. stopnje. Upravičencev do denarnega nadomestila je 18, med njimi veliko težje zaposljivih.

Za področje štipendiranja velja omeniti, da so člani odbora obravnavali vse prošilce oziroma štipendiste, posebno tiste s težjimi razmerami. Vlog za štipendije je bilo 476 (44 manj kot lani), od tega 189 novih.

Letos so se precej povečale kadrovske štipendije, zato so razlike iz združenih sredstev manjše ali pa jih sploh ni.

Člani odbora so sklenili dodeliti manjše zneske v nekaterih primerih, ko dohodki na družinskega člana prisilca minimalno presežali cenzus. Za to so se odločili na podlagi

(na ravni DO gre praviloma za odločanje z večino glasov, soglasje je bolj izjema, pogoji za to pa morajo biti določeni v splošnih aktih), konkretizirana sta položaj in pristojnost delegacije, določena je samostojnost kolektivov v postopku imenovanja poslovodnih organov, povečana je pristojnost poslovodnih organov DO in SOZD pri uresničevanju skupnih ciljev, odprta je možnost urejanja posameznih vprašanj, ki so skupnega pomena, z enim skupnim samoupravnim splošnim aktom.

Po Informacijah RS ZSS,
julij 1986

mnenja KS o socialnih razmerah v družini in ocene dejanskega stanja, ta znesek (10.000 din ali dodatek za dijaški dom v višini 17.865 din) pa bodo dobivali samo tisti, ki prejemajo štipendijo iz združenih sredstev.

Med prošilci za štipendije iz združenih sredstev je bilo tudi nekaj takih, ki se šolajo za deficitarne poklice, pa nimajo kadrovske štipendije. Vse te prošilce bodo poklicali na razgovor in jih skušali preusmeriti na kadrovske štipendiranje. V času do pridobitve kadrovske štipendije bodo prejemali štipendije iz združenih sredstev, če pa se vabilu skupnosti za zaposlovanje ne bodo odzvali oziroma si ne bodo hoteli pridobiti kadrovske štipendije, jim bo skupnost štipendije iz združenih sredstev ukinila.

Na koncu naj povemo še to, da so člani odbora namenili kritiko DPS, ki na obravnavo tako pomembnih vprašanj ni poslala nobenega predstavnika. Podobno velja za predstavnika KS Kostanjevica, čeprav ima ta krajevna skupnost veliko število štipendistov iz združenih sredstev.

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

Zahvala za prijaznost

Tov. Rebeka Nedeljkov nam je poslala prijazno zahvalo za uslugo, ki smo jo upoštevali kot reklamacijo. Gre za svilen bluzo, ki se je po nesreči dotaknila s prevročim likalnikom. Zamenjali smo ji rokav.

Glasilo Labod,
julij 1986

Predsedstvo RS ZSS je 7. julija 1986 obravnavalo informacijo o uresničevanju dokumenta predsedstva RS ZSS o medsebojnem obveščanju v ZSS in sprejelo več sklepov:

STALIŠČA PREDSEDSTVA RS ZSS O MEDSEBOJNEM OBVEŠČANJU V ZVEZI SINDIKATOV SLOVENIJE

Predsedstvo RS ZSS je 7. julija 1986 obravnavalo informacijo o uresničevanju dokumenta predsedstva RS ZSS o medsebojnem obveščanju v ZSS in sprejelo več sklepov:

1. Uresničevanje dokumenta »Organizacija obveščanja, odgovornost nosilcev informiranja in vloga ter naloge informativne službe« je pokazalo, da je le-ta dobra podlaga za operativno delovanje organizacij in organov ZSS na področju medsebojnega obveščanja. Informativna služba pa mora zagotoviti, da bodo vsi tisti, ki jih uresničevanje nalog iz tega dokumenta neposredno zadeva, podrobneje seznanjeni s svojimi konkretnimi obveznostmi.

2. Za izboljšanje kakovosti medsebojnega obveščanja v ZSS naj organizacije in organi predvsem:

a) s statutarnimi in poslovniškimi določbami bolj konkretno in obvezujoče določijo naloge vodstev za zagotavljanje ustreznih informacij članstvu in organom na višji ravni organiziranosti;

b) v vse programe občinskih sindikalnih šol, seminarjev za novoizvoljene člane IO OO ZS, občinskih svetov, rosov in njihovih delovnih teles ter v programe usposabljanja za vse delavce, ki poklicno delajo v ZSS, je nujno uvrstiti temo o medsebojnem obveščanju v ZSS;

OBVEŠČANJE V ZSS

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je julija 1985 izdalo dokument, ki govori o organizaciji obveščanja, odgovornosti nosilcev informiranja in vlogi ter nalogah informativne službe. Iz tega dokumenta povzemamo predvsem tisti del, ki se nanaša na dolžnosti osnovnih organizacij ter občinskih in medobčinskih svetov ZSS na področju informiranja.

Medsebojno obveščanje v Zvezi sindikatov Slovenije je sestavni del aktivnosti članov, organizacij in organov Zveze sindikatov Slovenije in obsega vse tisto, kar je pomembno za enotno in učinkovito delovanje organizacij in organov zveze sindikatov, za uresničevanje sklepov, usmeritev in stališč Zveze sindikatov Slovenije in njenih organov, za politično usposabljanje ter za celovito ocenjevanje razmer in lastne aktivnosti v Zvezi sindikatov Slovenije in Jugoslavije.

Uspešnost sistema obveščanja je odvisna predvsem od enotnega vsebinskega koncepta in pretoka informacij na vseh ravneh organiziranosti, od osnovnih organizacij do sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Zato je pomembno, da nosilci obveščanja odgovorno, sproti in stalno uresničujejo svoje naloge, ki izhajajo iz sprejetih stališč o medsebojnem obveščanju v Zvezi sindikatov Slovenije in tega dokumenta. Nosilci obveščanja so:

c) pri ocenjevanju vodstev na vseh ravneh organiziranosti je treba večjo težo dati kriteriju, v kolikšni meri so vodstva pravočasno in celovito — analitično obveščala članstvo in organe na višji ravni organiziranosti.

3. Sredstva javnega obveščanja (glasila OZD, občinska in regionalna glasila, Delavska enotnost) naj sindikalne organizacije in organi v večji meri uporabljajo tudi kot način in vir medsebojnega obveščanja v Zvezi sindikatov Slovenije.

4. Organi in vodstva na vseh ravneh organiziranosti morajo več pozornosti nameniti razčlembi pobud in predlogov članstva, organizacij in organov na nižji ravni organiziranosti in predlagatelje oziroma pobudnike sproti obveščati o usodi njihovih pobud in predlogov.

5. Prednostna naloga informativne službe RS ZSS (sektorja za informiranje, politično propagando in dokumentacijo) je zagotavljanje informacij, določenih v dokumentu o medsebojnem obveščanju v ZSS.

— člani Zveze sindikatov Slovenije, organizirani v osnovne organizacije ZS,
— občinski, medobčinski in mestni sveti ZS in njihovi organi,
— republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in njegovi organi,
— strokovne službe republiškega svega ZSS.

Viri informacij za medsebojno obveščanje pa so tudi informacije sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in njegovih organov, informacije drugih družbenopolitičnih organizacij, organov in organizacij ter sredstva javnega obveščanja.

Za medsebojno obveščanje v Zvezi sindikatov Slovenije so operativno odgovorna vodstva organizacij in organov zveze sindikatov na vseh ravneh organiziranosti. Informativna služba republiškega sveta ZSS pa je strokovna služba, ki v sodelovanju z vsemi nosilci obveščanja omogoča pretok informacij v ZSS.

Te naloge informativna služba uresničuje zlasti z:

— zbiranjem, evidentiranjem, povzemanjem in posredovanjem gradiv, podatkov in informacij o delovanju organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije za potrebe republiškega sveta in njegovih organov;

— obveščanjem osnovnih, občinskih, medobčinskih in mestnih organizacij zveze sindi-

katov o delovanju republiškega sveta in njegovih organov ter republiških odborov sindikatov dejavnosti.

Enotni vsebinski koncept medsebojnega informiranja zagotavljajo nosilci informiranja s posredovanjem informacij članstvu, organizacijam in organom na višjih ravneh informiranosti in informativni službi republiškega sveta ZSS, in sicer tako:

— da posredovane informacije niso samo opis stanja, problema ali dogodka, ampak tudi informacija o dejavnosti članov, organizacije ali organa (sklepi, predlogi in priporočila drugim, reagiranja), o dosežkih in razlogih za (ne)uspeh;

— da so posredovane informacije tudi analitična ocena razmer;

— da informacije vsebujejo tudi pristne podatke o razpoložljivosti ljudi oziroma politični klimi v nekem okolju;

— da informacije vsebujejo podatke o uresničevanju sklepov in stališč organov na višji ravni organiziranosti, posebej republiškega sveta in sveta Zveze sindikatov Jugoslavije;

— da nosilci informiranja nemudoma obvestijo organe na višji ravni organiziranosti in informativno službo republiškega sveta o težjih motnjah v samoupravljanju, konfliktnih situacijah in drugih izrednih dogodkih in pojavih v svojem okolju.

Uresničevanje resolucije 11. kongresa ZSS in 10. kongresa ZSJ zahteva od nosilcev informiranja, da tudi v svoji informativno-propagandni dejavnosti vsebino informacij osredotočijo predvsem na področja:

— razvoja družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema,

— uveljavljanja ustvarjalnosti delavcev, razvoja proizvodnih sil in njihovega učinkovitega izkoriščanja za bolj kakovostno življenje in delo,

— usposabljanja za uveljavitev vloge sindikata v političnem sistemu.

Občinski, medobčinski in mestni sveti ZS morajo informativni službi sproti pošiljati:

— vabila za seje,
— zapisnike in gradiva z vseh sej svetov in njihovih organov,

— občinski sveti preko medobčinskih in mestnih svetov desetdnevne informacije po enotnem vsebinskem konceptu in kongresnih usmeritvah.

Za sprotno pošiljanje so odgovorni predsedniki in sekretarji občinskih, medobčinskih in mestnih svetov ZS.

Za obveščanje članov republiškega sveta, predsedstva, medobčinskih, mestnih in občinskih svetov ter strokovnih služb republiškega sveta pripravlja informativna služba Informacije RS ZSS, Dnevne informacije (informacije o dogajanjih v OZD in občinah ter aktivnosti v ZSS), Informacije RS ZSS o sestankih ter občasne informacije kot pomoč organom, funkcionarjem republiškega sveta in njegovim strokovnim službam.

Informacije RS ZSS o sestankih izhajajo vsak petek. Vsebujejo datume, ure, kraje in dnevne rede sestankov občinskih, medobčinskih in mestnih organov in organizacij ZS, republiških odborov sindikatov dejavnosti in njihovih organov ter republiškega sveta ZSS in njegovih organov. Zato mora informativna služba dobiti vsak teden vabila za seje najpozneje do petka do 9. ure.

Kadrovsko prestrukturiranje

TEHNOLOŠKI IN EKONOMSKI PRESEŽKI DELAVCEV TER NALOGE SINDIKATA

Razvojna prenova gospodarstva in družbenih dejavnosti — predvsem zaradi tehnoloških sprememb — bo porajala tehnološke presežke delavcev. To pa bo terjalo intenzivne preizkušnje tehnoloških in ekonomskih presežkov delavcev, ki bodo ob omenjenih spremembah neizogibno nastajali. V Sloveniji je takih delavcev »le« 1000 do 2000. Podatki za celo Jugoslavijo pa kažejo, da bi bilo mogoče v gospodarstvu zmanjšati število zaposlenih celo za 20 odstotkov, ne da bi se pri tem proizvodnja zmanjšala. Tu se srečamo s pojavom, ki mu strokovnjaki pravijo podzaposlenost: v organizaciji je zaposlenih več delavcev, kot bi bilo potrebno, zato vsi delajo manj, kot bi lahko. Očitno pri nas sedanje število o tehnoloških in ekonomskih presežkih ne izražajo dejanske podzaposlenosti. Dodatna težava pa se pojavi ob naslednjem: velik del napovedanih presežkov so delavci s I. stopnjo strokovne izobrazbe, take pa bo gospodarstvo vedno manj potrebovalo. Ker vemo, da v OZD precej erealno planirajo število potrebnih delavcev in tudi njihovo kadrovsko strukturo, da v praksi še nimamo ustreznih programov prekvalifikacij niti ustreznih izvajalcev le-teh ter da zakonodaja problema viškov eksplicitno ne pozna, si lahko mislimo, s kakšnimi problemi se bomo na tem področju prav kmalu srečevali — tudi v sindikatu. Na primer: rešitev ni vedno v preizposlovanju v DO in SOZD, saj se tako lahko povečuje podzaposlenost. Veljavna zakonodaja prepušča ta problem izključno organizacijam združenega dela, najbrž pa bo tu treba uveljaviti širšo solidarnost. Velik problem bo izdelava meril, kdo je tehnološki presežek oziroma višek. Težave so še zaostrene zaradi povečanih izgub, veliko vprašanje pa je, koliko sredstev za prekvalifikacije sploh imamo.

In kaj je mogoče napraviti v sindikatu že danes, da bi bile težave jutri manjše? Sindikalne organizacije, predvsem pa organi naj skušajo doseči, da bodo v planske akte o razvoju v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju vključene realne ocene potreb po tehnološkem in kadrovskem prestrukturiranju. Na tej podlagi pa je treba v letnih planih določiti sredstva ne le za tehnološko posodobljanje proizvodnje, ampak tudi za izpopolnjevanje znanja delavcev. Pri tem je posebno pomembna vloga kadrovsko-socialnih služb za pripravo kakovostnih strokovnih podlag. Ob obravnavi rezultatov gospodarjenja pa je tam, kjer ni mogoče odpraviti vzrokov za slabo gospodarjenje z boljšo organizacijo dela, treba zahtevati preusmeritev proizvodnih programov in s tem povezano kadrovsko politiko — tako da bo mogoče delavce pravočasno prekvalificirati. Pomembno je tudi, da bodo organizacije pravočasno napovedovale število

delavcev, katerih delo ne bo več potrebno in jim dela ne bo mogoče zagotoviti v delovni oziroma sestavljeni organizaciji na podlagi sporazumov o združitvi.

Sindikati na republiški ravni pa bo skupaj s samoupravnimi interesnimi skupnostmi za zaposlovanje in izobraževanje ter gospodarskimi zbornicami sodeloval pri oblikovanju sistema urejanja vprašanj delavcev, katerih delo v TOZD ne bo več potrebno. Potrebno bo seveda iskanje perspektivnih proizvodnih programov, investicijskih sredstev, pa tudi sredstev za usposabljanje delavcev. Ob tem pa bo treba povsod vzpodbuditi pripravo programov za dopolnilno in funkcionalno izobraževanje odraslih ter ustreznejšo zakonsko ureditev te problematike.

Po Informacijah RS ZSS
julij 1986

Razreševanje stanovanjske problematike

KAJ LAHKO STORI SINDIKAT?

Z uspehi na stanovanjskem področju v zadnjih dveh letih res ne moremo biti zadovoljni. Še več, stanje se je poslabšalo. Stanovanj je bilo zgrajenih manj, kot smo načrtovali, cene kvadratnega metra stanovanjske površine so izredno narasle, ekonomskih stanarin nismo uveljavili, počasno opremljanje stavbnih zemljišč in problemi v komunalnem gospodarstvu so še bolj upočasnili načrtovano družbeno stanovanjsko gradnjo itd.

Očitno bo za hitrejšo izboljšanje stanja na tem področju nujno usklajeno pravno (zakonodajno), ekonomsko, organizacijsko, samoupravno in družbenopolitično delovanje vseh pristojnih in zainteresiranih, tudi sindikata. Ta sam seveda ne more neposredno spreminjati stanja. Kaj pa lahko storimo v sindikatu? Izvršni odbor oziroma vodstvo sindikalne konference lahko od strokovnih služb zahteva temeljito razčlenbo stanovanjskih potreb delavcev (potrebe po novih stanovanjih, povečanje stanovanjske površine, posodobitve itd.), vanjo pa je treba zajeti tudi že dodeljeni oziroma razporejeni stanovanjski fond. Na tej podlagi potem lahko sindikalne organizacije ocenijo ustreznost politike pridobivanja stanovanj in posojil (tudi urejenost tega področja v aktih, možnosti za mlade delavce in mlade družine, razmerje med družbeno in individualno gradnjo, upoštevanje sporazuma o minimalnih standardih za življenjske in delovne razmere pri zaposlovanju, ali je sedanji družbeni dogovor na tem področju ustrezen ipd.). Sindikat lahko zahteva tudi bolj učinkovito združevanje sredstev stanovanjskega sklada na ravni delovne organizacije. Problematiko prostorskega načrtovanja, komunalnega urejanja, solidarnostnih stanovanj in subvencioniranja stanarin pa je mogoče obdelati na ravni občinskega sveta.

Seveda vse to ne bo obrodilo sadov brez drugih (širših družbenih) ukrepov in aktivnosti. Treba bi bilo, na primer, lastništvo stano-

vanjske pravice v večji meri približati organizacijam združenega dela, ki so izločile in združile sredstva za graditev teh stanovanj, t.j. poostri pogoje za prenos stanovanjske pravice in sankcionirati zlorabe, zagotoviti pregled zasedenosti stanovanj, katerih stanodajalec je OZD, imetniki stanovanjske pravice pa več ne delajo v njej. Tudi oblikovanja cen ni mogoče v celoti prepustiti samo izvajalcem stanovanjske gradnje, zato je treba izoblikovati ustrezen mehanizem kontrole cen na tem področju. Natančno je treba določiti pogoje za prodajo družbenih stanovanj civilno-pravnim osebam, da ne bi osiromašili družbenega stanovanjskega sklada.

Po Informacijah RS ZSS,
julij 1986

TENIŠKI BUM V KRŠKEM

Tenis postaja vse bolj popularen šport tako v svetu kot tudi pri nas. Tudi v krški občini se precej občanov ukvarja s tem »belim športom«, kot ga nekateri imenujejo, in na njihovo pobudo je bil 15. maja letos ustanovljen tudi Teniški klub Krško. Ta je zdaj že formalno registriran in v teh parih mesecih se je vanj vključilo že več kot 190 članov.

Tolikšno število članov — klub sodi med najštevilčnejše v naši občini — pa ni samo posledica simbolične članarine (500 din); ti ljudje igrajo oziroma bi želeli igrati tenis. Med njimi je dosti takšnih, ki niso nikoli prišli za teniški lopar, zato je klub v septembru pripravil začetni tečaj tenisa, tokrat le za odrasle, saj klub ne razpolaga s svojimi teniški. Prijavilo se je kar 45 tečajnikov, ki so se pod vodstvom Igorja Ivanoviča učili teniških veščin v štirih skupinah.

Predstavnice nežnega spola so se »šolale« na igrišču v Žadovniku, moški pa v Čateških Termah, saj sicer tečaja ne bi mogli izpeljati. Cena tečaja je bila le 2500 dinarjev in tečajniki so kar dobro obvladali prve zamah z loparjem. Spomladi bomo tečaje za začetnike nadaljevali, poleg odraslih pa bomo vključili tudi otroke. Če bo za to interes, pa bomo pripravili tudi nadaljevalni tečaj.

Želja kluba, ki je sicer šele začel delovati, a zato toliko bolj resno in zavzeto, je, da čim prej usposobi nekaj teniških vaditeljev, prav tako tudi sodnikov, kajti že pozimi bi radi začeli delati tudi s prvo pionirsko selekcijo in tako vzgojiti svoje prve tekmovalce.

Glavna aktivnost članov Teniškega kluba Krško pa je seveda usmerjena v gradnjo teniških igrišč. Objavljena je pomoč nekaterih delovnih kolektivov, pa tudi sami člani so takoj pripravljivi za lastnimi močmi začetki z delom. Žal se je ustavilo pri lokaciji. Igrišča bodo najverjetneje pri stadionu Matije Gubca v Krškem, čeprav je bila prvotna želja vseh, da bi bila v spominskem parku »88 dreves« na Resi, nad ribnikom. Letos bi bilo nujno opraviti vsaj zemeljska dela, postaviti robnike in morda celo mrežo, tako da bi lahko spomladi zaključili prvo fazo izgradnje in igrišča začeli uporabljati. Da je delovanje kluba brez teniških igrišč nemogoče, prav gotovo ni treba posebej omenjati.

Da pa bi omogočili članom vsaj malo igra-

nja, smo se povezali z brežiškim teniškim klubom Terme, ki nam je odstopil nekaj terminov na svojih novozgrajenih igriščih (tam je igranje za člane krškega kluba brezplačno). Z upravljalci tenis igrišča v Žadovinku smo se dogovorili, da lahko člani kluba (in tudi drugi) igrajo na tem igrišču v dopoldanskem času (ura igranja je 600 din), nekaj terminov pa imajo rezerviranih tudi delavci Tovarne celuloze in papirja ter SOP-a. No, pohvaliti moramo uporabnike tega igrišča, saj so nam šli precej na roko in nam omogočili, da smo na njem izpeljali tečaj kar za dve skupini žensk, in

to v popoldnaskem času. Ravno tako delavce čateških Term, saj so nam odstopili svoja igrišča po res zelo nizki ceni.

Tenis klub Krško ima namen delovati po vsej občini. Tako poleg tega, da pridobivamo člane v vseh okoljih, skušamo tudi sodelovati z vsemi, ki se pripravljajo na gradnjo teniških igrišč ali pa so jo že začeli. Kot vemo, gradijo igrišča na Senovem, urejajo igrišče pri osnovni šoli v Brestanici, na gradnjo se pripravljajo v Starem gradu in morda še kje. Poleg tega želi klub urediti tudi igrišče pri osnovni šoli v Leskovcu. V klubu se namreč zavedamo, da

bomo le tako ugodili vsem našim članom in jim omogočili čim več ur igranja.

Največja želja in tudi potreba članov Tenis kluba Krško pa so seveda lastna igrišča, kjer bi poleg rekreativcev vzgajali tudi tekmovalce. Upamo, da bomo s skupnimi močmi združenega dela, naših članov in vseh drugih dejavnikov v občini čim prej zgradili svoje teniške terene, saj tenis že zdavnaj ni več šport petičnežev, ampak vse bolj množičen in zdrav šport. Število članov Tenis kluba Krško to prav gotovo dokazuje.

Goran Rovan

SREČANJE DELAVCEV V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU OBČINE KRŠKO

Vsako leto, ko se izteka september, se zberemo delavci vzgojnovarstvenih ustanov in šol krške občine: učitelji, vzgojitelji in seveda tudi čistilke, hišniki, kuharice ter delavci v pisarnah.

Letos smo se zbrali v občinskem središču v petek, 26. septembra. In zakaj ravno v Krškem? Pred 100 leti je bilo tukaj ustanovljeno prvo slovensko pedagoško društvo. Treba je poudariti, da je društvo takrat in pozneje opravljalo izredno pomembno strokovno in družbeno nalogo, saj je združevalo najboljše pedagoge in raziskovalce tega področja. Zato je bilo Krško izbrano tudi za posvet maja letos, ki so se ga udeležili delavci vzgoje in izobraževanja iz vse Slovenije (iz VVU, srednjih in osnovnih šol). Posvet je organizirala Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, ki je na posvetu v Krškem prejela RED ZASLUG ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI. Udeleženci posveta pa so v svojih izjavah izrekli vse priznanje domačinom za odlično organizirano strokovno srečanje. — Če k temu dodamo, da je letos minilo 20 let od smrti psihologa dr. Rostoharja ter da je junija 90-letnico življenja praznoval akademski kipar in medaljer Štoviček, potem je zares prav, da smo se letos dobili v Krškem.

Še nekaj besed o tem, kako je potekalo srečanje. Začeli smo ga ob 16. uri v OŠ dr. Mihajla Rostoharja, kjer delajo z učenci po prilagojenem programu. Letos so to šolo dogradili. Čeprav bo otvoritev obnovljene šole za dan republike, smo si jo že sedaj ogledali, prikazali pa so nam tudi didaktični material, ki ga uporabljajo na tej šoli. Mi zanimivim strokovnem uvodu smo se ob 17. uri zbrali v veliki dvorani DKD Edvarda

Kardelja, kjer je bil svečani del srečanja. Delavcem, ki v šolstvu vztrajajo že 20 oziroma 30 let, smo podelili jubilejna priznanja. Obenem smo se poslovili od kolegov, ki odhajajo v pokoj, ter pozdravili vse tiste, ki so letos prvič nastopili delo z učenci. Ves ta akt je dal srečanju glavno obeležje, saj nas nekako še tesneje povezuje in zavezuje.

Znano je, da smo prosvetarji ljubitelji odrskih predstav, zato smo letos izrabili ugodno priložnost in si ogledali Gruntovčane. V predstavi z naslovom V Gruntovcu i devize klize sta poleg drugih nastopila Martin Sagner (Dudek) in Smiljka Bencet (Regica). Besedilo ni le sproščujoče, ampak je tudi ostra in aktualna družbena kritika.

Srečanje smo z večerjo in plesom zaključili v hotelu Sremit.

Pripravljali odbor srečanja

DELAVCI JUBILANTI, ZAPOSLENI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V OBČINI KRŠKO V LETU 1986

20 let dela na področju vzgoje in izobraževanja:

1. Nada Resnik, učiteljica
2. Nada Petrišič, učiteljica
3. Jože Kostanjšek, hišnik
4. Martina Strajner, učiteljica
5. Rudi Iskra, učitelj
6. Alojz Pirc, učitelj praktičnega pouka

7. Maksimilijan Vodeb, učitelj teoretičnega pouka

8. Stanka Grilc, predmetna učiteljica
9. Marjan Učakar, učitelj predmetnega pouka
10. Marija Volčanšek, učiteljica,
11. Ankica Kekič, kuharica

Proslava ob letošnjem dnevu prosvetnih delavcev (26. 9. 86) se je pričela z ogledom urejenih in dograjenih prostorov osnovne šole Dr. Mihajlo ROSTOHAR v Krškem. Njihova otvoritev bo predvidoma ob dnevu republike. Slavnostni del programa in ogled gledališke prireditve pa so delavci v vzgoji in izobraževanju krške

občine imeli v DKD Edvard Kardelja. Slavnostni govornik na proslavi je bil predsednik komiteja za družbene dejavnosti, Anton Sulc. Priznanja jubilarantom za njihovo vztrajno delo v vzgoji in izobraževanju je podelila predsednica občinske izobraževalne skupnosti, Branka Kastelic.

12. Nataša Dobravc, socialna delavka
 13. Jožica Colarič, učiteljica
 14. Fanika Molan, predmetna učiteljica
 15. Ana Verovšek-Vuk, predmetna učiteljica

30 let dela na področju vzgoje in izobraževanja:

1. Erna Medvešek, računovodkinja
 2. Breda Strel, vzgojiteljica
 3. Marija Unetič, učiteljica
 4. Anica Urbanč, učiteljica razrednega pouka
 5. Olga Uršič, učiteljica razrednega pouka
 6. Anica Plut, računovodkinja

Delavci, ki letos odhajajo v pokoj ali zaključujejo delo v vzgoji in izobraževanju:

1. Majda Blažević, učiteljica
 2. Angelca Cemič, učiteljica
 3. Pavla Zajelšnik, učiteljica
 4. Marija Kostevc, učiteljica
 5. Desanka Cvetanovski
 6. Ivanka Naraglav — kuharska pomočnica

DELAVCI, KI SE LETOS PRVIČ VKLJUČUJEJO V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO:

1. Marjetka Zlobko, učiteljica razrednega pouka
 2. Sonja Kozmus, učiteljica razrednega pouka
 3. Irena Bajc, predmetna učiteljica
 4. Meta Fekonja, učiteljica razrednega pouka
 5. Franc Žibert, predmetni učitelj
 6. Ivan Sumrak, učitelj praktičnega pouka
 7. Jože Žerjav, učitelj praktičnega pouka
 8. Jožica Pinculič, učiteljica razrednega pouka
 9. Martina Kordelc, učiteljica razrednega pouka
 10. Janko Sotošek, učitelj predmetnega pouka

RIBIŠKIH 40 LET

Letos praznuje ribiška družina Brestanica Krško svojo 40. obletnico. Osrednja slovesnost je bila v soboto, 27. septembra, ob znanih ribnikih v Mačkovcih pri Brestanici.

Ob udeležbi članov društva, predstavnikov družbenopolitične skupnosti in Ribiške zveze SRS so v še nedokončanem ribiškem domu odprli razstavo o dejavnosti svoje družine.

Ob obletnici so izdali tudi brošurico, v kateri popisujejo svoja poveljna prizadevanja za vzrejo rib, tantalovski boj za očiščenje čedalje bolj onesaženih voda, akcije za odkup zemljišč in zgraditev ribnikov ter za vzgojo mladega rodu. V uvodu brošure je tajnik družine, Anton Horjak, zapisal:

LETA NAŠIH PRIZADEVANJ...

»Naj ne bo teh nekaj besed morda hvalisanje in ne kakšen slavospev vsemu, kar so naši člani v teh letih naredili za svoje in za dobro naših delovnih ljudi v tem delu naše ožje domovine. Z velikim entuziazmom in odrekanjem smo prijeli za delo in uredili

FILMSKI PROGRAM V OKTOBRU

1.10.	sreda	ob 18	: ANTIKAZANOVA, komedija, domača.
3.10.	petek	ob 19.30	: PRVI PONEDELJEK V OKTOBRU, drama, ameriška.
5.10.	nedelja	ob 18	: PRIGODE BORIVOJA ŠURDILOVIČA, komedija, domača.
7.10.	torek	ob 19.30	: UNA, ljubezenski, domači.
8.10.	sreda	ob 18	: ROPARJI AT LANTIDE, akcijski, italijanski.
12.10.	nedelja	ob 18	: BEAT STREET, glasbeni, ameriški.
14.10.	torek	ob 19.30	: MORILEC BREZ OBRAZA, kriminalka, ameriška.
15.10.	sreda	ob 18	: NAJKRAJŠA POT ZA KITAJSKO, avanturis., ameriš.
17.10.	petek	ob 19.30	: FOOTLOOSE, glasbena drama, ameriška.
18.10.	sobota	ob 18	: FOOTLOOSE, glasbena drama, ameriška.
19.10.	nedelja	ob 18	: FOOTLOOSE, glasbena drama, ameriška.
21.10.	torek	ob 19.30	: PREKO SEDEM POSTELJ, seksi komedija, nemška.
22.10.	sreda	ob 18	: NORI ZAPORNIKI, komedija, ameriška.
24.10.	petek	ob 19.30	: LETO NEVARNEGA ŽIVLJENJA, akcijski, avstralski.
25.10.	sobota	ob 18	: SUPER AGENTI, avanturistični, ameriški.
26.10.	nedelja	ob 18	: SUPER AGENTI, avanturistični, ameriški.
28.10.	torek	ob 19.30	: LJUBEZENSKI HOTEL, TIROLU erot. komed., nemška.
29.10.	sreda	ob 18	: OBRAČUN NA ZLATI GALEJI, akcijski, italijanski.
30.10.	četrtak	ob 28	: OBRAČUN NA ZLATI GALEJI, akcijski, italijanski.

PREDSTAVE PREDSTA

DNEVI KULTURE Beloruske SSR v Sloveniji od 13. do 18. oktobra (Cankarjev dom, Dom kulture Novo mesto, DKD E. Kardelja Krško, Avditorij Portorož, Velenje, Festivalna dvorana Bled, Narodni dom Celje, Kulturni dom Nova Gorica, Unionska dvorana v Mariboru)

Koncertni večer 16.10.1986 ob 19.30 v veliki dvorani DKD E. Kardelja: **VOKALNO-INSTRUMENTALNI ANSAMBEL »VE-RASY«** pod umetniškim vodstvom skladatelja Vasilija Raičnika.

Glasbeno skupino Verasy sestavljajo akademski glasbeniki, ki jih odlikujeta iskrenost do gledalca in visoka tehnična in umetniška izvedbena raven. Verasy so zmagali na mno-

gih zveznih ter televizijskih tekmovanjih umetnikov zabavne glasbe. Pogosto nastopajo v Bolgariji, Čehoslovaški, Finski, Franciji, Mongoliji, NDR ter Poljski, kjer so prejeli visoke ocene. NE ZAMUDITE koncertnega večera umetniško-svojevrsne skupine!

RAZSTAVE RAZSTAVE

Obveščamo obiskovalce doma, da bo od oktobra 1986 dalje v DKD predstavitev naše prve jedrske elektrarne. V razstavišču doma bo razstava, v mali dvorani bodo projekcije filmov o JE. Vabimo, da si v programu informativnega centra JE Krško ogledate zanimivosti o izgradnji in delovanju našega jedrskega prvenca.

Uprava doma

dokajšen del zapuščene in poraščene doline v prijeten ribiški eldorado. Pa ne samo ribičem, tudi oddiha željnim ljudem se nudi po prijetnih gozdnih poteh osvežujoč sprehod in resnična ohladitev v vročih poletnih dneh.

Vsa ta leta smo zbirali dinar za dinarjem in jih oplemenitili z nakupom zemljišč, kjer smo in bomo tudi naprej gradili ribnike in potrebne športne objekte za nas in naš ribiški rod. Želimo le, da bi nas mladi posnemali v prizadevanjih za lepši jutrišnji dan, v borbi za čistost narave ter ohranitev življa v naših vodah. Narava je podarjena nam vsem in ne samo onim, ki jo tako brezvestno uničujejo; to naj bo naše borbeno geslo proti brezdušnim onesnaževalcem naše brezmočne dobrotnice narave.

V še nedokončanem ribiškem domu v Mačkovcih je bila na ogled svojevrsna razstava: v desetih akvarijih so se obiskovalci lahko spoznali z živimi ribami, ki jih je v naših vodah še možno uloviti. Seveda so bila na ogled tudi priznanja in pokali, osvojeni na različnih tekmovanjih, teh pa je seveda veliko. Naj naštejemo samo najnovejše dosežke. Ženska tekmovalna ekipa je pred nekaj tedni na

državnem prvenstvu v Smederevu osvojila prvo mesto, njene članica Janja Vučanjek pa je bila tudi absolutna državna prvakinja (v moški in ženski konkurenci).

Vodja moške tekmovalne ekipe, Dušan Vučanjek, je julija na državnem prvenstvu v Borsanski Gradski osvojil drugo mesto, pred štirinajstimi dnevi pa je kot član državne reprezentance v francoskem Strassbourgu zasedel deveto mesto. Cela reprezentanca se je uvrstila na enajsto mesto.

Na sobotni prireditvi ob ribniku v Mačkovcih so slavljenci (RD Brestanica in Krško) podelili listine z zahvalo in priznanjem: krajevnim skupnostim Senovo, Brestanica, Krško; ribiškim družinam iz Kostanjevice, Brežic, Sevnice, Radeč in Novega mesta; Zvezi ribiških družin Novo mesto, Ribiški zvezi Slovenije, OOUR »Ribnjačarstvo« Polana; TCP »Djuro Salaj« Krško, Rudniku Senovo, Termoelektrarni Brestanica in Postaji milice Krško. Med posamezniki so zahvale in priznanja prejeli: Jernej Gomilšek, Anton Sikošek, Jože Jark, Ivanka in Ladislav Agrež, Ivan Radej, Alojz Šabec in Dušan Žunič.

SPLOŠNA JAVNA MOBILIZACIJA

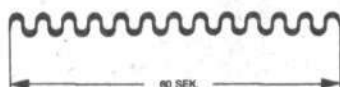

ZAVIJAJOČ ZVOK SIREN S PRESLEDKI

- Vzemite potrebno opremo in takoj odidite, glede na svoj vojni raspored, v enote oboroženih sil, civilne zaščite, službe za opazovanje in obveščanje, zvez, na dolžnosti v narodni zaščiti – oziroma delovno dolžnost v organe družbeno-političnih skupnosti, v organizacije združenega dela in druge organizacije in skupnosti.
- Pripadniki civilne zaščite in narodne zaščite odidite takoj na mobilizacijsko zbirališče, čeprav imate tudi raspored na delovno dolžnost.
- Delovni obvezniki, ki delate v izmenah, odidite na delovna mesta v času, ko ste z vojni organizacijo določeni za delo.

NEVARNOST ZRAČNEGA NAPADA

ZAVIJAJOČ ZVOK SIREN

NA DELOVNEM MESTU:

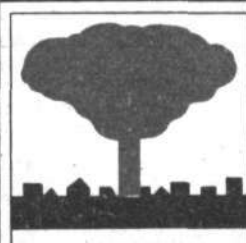
- Ravajte se po navodilih, ki veljajo za vašo delovno organizacijo; vzemite osebna zaščitna sredstva in odidite v zaklonišče.

V STANOVANJU:

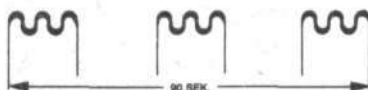
- Izključite električni tok, zaprite vodo in plin, vzemite osebni zaščitni komplet in pripravljeno hrano, vodo, osebna higienska sredstva in potrebna zdravila, osebne dokumente, denar, odejo ter odidite v zaklonišče.

NA JAVNEM MESTU:

- Če ste na ulici, v gostišču, gledališču ipd., pojdite v najbližje javno zaklonišče ter upoštevajte navodila civilne zaščite oziroma pooblaščenih oseb.
- Če se peljete v avtomobilu, ga parkirajte tako, da ne bo oviral prometa ali onemogočal uporabe hidrantov, in pojdite v najbližje zaklonišče.

NEVARNOST NAPADA Z JEDRSKIMI – BIOLOŠKIMI ALI KEMIČNIMI SREDSTVI

ZAVIJAJOČ ZVOK SIREN S PRESLEDKI

- Takoj, ko zaznate svetlobni blesk, se obrnite v nasprotno stran in se z obrazom navzdol ulezite ob primernem zaklonu.
- Pokrijte odkrite dele telesa, po preteku 2 minut namestite zaščitno masko in ogrinjalo.
- Upoštevajte vse postopke, ki veljajo za zračno nevarnost.

POŽAR (VELJA TUDI V MIRU)

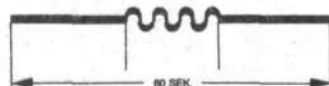

ENAKOMEREN ZVOK SIREN S PRESLEDKI

- Pomagajte pri omejitvi in gašenju začetnih in manjših požarov.
- Pomagajte ogroženim in zavarujte imetje.
- Zaprite okna in vrata, izključite plin in elektriko.
- Ne zadržujte se v prostoru; če ognja sami ne morete pogasiti, o tem obvestite gasilce in center za obveščanje.

NARAVNE NESREČE

ENAKOMEREN, NATO ZAVIJAJOČ IN
ZAKLJUČNI ENAKOMEREN ZVOK SIREN

OB POPLAVI:

- Vzemite najnujnejše stvari in upoštevajte navodila civilne zaščite oziroma pooblaščenih oseb.
- Rešujte ljudi in imetje oziroma zapustite poplavljeni območje.

OB POTRESU:

- Če ste v stanovanju, se umaknite med podboje vrat, pod mizo, ob masivno pohištvo ali v kote notranjih sten.
- Ko se potresni sunki umirijo, zapustite poslopje in se umaknite izven območja rušenja.

PRENEHANJE VSEH NEVARNOSTI (V MIRU PREIZKUS SIREN VSAKO SOBOTO OB 12.00 URI)

ENAKOMEREN ZVOK SIREN

- Če napada in rušenja ni bilo, zapustite zaklonišče in se vrnite v stanovanje ali na delovno mesto.
- Če so stavbe poškodovane ali porušene, upoštevajte znake, oznake in navodila civilne zaščite oziroma pooblaščenih oseb.
- Vključite se v akcije za reševanje, ki jih izvajajo enote civilne zaščite.

CENTER ZA OBVEŠČANJE

985 (po 1. 1 1987)

MILICA

92

GASILCI

93

REŠEVALCI

94